

BEAT

antologija pjesnika Beat generacije

Izabrao, preveo s engleskoga i priredio

VOJO ŠINDOLIĆ

BEAT

antologija pjesnika Beat generacije

Izabrao, preveo s engleskoga i priredio

VOJO ŠINDOLIĆ

UVOD

Zvuk i ritam doista predstavljaju najbitniju značajku u mnogobrojnim i raznovrsnim književnim djelima svih najvažnijih predstavnika Beat generacije – kako izrazitih pjesnika poput Allena Ginsberga, Gregoryja Corsoa, Garyja Snydera ili Lawrencea Ferlinghettija, tako i istaknutih prozaista poput Jacka Kerouaca i Williama S. Burroughsa.

Prije svega valja naglasiti da je ono što danas poznajemo pod nazivom Beat generacija, zapravo, sasvim neformalni pokret pisaca i umjetnika koji je nastao iz druženja nekolicine istomišljenika u New Yorku krajem četrdesetih godina dvadesetog stoljeća. Pokret je svoj povijesni vrhunac doživio sredinom pedesetih godina (osobito kad su se potkraj pedesetih najbitnije ličnosti Beat generacije – Jack Kerouac, Neal Cassady i Allen Ginsberg preselile u San Francisco, kad poslije izvjesnog vremena postaju poznati kao predstavnici pjesničke renesanse San Francisca), a rasprostranjenju popularnost početkom šezdesetih godina prošlog stoljeća, osobito s pojavom kontrakulturnih zbivanja i sve većim utjecajem na suvremeno društvo i život uopće, oživjevši u temama anarhizma, antifašizma, pacifizma, antirasizma, rušenja seksualnih tabua, interesa za budizam i Istočne religije, itd.

Jednom zgodom, u jednom od naših mnogobrojnih razgovora, Allen Ginsberg je prevoditelju i priređivaču ovog izbora dao sljedeće objašnjenje o nastanku Beat generacije: “Zapravo, Beat generaciju su predstavljali Burroughs i Kerouac između 1945. i 1955. Do 1955. Kerouac je već bio napisao neka od svojih remek-djela. Jer, kada je objavljen moj *Urlik*, 1956. godine, to je, povijesno gledano, već bio kraj Beat generacije, kasnije je sve preraslo u proširenu verziju koja se s Istočne obale preselila na Zapadnu obalu i preobrazila se u pjesničku renesansu iz San Francisca. A sredinom šezdesetih godina pojavili su se hippyji, rat u Vijetnamu dosegao je svoj tužni vrhunac, borba protiv rasne diskriminacije bila je sve glasnija i rasprostranjenija, rodila su se prva djeca cvijeća, i onda je sve skupa postalo mnogo politiziranije i elektriziranije...”

Najpoznatiji i najpopularniji predstavnik Beat generacije nedvojbeno je Jack Kerouac. Kerouacove rečenice imaju ritam jazz improvizacija. Kerouac je slušajući Georgea Shearinga, Lestera Younga, Theloniousa Monka ili Charlieja Parkera, pronašao svoj ritmički model, iskreni ritam tijela, ritam disanja i govora kojih je bio iznimno svjestan pišući svoju

prozu i poeziju. U predgovoru svog pjesničkog remek-djela, zbirke *Mexico City Blues*, jedne od najutjecajnijih poslijeratnih američkih knjiga poezije, Kerouac je napisao: “Želim da ljudi u meni vide jazz pjesnika koji puše neprekidni blues u sjetnom nedjeljnom poslijepodnevnom jam sessionu”. Kerouac je 242 pjevanja koja tvore *Mexico City Blues* napisao za nepunih mjesec dana, kolovoza 1955, držeći se svog osnovnog pravila – da se sve mora događati spontano, nadahnutno, bez nepotrebnog vrednovanja onoga što je zapisano, trenutačno bilježeći svoje misli u bilježnicu, tako da svaka stranica predstavlja zasebnu pjesmu, bez obzira da li se tema nastavlja na sljedećoj stranici ili ne. Kasnije je pojedine od tih pjesama govorio na književnim nastupima u pratnji jazz glazbenika Ala Cohna i Zoota Simsa, a s njima je 1959. snimio danas znameniti album *Blues and Haikus*.

S druge strane, Allen Ginsberg je pod utjecajem Blakeovih pjesama, raznolikih ritmova u poeziji Edgara Allana Poea i Walta Whitmana, molitvi na hebrejskom, dadaističkih ritmova Kurta Schwittersa, blues napjeva Ma Rainey i Leadbellyja itd., napisao mnoge od svojih najznačajnijih pjesama koje će, nakon dvogodišnjeg boravka u Indiji 1962-1963, početi pjevati, prateći se na indijskom harmoniju, čime je izravno utjecao na Beatlese, Rolling Stone i mnoge druge grupe koje su potkraj šezdesetih godina u izvedbama svojih pjesama počele upotrebljavati raznolika orijentalna glazbala: sitar, táblu, itd.

14. siječnja 1967. organiziran je *The Human Be-In*, književno-glazbeni događaj koji je svojom temeljnom porukom *produbljivanja osjećaja svjesnosti* snažno i izravno utjecao na politiku Sjedinjenih Država kao i na socijalno-društveni život velikog broja mladih ljudi kako u Americi tako i u europskim zemljama. Na skupu na otvorenom, u Parku Golden Gate u San Franciscu nastupili su Allen Ginsberg, Gary Snyder, Michael McClure, Timothy Leary, Alan Watts i Jerry Rubin dok su u glazbenom dijelu sudjelovale tada najpoznatije rock grupe tzv. *West Coast sounda*: Grateful Dead, Jefferson Airplane, Quicksilver Messenger Service i Country Joe & The Fish.

Nažalost, početkom 1968. u četrdeset i drugoj godini života umro je Neal Cassady, “Dobri duh Beat generacije” i glavni lik u Kerouacovom najpoznatijem romanu *Na putu* (*On the Road*), koji je svojim glasovitim i izrazito dugim monolozima (od kojih su mnogi sačuvani jer su snimljeni na magnetofonsku vrpcu) još četrdesetih i pedesetih godina izravno utjecao na ono što danas zovemo *rap*. Jedva godinu dana poslije, 1969. i Kerouac je već bio mrtav.

Nakon što su tri Kerouacova albuma objavljena još potkraj pedesetih, nakon što je Ginsberg potkraj šezdesetih objavio dva glazbeno-pjesnička albuma na kojima je na vlastitu glazbu pjevao Blakeove pjesme iz zbirke *Pjesme nevinosti i iskustva*, nakon što je Michael McClure izvršio duboki pjesnički utjecaj na Jima Morrisona i nakon što je napisao pjesmu "Mercedes Benz" koja je svjetsku popularnost postigla u izvedbi Janis Joplin – kultni rock časopis Rolling Stone krajem šezdesetih i početkom sedamdesetih godina svoje je udarne stranice gotovo redovito posvećivao književnicima Beat generacije, razgovorima s njima, njihovim djelima i mišljenjima o rock glazbi iz čega sasvim jasno i očigledno možemo vidjeti koliko je velik bio utjecaj Ginsberga, Burroughsa, Kerouaca i ostalih Beatnika na čitave generacije glazbenika (Bob Dylan, John Cage, Philip Glass), kazališnih i filmskih redatelja i glumaca (Dennis Hopper, Martin Scorsese), slikara (Andy Warhol, Robert Rauschenberg, Willem de Kooning) itd.

Poznate rock grupe iz šezdesetih: The Soft Machine, Iron Butterfly, Velvet Underground, Oblivion Express itd., ne samo što svoja imena izravno duguju Burroughsovoj mašti nego je i njihov glazbeni smjer bio pod utjecajem njegovih mračnih vizija budućnosti. Isto tako, izraz *heavy metal* (što u prijevodu zapravo znači "teško topništvo") izravno potječe od Williama Burroughsa koji ga prvi put upotrebljava u znamenitom romanu *Goli obrok* (*Naked Lunch*) još 1959. Osim toga, Burroughs je jedan od rijetkih stvaratelja koji je predstavljao izrazitu kult ličnost za gotovo cjelokupan naraštaj ranih punk grupa u Velikoj Britaniji i Sjedinjenim Državama.

Na ovom mjestu želio bih upozoriti čitatelje na hrvatske prijevode naslova romana *Naked Lunch* i *On the Road*. Kao višegodišnji prijatelj i prevoditelj književnika Beat generacije s kojima sam se ne samo često družio, zajednički nastupao nego i diskutirao o prijevodima pojedinih naslova njihovih knjiga, osjećam nužnu potrebu da se osvrnem na hrvatske prijevode naslova dva najpoznatija beatnička romana: *On the Road* Jacka Kerouaca i *Naked Lunch* Williama S. Burroughsa. Hrvatski prijevodi naslova romana *Na cesti* i *Goli ručak* po mojem mišljenju nisu dobra rješenja, štoviše, vjerujem da nisu dovoljno uvjerljivi a ni točni. Naime, izraz "naked lunch" odnosi se isključivo na redovito uzimanje droge injekcijom, pa jedini mogući ispravan prijevod može biti *Goli obrok* jer nema veze niti s ručkom, niti s doručkom, niti s večerom, nego samo s potrebom redovitog uzimanja obroka droge. Isto tako, prijevod *Na cesti* je odveć doslovan. Kako se ne radi samo o cesti kojom protagonisti putuju, već mnogo više o duhovnom putovanju, jedini mogući prijevod

je *Na putu*. Stoga u ovoj knjizi na mjestima gdje se spominju ta dva romana koristim svoje izraze.

Bob Dylan, Joan Baez, Paul McCartney, John Lennon, Tom Waits, David Bowie, Bono, Patti Smith, Leonard Cohen, Marianne Faithful, samo su neka od svjetski poznatih imena rock glazbe koja su u djelima Beatnika pronašla obilnu građu za vlastita nadahnuća.

Najznačajniji predstavnici Beat generacije: Kerouac, Burroughs, Ginsberg, Gregory Corso, Lawrence Ferlinghetti, Gary Snyder, Michael McClure itd., svojim djelima su već odavno ušli u sveučilišne udžbenike američke književnosti. Prema raspoloživim podacima, samo u Sjedinjenim Državama u posljednjih dvadesetak godina na tamošnjim sveučilištima je više od nekoliko tisuća studenata diplomiralo radovima o pojedinim članovima Beat generacije ili njezinom književnom utjecaju uopće, dok je više od 100 znanstvenika doktoriralo tezama o značenju Beat generacije kao i djelima njezinih osnovnih pripadnika.

Godine 2001. na aukciji svjetski poznate kuće Christie's u New Yorku originalni rukopis romana Jacka Kerouaca *On the Road*, otipkan na velikoj roli papira za teleprinter, prodan je za 2.460.000 dolara što predstavlja najveću ikad postignutu cijenu za suvremeni književni rukopis.

Utjecaj Beat generacije, njezinih pripadnika kao i njihovih djela na mlađe književnike i glazbenike svih smjerova i dalje je jednako intenzivan i ozbiljnije će se moći sagledati tek kroz nekoliko desetljeća.

U današnje vrijeme kada je pojam Beat generacija postao planetarno poznat, a utjecaj njezinih najvažnijih pripadnika kao i njihovih najpoznatijih djela koja su širom svijeta objavljena u milijunima primjeraka i prevedena na sve značajnije ali i manje značajne jezike, zapanjujuće i proročanski djeluje Kerouacov kratki tekst "Izvorišta radosti u poeziji" koji je prvobitno objavljen u časopisu Chicago Review u proljeće 1958. Između ostaloga, u tom tekstu Kerouac je zapisao: "Suvremena američka poezija označena kao Beat generacija ili kao pjesnička renesansa San Francisca (a to valjda znači Ginsberg, ja, Ferlinghetti, McClure, Corso i Gary Snyder, barem tako pretpostavljam) vrsta je nove-stare budalaste Zen poezije, zapisivanje bilo čega što čovjeku padne na pamet, poezija vraćena svom prazvoru, ona je dijete bardova, i doista je USMENA kao što Ferlinghetti kaže,

umjesto sumornih akademskih dvoličnosti. Poezija i proza dugo su vremena bile u izdajničkim rukama izvještačenosti. Ovi novi čisti pjesnici ispovijedaju se zbog iskrene radosti ispovjednog priznanja. Oni su DJECA. Oni su isto tako djetinjasti sjedobradi Homeri koji pjevaju na ulicama. Oni PJEVAJU, oni se IGRAJU. To je posve suprotno T. S. Eliotovom dometu, koji tako sumorno preporuča svoja dosadna pravila poput objektivnog suodnosa itd., a što zapravo predstavlja običnu zatvorenost i potpunu kastraciju čiste muževne težnje za slobodom pjevanja. Jer, pjesnička renesansa San Francisca poezija je nove Svete Budalaštine poput one u drevna vremena, štoviše, ona zastupa disciplinu prikazivanja svih stvari direktno, jasno, konkretno, bez apstrakcija ili objašnjenja, bla-bla, uistinu čovjekova sjetna pjesma.”

U svakom slučaju, ovaj izbor kao i cijela knjiga obojani su vlastitim zanimanjem, sklonostima i prevoditeljskim mogućnostima autora ove knjige koji je pjesnike i njihove pjesme izabrao, preveo, popratio nužnim biografskim podacima, i priredio cijelu knjigu. Čitateljima također treba skrenuti pozornost na osobitu pjesničku formu u gotovo svih pjesnika koji su zastupljeni u ovom izboru, uz brojna odstupanja od pravopisnih normi engleskog jezika, primjerice, na samovoljnu uporabu malih i velikih slova, pravopisnih znakova (zarezi, točke) itd. Ali, na budućim je istraživačima i prevoditeljima da svojim vlastitim pristupom, zanimanjem i izborom prošire mogućnosti koje su u ovoj knjizi tek nagoviještene.

Vojo Šindolić

LAWRENCE FERLINGHETTI

23. veljače 2021. u 101. godini života u San Franciscu umro je Lawrence Ferlinghetti, nedvojbeno jedan od najslavnijih američkih pjesnika, legenda američke i svjetske književnosti dvadesetog stoljeća. Lawrence Ferlinghetti je 1950. godine doktorirao na pariškoj Sorbonni disertacijom naslovljenom "Grad kao simbol u modernoj poeziji: u potrazi za tradicijom metropole". Ali Ferlinghetti akademsku titulu nije doslovce nikada za života upotrijebio. Štoviše, duhovitim objašnjenjima i dosjetkama često je prikrivao zvanje doktora znanosti i umjetnosti pa je svojedobno kazao: "Jedan francuski profesor želio je napisati knjigu o najznačajnijim predstavnicima Beat generacije, i vodeći opsežan intervju sa mnom, pitao me kako se zvala moja doktorska disertacija, premda je i sâm bio profesor na Sorbonni i mogao ju je potražiti u sveučilišnoj knjižnici. Odgovorio sam mu kako sam tezu nazvao 'Uloga pissoira u francuskoj književnosti'. Zapisao je sve što sam mu rekao i tako je i objavio u svojoj knjizi."

Život, rad i djelo Lawrencea Ferlinghettija neraskidivo su vezani za San Francisco. Godine 1951. Ferlinghetti se trajno nastanio u San Franciscu i u lipnju 1953. otvorio prvu knjižaru u Americi za jeftina i "džepna" izdanja knjiga nazvavši je City Lights. Dvije godine poslije osnovao je istoimenu nakladničku kuću koja je među prvim izdanjima objavila zbirke pjesama tada već znamenitih pjesnika Kennetha Patchena i Kennetha Rexrotha, da bi kao četvrta knjiga u ediciji Pocket Poets Series 1956. bio objavljen *Urlik (Howl and Other Poems)* Allena Ginsberga, nakon čega je ta nakladnička kuća objavila više od tisuću naslova pjesničkih i proznih knjiga, među kojima su i djela Williama Carlosa Williamsa, Malcolma Lowryja, Paula Bowlesa, Sama Sheparda, Jacka Kerouaca, Gregoryja Corsoa, Charlesa Bukowskog itd., kao i prijevodi djela Preverta, Pasolinija, Lorce, Pessoae, Artauda, Bataillea, Jeana Geneta, Michauxa, Jevtušenka, Voznesenskog, Ernesta Cardenala itd.

Premda su ga najčešće dovodili u vezu s predstavnicima Beat generacije, Ferlinghetti je (poput Charlesa Bukowskog ili Raymonda Carvera) predstavljao posve osamljenu, izdvojenju, ali i jednu od najoriginalnijih književnih ličnosti u Americi dvadesetog stoljeća. Naime, Ferlinghettijeva poezija bavi se zbiljskim problemima čovjeka kao društvenog bića i čovječanstva uopće, ali pjesničkim stilom sasvim oslobođenim usiljenosti i konvencionalnosti akademskih pjesnika.

Godine 1958. nakladnička kuća New Directions iz New Yorka, objavila je Ferlinghettijevu zbirku pjesama *A Coney Island of the Mind*, koja je za šezdesetak godina od svog pojavljivanja tiskana u trideset izdanja i prodana je u preko milijun primjeraka samo u Sjedinjenim Državama, i više od milijun primjeraka u prijevodima na razne jezike diljem svijeta.

Lawrence Ferlinghetti objavio je tridesetak pjesničkih zbirki, tri romana, nekoliko kraćih kazališnih komada, putopisne i dnevničke knjige i prijevode pjesničkih djela Jacquesa Preverta, Piera Paola Pasolinija, srednjovjekovnog talijanskog pjesnika i trubadura Lorenza Chiere itd.

Posljednjih četrdesetak godina života Ferlinghetti se jednakom umjetničkom nadahnuošću i originalnošću ideja bavio slikanjem i često je izlagao u nekima od najpoznatijih svjetskih galerija i muzeja.

Uručujući na svečanosti u New Yorku u listopadu 2005. godine najveću američku književnu nagradu za životno djelo Lawrenceu Ferlinghettiju, predsjednik američke Akademije znanosti i umjetnosti kazao je: "U ovim mračnim danima bezumlja, ratova i globalizacijskog imperijalizma, Ferlinghettijeva poezija djeluje poput svjetlosti u mraku."

Svijet je krasno mjesto...

Svijet je krasno mjesto
da se tu rodite
ako vam nije stalo do sreće
i nije baš uvijek
osobito zabavan
ako vam ne smeta malo paklenog užasa
tu i tamo
baš kad sve štima
jer čak ni na nebu
ne pjevaju
neprestano

Svijet je krasno mjesto
da se tu rodite
ako vam je svejedno što neki ljudi umiru
svako malo
ili možda samo skapavaju od gladi
s vremena na vrijeme
što i nije tako strašno
ako se ne radi o vama

Oh, svijet je krasno mjesto
da se tu rodite
ako vam nije osobito stalo
do nekoliko šupljoglavaca
na vladajućim mjestima
ili jedne ili dvije bombe
s vremena na vrijeme
dok vam je pogled uperen prema nebu
ili sličnih nepristojnosti

kao što je naše Zakonima zaštićeno društvo
koje je postalo žrtva
brojnih ljudi od ugleda
brojnih ništarija
brojnih svećenika
i ostalih dežurnih policajaca

kojekakvih rasnih segregacija
kongresnih istraga
i ostalih nazadnosti
kojima su naša luda tijela
zakoniti nasljednici

Da, svijet je najbolje od svih mjesta
za brojne stvari kao što su
zabavljanje
i vođenje ljubavi
i tugovanje
i pjevanje prostih pjesama i sudjelovanje u koječemu
i vrziranje uokolo
i razgledanje svega i svačega
i njušenje cvijeća
i milovanje kipova po stražnjicama
čak i razmišljanje
i ljubljenje ljudi i
pravljenje beba i odijevanje hlača
i mahanje šeširima i
plesanje
i kupanje u rijekama
na izletima
usred ljeta
i općenito uzevši
"življenje života"

Da

ali baš u tom času
s osmijehom prilazi

pogrebnik

Pas

Pas slobodno trčkara ulicom
i vidi stvarnost
a stvari koje vidi
veće su od njega
stvari koje vidi
njegova su stvarnost
Pijanci u haustorima
Mjesečina u krošnjama
Pas slobodno trčkara ulicom
a stvari koje vidi
manje su od njega
Ribe zavijene u novinski papir
Mravi u rupama
Pilići u izlozima u Kineskoj četvrti
njihove odsječene glave ulicu dalje
Pas slobodno trčkara ulicom
a stvari koje njuši
mirišu slično kao i on
Pas slobodno trčkara ulicom
pokraj lokvi i beba
mačaka i cigara
igračnica biljara i policajaca
On ne mrzi policajce
On jednostavno ne zna što bi s njima
i prolazi mimo njih
i pokraj mrtvih krava koje vise s kuka
ispred Mesne tržnice u San Franciscu
On bi radije zagrizao u mekanu govedinu
nego u žilavog policajca
premda bi mu obje stvari prijale
On prolazi pokraj tvornice Romeo Ravioli

i pokraj tornja Coit i pokraj
kongresmena Doylea iz Komiteta za antiameričku djelatnost
Boji se tornja Coit
ali ne i kongresmena Doylea
premda je ono što čuje vrlo obeshrabrujuće
veoma deprimirajuće
veoma besmisleno
za mladog tužnog psa kakav je on
za ozbiljnog psa kakav je on
Ali ima on vlastiti slobodni svijet u kojem živi
Vlastite buhe za trijebljenje
I neće dopustiti da mu stave brnjicu
Za njega
kongresmen Doyle samo je još jedan
protupožarni hidrant
Pas slobodno trčkara ulicom
i živi svoj pasji život
o kojem razmišlja
i kojeg promišlja
dodirnuvši liznuvši i onjušivši baš sve
istražuje sve
ne okoristivši se krivokletstvom
stvarni realist
s pričom o stvarnosti
i stvarnim repom kojim bi je ispričao
stvarni živi
 lajavi
 demokratski pas
zaokupljen stvarnom
 vlastitom slobodom
ima što za kazati
 o ontologiji
ali i
 o stvarnosti
 i kako je doživljava

i kako je čuje
glave nakrivljene na jednu ili drugu stranu
na uglu ulice
kao da se upravo fotografira
za zaštitni znak
za gramofonske ploče Victor
osluškuje
Glas svoga Gospodara
zagledan
kao živi znak pitanja
u
veliki gramofon
zbunjujućeg postojanja
sa zadivljujućim dubokim lijevkom
koji izgleda
kao da će svakog trena dati
neki Pobjedonosni odgovor
o svemu

Rublje

Prošle noći nisam osobito dobro spavao
jer sam razmišljao o rublju
Jeste li o rublju ikada prestali razmišljati
kao o nečemu općenitom
Kad uistinu prodrete u srž
pojave se zapanjujući problemi
Rublje je ono nešto
što se tiče svih nas
Svatko odijeva
određeni oblik rublja
Čak i Indijanci
odijevaju rublje
Čak i Kubanci
odijevaju rublje
Nadam se da i Papa odijeva rublje
Guverner Louisiane
odijeva rublje
Vidio sam ga na nekom TV programu
Mora biti da je imao tijesno rublje
jer se neprestano vrpeljio
Rublje vas doista može sapeti
Posvuda vidate reklame za rublje
muško i žensko rublje
koje je jednako svrsishodno ali i veoma različito
Žensko rublje ističe prsi
Muško rublje obuzdava onu stvar
Rublje je zajedničko
i muškarcima i ženama
Jedino rublje nas razdvaja
Posvuda vidate trobojne slike
rublja na kojima su istaknuta

mjesta osobite izdržljivosti
i višestruke rastezljivosti
koja obećava punu slobodu kretanja
Ne dajte se zavesti
Sve se temelji na dvostranačkom sustavu
koji vam ne dopušta slobodu izbora
s obzirom na postojeće društveno uređenje
Amerika u svom Rublju
koprca se kroz noć
Na kraju ispada da rublje vlada svima
Dobar primjer su steznici
To su doista fašistički oblici
političkog podzemlja
koje ljude silom uvjerava
u nešto što nije istinito
govoreći što smijete a što nikako ne smijete učiniti
Jeste li ikad pokušali odjenuti steznik?
Vjerojatno je Nenasilno suprotstavljanje
jedini odgovor
Je li Gandhi odijevao steznik?
Je li Lady Macbeth odijevala steznik?
Nije li zbog toga Macbeth patio od nesanice?
I ta krvava mrlja koju je ona neprestano prala –
Je li se uistinu pojavljivala na njezinom rublju?
Suvremene anglosaksonske žene
moraju imati ogromne komplekse krivnje
jer neprestano nešto peru
Isperite tu prokletu mrlju
Rublje s mrljama vrlo sumnjivim
Rublje s izbočinama vrlo sablažnjivim
Rublju na konopcu za sušenje velika zastavo slobode
Netko je pobjegao od svog Rublja
Možda se negdje skriva sasvim nag
Upomoć!
Ali ne brinite se

Svi smo još uvijek sputani u njemu
Neće se dogoditi stvarna revolucija
A poezija je još uvijek rublje duše
Rublje i dalje prekriva
bezbroy rasjeda
u geološkom smislu –
čudnovate nataložene stijene, zagonetne pukotine!
Da sam na vašem mjestu nabavio bih
za broj veći par zimskog rublja
Ne izlazite goli u ovu divnu noć
U međuvremenu
budite spokojni u toplom i na suhom
Nema koristi što se prije vremena uzbuđujemo
“nad Ničim”
Dostojanstveno produžite naprijed
s rukom za prslukom
Ne primajte sve emotivno
I smrt će biti obezvlašćena
Ima još dovoljno vremena draga moja
Zar još uvijek nismo mladi i bezbrižni
Ne paničarite

Pozdrav

Svakoj životinji koja proždire ili ubija vlastitu vrstu
I svakom lovcu s lovačkim puškama koje vise u kabini
kamioneta ispunjenog ulovom
I svakom snajperistu ili dragovoljcu
s teleskopskim ciljnikom
I svakom konzervativnom ekstremistu u čizmama
sa skraćenom sačmaricom i psima
I svakom redarstveniku s psima istreniranim
da progone i ubiju
I svakom detektivu ili tajnom agentu pod čijim je pazuhom
futrola s pištoljem punim smrti
I svakom čuvaru javnog reda koji otvara vatru na ljude
ili puca s namjerom da ubije zločince u bijegu
I svakom članu Narodne garde bilo koje države u kojoj
s lisicama i karabinom stražari nad narodom
I svakom graničaru na bilo kojoj granici
s bilo koje strane Berlinskog zida
ili željezne zavjese
I svakom pripadniku teritorijalne policije i prometniku u jahaćim hlačama
krojenim po mjeri s plastičnom zaštitnom kacigom
i kravatom uskom poput vezice za cipele i
revolverom sa šest metaka u srebrom ukrašenoj futroli
I svakom patrolnom autu s kratkocijevnim sačmaricama i sirenama
i svakom policajcu u protuštrajkačkom oklopnom vozilu
ispunjenom palicama i suzavcem
I svakom pilotu koji upravlja avionom koji pod krilima nosi
rakete i napalm bombe
I svakom vojnom kapelanu koji blagosilja bombardere pri uzlijetanju
I svakom Ministarstvu vanjskih poslova bilo koje supersile
koja prodaje oružje objema zaraćenim stranama
I svakom nacionalistu nije važno koje nacije i nije važno kojem svijetu

Crnom Smeđem ili Bijelom
koji ubija u ime svoje nacije
I svakom proroku ili pjesniku s pištoljem ili nožem i svakom
nasilniku koji silom nameće duhovno prosvjetljenje
i svakom nasilniku bilo koje nasilničke države
I bilo kome i svima koji ubijaju i ubijaju i ubijaju i ubijaju u ime Mira
podizem srednji prst
kao jedini dostojan pozdrav

Zatvor Santa Rita, 1968.

Izgubljeni roditelji

Potreban je brz automobil

da bi se vodio dvostruki život

u ovim danima kratkotrajnih ljubavnih veza

kad on ima tajne ljubavnice

na tri različita mjesta

i dogovorene sastanke sa svakom od njih

barem dvaput tjedno

jer i najjednostavniji račun pokazuje

koliko je vješt u mnogobrojnim

jurnjavama kroz grad

od spavaće sobe preko verande do bazena

s uvijek vrelin motorom automobila

na čijem je stražnjem sjedištu razbacana odjeća

za različite stilove života

s daskom za surfing na krovu automobila

i knjigom Kahlila Gibrana ili Roda McKuena

na ploči s instrumentima

pokraj audiokaseta s indijskom glazbom

i kartama za Tarot i I-Ching

ubačenim u odjeljak za rukavice

zajedno sa starim prometnim kaznama

i tvrdim pakovanjima cigareta Kent

i ogrebotinama koje svjedoče o strasti

njegove zadnje ljubavnice

Napokon ga tajnica

uspijeva pronaći usred vožnje

između dva telefonska poziva ili dva sastanka

i hitne poruke koju mu je ostavila

Carol da joj se javi na tajni broj

zbog boce dobrog vina

koju je zaboravio kupiti

i odnijeti u galeriju
jer otvaranje izložbe je u devet
U međuvremenu ona će skočiti na pregled kod ginekologa
i s njim će se sastati
između dva druga poziva
muškarca ili žene
uključujući i njegovu ženu
koja je također dvaput nazivala
želeći znati gdje je sve bio
i što je učinio
s njihovom zapostavljenom djecom
koja su
prepuštena sama sebi
u kući na plaži u Malibuu
odrasla i iščezla u Ništavilo
u Jungovoj potrazi
za izgubljenim roditeljima
jednake zrelosti

Pravi šah

Život podsjeća na šahovski turnir za prvaka svijeta
na kojem se igrači nadmeću
za šahovskim poljem
jer imate tek
toliko vremena
da odigrate svoje poteze
Jer vaš sat neprestano
otkucava
i ako
oko jednog poteza
predugo razmišljate
za toliko ste vremena
skratili
vlastiti život
A vaš vas protivnik
mrgodan ili veseo
(koji možda jest a možda i nije
sâm život)
ometa prodornim pogledima
ili vam bestidno namiguje
ili vam otpuhuje dim u lice
ili se neprekidno vrpolji
i ni za čas ne miruje
ili se naprosto zajebava
i ponaša kao kakav drzak neranjiv i
nepobjediv bog
koji čita vaše misli i želje
Jedan jedini ishitren potez
može vas uništiti
zato morate igrati
pravi šah

(poput susreta u kojem je Spaski matirao Fischera)
I ako vaše nepromišljeno otvaranje
nije bilo osobito briljantno
morate igrati na pobjedu a ne na remi
i odjednom napasti
novom Nabokovljevom varijantom
I tada ga konačno pobijediti
nekom sjajnom završnicom
o kojoj još nitko nije čak ni sanjao

Ima još vremena –
Vi ste na potezu

Život u divljini, rano ujutro

Pokraj velike rijeke Deschutes
na ozelenjeloj livadi uz obalu
sunce obasjava
visoke stijene
koje se poput kamenih skulptura
dižu uvis
s druge strane rijeke

U podnožju strmog smeđeg obronka
kilometar i pol udaljenog
šest bjelorepih jelena
četiri mlada srndaća razgranatih rogova
i dvije male srne
nijemi u vječnosti
piju vodu u plićaku
tada dižu glave
i uspinju se sve više
uz sve strmiju stazu
obasjani suncem

Dalekozorom ih približavam
nalik zaobljenoj kameji
U deblu stabla je velika rupa
jedan od njih zaviruje unutra
Jedno po jedno
upijaju tišinu
(dvije male srne posljednje)
jedno po jedno
uspinju se mirno
prelaze strmi rub kanjona

uopće se ne osvrću
i zauvijek iščezavaju

Kao i izvjesni ljudi
u mojem životu

Stari Talijani na umoru

Godinama već stari Talijani izumiru
diljem Amerike
Godinama već stari Talijani s izblijedjelim šeširima od filca
sunčaju se i odumiru
Svakodnevno ih vidate kako sjede na klupama
u parku na Washingtonovom trgu
te stare Talijane u crnim visokim cipelama na kopčanje
te starce s iznošenim pustenim šeširima i uprljanim vrpčama
oni umiru jedan za drugim
dan za danom

Svakodnevno ih vidate
na Washingtonovom trgu u San Franciscu
svakog jutra
odzvanja zvonjava zvona
s crkve sv. Petra i Pavla
na trgu s crkvom boje marcipana
u deset ujutro tužna zvonjava odzvanja
sa zvonika crkve sv. Petra i Pavla
a starci koji su još uvijek živi
sjede i sunčaju se jedan do drugoga
na drvenim klupama u parku
i promatraju svečane povorke što ulaze i izlaze iz crkve
sprovode ujutro
vjenčanja poslijepodne
tužna zvona odjekuju prijepodne Radosna poslijepodne
Na jedna vrata uđete na druga izađete
starci sjede ondje sa svojim šeširima
i promatraju ulaske i izlaske
Svakodnevno ih vidate
i one što hrane golubove
mrveći stari kruh

prstima i džepnim nožićima
i one sa starim džepnim satovima
i one jako stare ogrubjelih ruku
i gustih obrva
i one s vrećastim hlačama
s pojasom i naramenicama zajedno
i rakijaše sa zubima nalik zrnima kukuruza
i Pijemonteze i Đenovljane i Sicilijance
koji mirišu na češnjak i feferone
i one koji su voljeli Mussolinija
i stare fašiste
i one koji su voljeli Garibaldija
i stare anarhiste koji i dalje čitaju *L'Umanita Nova*
i one koji su voljeli Saccoa i Vanzettija
Malo ih je još ostalo
Sjede i čekaju da na njih dođe red
i sunčaju se ispred crkve
i gledaju prema ulaznim vratima iznad kojih je urezana
misao koja vjerojatno potječe
iz Danteova *Raja*
i govori o slavi Onoga
koji sve pokreće...
Starci čekaju
da i njihovo čekanje završi
da i njihov smrtni čas napokon
dođe na red
zvona tužno odjekuju
golubi se vrzmaju uokolo i šepire
i uopće ne kane poletjeti
zrak je pretežak od tužne zvonjave
Unajmljena crna mrtvačka vozila stoje poredana
crne limuzine sa zatamnjenim prozorima
iza kojih se kriju udovice
udovice s dugim crnim velovima
koje će nadživjeti sve njih

Viđate ih
madre di terra, madre di mare
Udovice izlaze iz limuzina
Ožalošćeni članovi obitelji u crnim odijelima i kostimima
Udovice se sporo
uspinju stepenicama katedrale
pod spuštenim mrežastim velovima
i oslanjaju se o tuđe ruke
One ničim ne pokazuju da su klonule duhom
One su jedino u grču
One su i dalje glave obitelji
koje će nadživjeti sve te
stare žabare koji umiru
u Malim Italijama diljem Amerike
mrtve stare žabare
iznose u sanducima na jutarnje sunce
koje ni za kim ne žali
Jednog za drugim Godinu za godinom
iznose ih se
Zvono
ne prestaje zvoniti
Stare Talijane izbornih lica
iz mrtvačkih kola iznose
plaćeni nosači lijesa
u crnim mafijaškim odijelima s tamnim naočalama
Mrtve starce iznose
u crnim mrtvačkim sanducima koji nalikuju čamcima jednosjedima
Unose ih u crkvu
u koju nisu ulazili godinama
u crnim čamcima jednosjedima
spremim za prijevoz
Svećenici se vrzmaju uokolo
kao da otpuštaju užad
Preostali starci
oni još uvijek živi

s klupa promatraju prizor sa šeširima na glavama
Svakodnevno ih viđate kako sjede ondje
i čekaju da se boća prestane kotrljati
i čekaju da zvona
 prestanu zvoniti
da tužna zvonjava
 zamukne
i prestane pričati nezavršenu priču o *Raju*
koju su vidjeli urezanu kao misao
 na pročelju iznad ulaza u crkvu
jednako kao i na ribarevu licu
u crnom čamcu bez vesala
koji odlazi na posljednju plovidbu

Dva smetlara na kamionu, dvoje zgodnih mladih ljudi u Mercedesu

Čekajući pred semaforom da se upali zeleno svjetlo
u devet ujutro usred San Francisca
jarkožuti kamion za odvoz smeća
s dva smetlara u crvenim plastičnim prslucima
koji stoje na stražnjoj platformi
drže se za ručke
i gledaju prema
Mercedesu otvorenog krova
i elegantnom paru u njemu

Mladić

u otmjenom trodjelnom lanenom odijelu
duge plave kose koja mu pada do ramena sa sunčanim naočalama
Plavokosa djevojka ljupko počešljana
odjevena u kratku suknju i višebojne čarape
voze se prema njegovom arhitektonskom uredu

I dva smetlara na nogama još od četiri ujutro
umorni i prljavi od napornog rada
vraćaju se u bazu

Stariji smetlar sijede kose boje čelika
i pogrbljenih leđa
promatra ih poput
kakvog Quasimoda

I mlađi smetlar

također dugokos i sa sunčanim naočalama
otprilike jednakih godina kao vozač Mercedes

Oba smetlara bulje

i kao da iz velike udaljenosti gledaju
u ravnodušni par

koji kao da promatra neku besmisleni TV reklamu
u kojoj je uvijek sve moguće

Crveno svjetlo semafora načas
zadržava jedan par pokraj drugog
kao da je išta među njima
moguće
s druge strane velikog zaljeva
na otvorenim morima
ove demokracije

Moderna poezija je proza (ali nam mnogo toga govori)

Listam veliku antologiju suvremene poezije i sve mi se nekako čini da naš “uzvišeni unutrašnji pjev” odzvanja u nama uglavnom proznim glasom, premda ga objavljujemo u formi poezije. Međutim, to ne znači da je naša poezija prozaična ili da nema dubinu, ne znači da je mrtva ili na izdisaju, ili da nije ljupka i zanosna, da nije dobro napisana ili da nije duhovita i smiona. Veoma je živa, jako dobro napisana, ljupka, dojmljiva poezija u prozi koja opstaje bez štaka interpunkcije, proza čija je sintaksa toliko jasna da je svatko može pisati kako ga je volja, a da i dalje bude veoma jasna i vrlo prisna proza. Ali, pod maskom poezije, poetski i prozni intelekt zajednički se kriju.

Prolazeći kroz naše prozne građevine prema dvadeset i prvom stoljeću, čovjek se može osvrnuti i začuditi tom čudnom razdoblju koje je poeziji dopustilo da zakorači ritmovima proze, a da se još uvijek zove poezija. Moderna poezija je proza jer zvuči jednako obuzdano koliko i bilo koji muškarac ili žena čija se životna snaga izgubila u urbanom životu. Moderna poezija je proza jer nema *duende*, tamni duh zemlje i krvi, a ni dušu tamne pjesme ili strastvene glazbe. Poput moderne skulpture, ona voli beton. Poput minimalističke umjetnosti, ona minimalizira emocije dajući prednost uzdržanoj ironiji i jedva natuknutoj žestini. Takva kakva je, to je savršena poezija za tehnokratskog čovjeka. Ali, koliko često se takva poezija uzdiže iznad osrednjosti čovjekova blještavog okruženja? Svojedobno je Ezra Pound mudro kazao da se jedino u razdobljima dekadencije poezija uspijeva odvojiti od glazbe. A upravo tako svijet završava, ne pjesmom nego cmizdreći.

Prije osamdeset ili devedeset godina, kada su svi strojevi počeli bučati gotovo jednoglasno (tako se barem činilo), čovjekov govor nedvojbeno je postao usiljen i izvještačen zbog apsolutnog stakata strojeva. Whitman je bio uporan, opjevajući vlastiti život. I Sandburg je bio uporan, pjevajući svoje sage. I Vachel Lindsay je bio uporan, bubnjajući svoje napjeve. Poslije se pojavio Wallace Stevens sa svojom blagozvučnom “fiktivnom glazbom”. Pa Langston Hughes. I Allen Ginsberg, pjevajući mantre, pjevajući Blakeove pjesme. Na ulicama svijeta još uvijek srećemo ulične pjevače i svirače i stihotvorce, oni stvaraju poeziju hitne buntovne Sadašnjice, poeziju vlastitog kratkotrajnog postojanja, inkarnaciju vlastitog mesa (kao što ju je D. H. Lawrence nazvao).

Velik dio poezije slagarski strojevi svojedobno su izlivali u vruće olovne retke a sada poezija izlazi iz tako hladnog IBM stroja. Nema više pjesme među slovoslagarima, nema pjesme u našoj betonskoj arhitekturi, našoj betonskoj glazbi. Možda slavuji još uvijek pjevaju u blizini samostana Sv. Srca, ali na gradskim pustošima T. S. Eliota uopće ih ne čujemo, kao što ih ne čujemo ni u njegova *Četiri kvarteta* (koji se ne mogu izvesti ni na jednom instrumentu premda je to najljepša proza našeg doba). Ni u proznim pustošima *Cantos* Ezre Pounda koji nisu *canti* jer ih nitko živ ne može pjevati. Ni u tvrdokornoj prozi Marianne Moore (koja je ono što je pisala nazvala poezijom u nedostatku boljeg naziva). Ni u sjajnoj prozi slobodnih stihova *Eseja o rimi* Karla Shapiroa, ni u svakodnevnom gradskom žargonu Williama Carlosa Williamsa, osobito u njegovom *Patersonu*. Svemu tome plješčući odobravaju profesori poezije i pjesnički kritičari koji su zaposleni u najuglednijim institucijama, ali nitko od njih neće počinuti izvorni grijeh i kazati da je poezija nekog pjesnika zapravo proza objavljena u formi poezije – baš kao što to ni pjesnikovi prijatelji neće nikada priznati, baš kao što ni pjesnikov urednik i izdavač neće nikada izjaviti – najmutavija zavjera tišine u povijesti književnosti.

Najveći dio moderne poezije jest lirska proza, ali ona nam govori mnogo toga, vlastitim primjerom, o onome što nam smrću duha naša tehnokratska civilizacija pruža, dok uhvaćeni u mrežu strojeva i mačo-nacionalizme nastavljamo čeznuti za slavujem među borovima Respighija. Ptičji pjev čini nas sretnima.

Groblje Queens, sunce na zalazu

Autobus iz zračne luke JFK
razvozeći putnike kroz Queens
prolazi pokraj golemog groblja
mimo stare autoceste na Long Islandu
(nekoć zemljane staze nemotoriziranih Indijanaca)
bezbroj malih nadgrobni spomenika nakrivilo se
kipovi na postoljima u različitim položajima
raširenih kamenih ruku ili krila
izgubljeni među nečitljivim posvetama
I sunce na zalazu
sve ih boji
jednim jedinim potezom
tamnonarančastim nijansama
Beskrajni nizovi
malih kamenih ploča
zauvijek nakrivljenih prema suncu
Dok u daljini
velike kamene ploče Mannahatte
te neboderske grobnice
bacaju izduljene crne sjene
preko zapuštenih grobova
u kojima nemajući mira počivaju
prvi doseljenici uzgajivači krumpira
vlasnici zalagaonica bezvrijednosti
mrtvi žabari i dublinski izbacivači
limari i kovači i krovopokrivači
soboslikari i tesari
stolari i majstori za izradu cigara
krojači i tramvajski vozači
skretničari i otpravnici vlakova
mornari i smetlari i podvornici

monteri centralnog grijanja i kondukteri
stranačka potrkala i poslovni mešetari
željeznički detektivi i sitni mafijaši
trgovci i gostioničari i vratari
raznosači leda i posrednici i varalice
gazdarice i kućanice i dobrostojeće udovice
francuske sobarice i švedski kuhari
konobarice iz Brooklyna i pipničari iz Bronxvillea
operni pjevači i radnici na polaganju tračnica
bacači lopti i hvatači lopti
iz razdoblja ragtime bejzbola
biljarski laktaši i boksački agenti
katoličke sestre milosrdnice
župnici i irski policajci
bečki doktori delirija
sada svi prepušteni vječnosti
u uredu za neuručene pošiljke
adrese na njima nečitljive
daljnja dostava nemoguća
u Americi koja juri mimo njih
i nestaje u zaborav
u bučnim tunelima na East Riveru
otječući kroz veliki američki odvodni kanal

Rimsko jutro

Ah ova dražesna rimska jutra –
 Otvaram škure
 visoko iznad stražnjeg dvorišta
i gledam preko
 nijemih krovova...
 zrak još hladan...
 nema ptica na dimnjacima...
škure još zatvorene s druge strane...
 vjetrokaz nepomičan u daljini...
 zvižduk odozdo s ulice...
Jedan golub
 maše krilima na krovu
 od crepova od terakote
Iznenada bijela golubica
 slijeće na kupolu
 pod iskošenim zrakama jutarnjeg sunca
Sunce
 sve obasjava
 Sjene se ispravljaju
 na terasama na krovovima
Osjeća se svježina u zraku
 Nijema golubica okreće se
 na iskošenim crepovima
Počinju otvarati škure
 sa stražnje strane
 palače Farnese
Fraza na francuskom
 odzvanja strano
Negdje žena počinje pjevati
 ulomak iz opere
Negdje počinje zvoniti angelus

Negdje žena viče *Angelo, Angelo!*

Negdje on pere svoje grijehе

Dan polako započinje

Mačka

Mačka
liže svoju šapu i
izvaljuje se
u kutu pokraj police za knjige
Ona
može ležati
poput sfinge
ne pomaknuvši se
satima
a onda okrenuvši glavu
prema meni
ustaje i proteže se
okreće mi
stražnjicu i
iznova liže svoju šapu kao da
stvarno vrijeme nije proteklo
I nije
jer ona je sfinga
cijelog vremena na svijetu
u pustinji svoga vremena
Mačka
zna gdje muhe umiru
vidi duhove u česticama prašine u zraku
i sjene u zrakama sunca
Ona čuje
glazbu sfera i
zujanje u žicama u kućama
kao i šum svemira
u međuzvezdanim prostranstvima
ali

više voli domaći kutak
i šum grijalice

Usta

Umorio sam se od svojih usta
Odveć su mala
ne govore dovoljno
ne pjevaju dovoljno
i ne svjetlucaju
kao vaše oči
Stalno su zatvorena
kad bi trebala pjevati
ili izraziti mišljenje
Šutljiva su i tvrdoglava
Zapravo to su mutava usta
koja cijeloga života
pokušavam šire otvoriti
Postoje neke stvari koje ona ne mogu izreći
premda ih moje srce hrabri
To su usta koja snažno žvaču
premda nikad nikog živog nisu ugrizla
Tek meso mrtvih životinja
a obično su jela
sve što ugledaju
Vodila su razne borbe s mesom
mrtvih krava svinja janjadi zečeva
i ptica raznolikog perja
i uvijek su ga uspijevala sažvakati
Ova su usta običan šupak
iskonski fašist koji glumi cenzora
stalno prešućuju određenu misao
umjesto da je objelodane
Ova moja usta
stalno se otvaraju i zatvaraju
u pogrešno vrijeme

i govore
kad bi trebala šutjeti
imaju oštar jezik
osim toga
stalno nešto blebeću
Ova moja usta
mnogo toga su doživjela
Ali nikad ništa nisu naučila
Samo neprekidno govore
najblesavije stvari
najgluplje stvari
na nekoliko jezika
kao da ih znaju tečno govoriti
To su usta lakrdijaša
to su usta pantomimičara
to usta imitatora
to usta foliranta
Ali to nisu loša usta
premda su loše govorila o nekim ljudima
Ipak ta usta nisu lajava
Ona se jedino trude biti dobra usta
i služiti svojoj osnovnoj svrsi
A zašto i ne bi?
I ona moraju jesti da bi živjela
Ali moraju li i govoriti?
Možda ću se pridružiti trapistima
Jedino znam
da su mi dosadila ova usta
Ova usta koja me hrane
sve ove godine
i ljube druge ljude
i pokušavaju učiniti još neke stvari drugim ljudima
u moje ime
U svakom slučaju nerazdvojiva su od mene
Ne mogu ih zamijeniti

ne mogu ih zašiti
I što da učinim s njima
osim da i dalje prihvaćam
ono što jedu za mene
ono što govore za mene
Tko zna
možda će jednog dana
iz njih provaliti
i poteći
sjajna poezija
na nekom drevnom jeziku
stvorenom od ljubavi i svjetlosti i gnojiva
neka sjajna besmrtna pjesma
koju nijedan čovjek nikad prije nije čuo
niti pjevao

Turist usred revolucije

Istina bio sam turist usred revolucije
diletant revolucije
Za obojene sam bio bijelac
bez vlastite revolucije
(ili sam tako mislio)
Ljudi gladuju i umiru
Zato sam se priključio revolucijama Trećeg svijeta
Godine 1959. bio sam fidelista
Godine 1989. bio sam sandinista
Vjerovao sam da sam jedan od njih
(a vjerojatno sam i bio)
Zvali su me *campaño*
Objavljivali su moje pjesme
u svojim revolucionarnim novinama
U tjedniku "Lunes de Revolución"
nazvali su me *poeta*
(što kod njih znači jako puno)
U ponedjeljak Revolucije
bio sam *gringo* pjesnik
u prvom redu njihovih redova
Ljudi gladuju i umiru
Ostalih dana u tjednu
natrag kod kuće ili gdje drugdje
mogao sam biti nešto drugo
Tko zna što
možda pjesnik dupelizac ili drugorazredni slikar
Beznačajan biznismen
sin sitnog mafijaša
U Havana Libre
rukovao sam se s Fidelom
u svenarodnoj kavani.

Otišao sam u Hemingwayjev omiljeni bar
i razgledao unutrašnjost
ali ništa nisam rekao
i nikad nisam pitao zašto je tata Hem
oklijevao i kolebao se
i nikad se nije izjasnio za Fidela
(Umjesto toga je odlazio na ribarenje)
Nikad nisam promijenio mišljenje
bio sam turist i to vrstan
Danas jesmo sutra nismo
Ljudi gladuju i umiru
I kad umrem ne trepnuvši
 I kad umrem ne trepnuvši
Sigurno ću se pridružiti
 podzemnom pokretu otpora

Izjasnite se!

Golema paranoja širi se zemljom
Amerika uzvraća napad na nebudere Blizance
Pretvarajući ga u početak Trećeg svjetskog rata
Rata s Trećim svijetom

Teroristi u Washingtonu
Ponovno šalju mlade ljude
Na bojna polja smrti

I nitko se ne buni

Oni ne prestaju progoniti
Sve muškarce s turbanima
Oni ne prestaju protjerivati
Sve doseljenike neobičnog izgleda

I ponovno šalju mlade ljude
Na bojna polja smrti

I nitko se ne buni

Jer i kad se okupe
Svi znameniti književnici i pjesnici i slikari
Nacionalne zaklade za umjetničku samodopadnost
Neće se izjasniti

Dok će mladi ljudi
Ponovno ubijati mlade ljude
Na bojnim poljima smrti

Sada je vrijeme da se izjasnite
Svi vi koji zagovarate slobodu
Svi vi koji zagovarate potragu za srećom
Svi vi koji zagovarate ljubav i sanjate
Svoj osobni san
Vrijeme je da i vi progovorite
O nijema većino
Prije nego dođu po vas!

JACK KEROUAC

Jack Kerouac, jedan od najpoznatijih i najvažnijih američkih književnika druge polovine dvadesetog stoljeća, rođen je u Lowellu, savezna država Massachusetts, 1922. godine kao najmlađe od troje djece u francusko-američkoj obitelji. Pohađao je lokalnu katoličku školu, a kao napredan mladi igrač ragbija dobio je stipendiju na njujorškom Sveučilištu Columbija. Školovanje je napustio na drugoj godini fakulteta zbog sukoba s trenerom ragbi momčadi i pridružio se Trgovačkoj mornarici, započinjući tako neumorna lutanja diljem svijeta koja će potrajati gotovo do kraja njegova života.

Potkraj četrdesetih godina Kerouac se u potpunosti posvetio književnosti i pisanju, i između 1946. i 1948, pod utjecajem Melvillea, Saroyana, Whitmana i osobito Thomasa Wolfea, napisao svoje prvo, 1100 stranica dugo djelo (u stilu njemačkog *Bildungsromana* i Wolfeovog *Pogledaj dom svoj, anđele*), roman koji je objavljen 1950. pod nazivom *Grad i velegrad* (*The Town and the City*). U međuvremenu je pronašao tzv. "spontani način pisanja" ("zapisivanje svega što ti padne na pamet, umjesto sumornih akademskih dvoličnosti"), kojim se obilato koristio u romanu *Na putu* (*On the Road*) objavljenom 1957., kao i u mnogim drugim romanima ali i zbirkama poezije.

Tijekom vremena Kerouac je sve više i više pisao osobnim stilom da bi početkom pedesetih shvatio da je sposoban pisati knjige bez ikakvih izmišljenih zapleta, jednostavno je opisivao ono što mu se svakodnevno događalo u životu, bez ikakvih "bezličnih", konstruiranih zapleta i sadržaja. Kad bi osjetio nagon i pobudu, jednostavno bi sjeo i u svoj dnevnik zabilježio tijek događaja ili misli koje su mu se vrzmale po glavi toga dana, kao da svom najboljem prijatelju pripovijeda o tome što mu se tog trena događa, ili kao da mu prepričava zajedničke doživljaje.

Tako se početkom šezdesetih godina Kerouac odjednom našao u središtu velike popularnosti diljem Sjedinjenih Država – hollywoodski producenti željeli su otkupiti prava za snimanje filmova prema njegovim romanima, Marc Chagall je naslikao Kerouacov portret s anđelima koji lete oko njegove glave, a Jackie Kennedy, supruga budućeg predsjednika Kennedyja, govorila je da je *Na putu* najbolji roman koji je ikada pročitala. Ali, vrijeme je pokazalo da je Kerouac bio i ostao, prije svega, bard i sjajan kroničar

američke stvarnosti pedesetih i šezdesetih godina dvadesetog stoljeća. Jack Kerouac je umro u St. Petersburgu, Florida, 1969. godine u četrdeset i sedmoj godini života zbog unutrašnjeg krvarenja jednjaka, čestog uzroka smrti kod kroničnih pijanaca.

Meksička osamljenost

Jer ja sam tek nesretni stranac
koji tetura ulicama Meksika –
Moji prijatelji umrli preda mnom, moje
ljubavnice iščezle, moje kurve otjerane,
moj krevet drmaj u tresu
potresi – a nema svete trave
da se opustim uz svjetlost svijeće
i sanjarim – jedino zagušljiva isparenja autobusa,
prašina i jak vjetar, i sluškinje što vire u mene
kroz rupu koju su u potaji
izbušile u vratima da bi promatrale
masturbante kako se ševe s jastucima –
Ja sam groteskno stvorenje
Majke Božje
i prostranstvima svemira sanjarim
sive nejasne snove –
Licem sam okrenut prema Napoleonu
– Ispao sam iz forme –
Moj adresar pun je oznaka † Umro,
Ničemu ne služim u ovoj uzaludnosti,
naviknuo sam na uvrede –
Moj jedini prijatelj jedan je stari homić
bez pisaćeg stroja,
Koji mi neće, ako mi je prijatelj,
dosađivati.
Ostalo mi je malo majoneze,
cijela boca ulja nepotrošena,
seljanke peru moj prozor na krovu,
neki se šmokljan iskašljava
stotinu puta na dan
u kupaonici pokraj moje sobe

dijelimo pregradni zid zajedništva –
Ako se napijem postanem žedan
– ako pješačim noge me bole
– ako se osmjehujem moja je maska lažna
– ako plačem obično sam dijete –
– ako se sjećam ja sam lažac
– ako išta zapišem gotovo je s pisanjem –

– ako umrem gotovo je s umiranjem –
– ako živim umiranje je tek počelo –
– ako čekam čekanje je sve duže
– ako odem gotovo je s odlaskom –
ako spavam opuštanje je opasno –
opuštanje čvrsto sklapa moje vjeđe –
– ako odlazim u jeftine kino-dvorane
stjenice mi dosađuju –
Skupe kino-dvorane ne mogu si priuštiti
– A ako ništa ne činim
ništa me se i ne događa

Vino beskućnika

Mogao sam se provesti mnogo gore nego
sjediti s beskućnicima i cugati vino

Treba znati da u konačnici ništa nije važno
Treba znati da ne postoji stvarna razlika
između bogatih i siromašnih
Treba znati da vječnost nije pijanstvo
a nije ni trezvenost; ali treba to znati kad si mlad
i pjesnik

Mogao sam postati poslovan čovjek i govornik
Vjerujući da tako ugađam Bogu

Umjesto toga dangubio sam u uličicama osamljenosti
I nitko me nije niti primijetio, jedino moju bocu,
a i kad bi je opazili bila je prazna

Jednako sam lutao po kukuružištima i grobljima

Treba znati da mrtvaci ne prave buku
Treba znati da stabljike kukuruza međusobno razgovaraju (jedna
drugoj šušte hrapavim starim rukama)

Sjedim u uličicama i zurim u neonke
Promatram beskućnike kako pri dnu crkvenog stubišta
Izvlače i raspremaju svoje prnje

Sjedim i cugam vino
A na ranžirnim kolodvorima osjećam se blaženo

Treba znati biti milijunaš a ipak se radije
Privijati uz bocu tokajca u papirnatu vrećicu
U dovratku skladišta, gledajući u dugotrajne sumrake
Na poljima oko željezničke pruge

Treba znati da spavači u rijeci
sanjaju uzaludne snove, zbilja
treba znati pritajiti se noću

Biti skroviti osamljeni oštrooki promatrač
svjetskog obrćućeg dijamanta

Žena

Žena je divna

ali

pred njom se morate povijati

povijati

povijati

kao list na

vjetru

Slavopojka

Kad si mi pokazao Brooklynski most
tog jutra,
Ah Bože,

I ljude kako padaju na poledici na ulici,
dvaput,
dvaput,
dva su čovjeka prošla
odlazeći na posao,
tako ozbiljni i revnosni,
čvrsto držeći svoja jadra
jutarnja izdanja Dневnih novosti
poskliznuli su se na ledu i pali
obojica u nepunih 5 minuta,
a ja sam zaplakao

Tako si me naučio kako se plače, Ah
Bože, tog jutra,
Ah Ti

A ja sam stajao oslonjen o stup ulične svjetiljke i brisao
oči,
oči,
i nitko nije primijetio da plačem
a i da jest bilo bi mu svejedno
ali Oh dočarao sam si svojega oca
i djedovu majku
i dugi niz stolica
i narikača i mrtvaca,

Ah moj Bože, znam da su Tvoje
namjere bile bolje od toga

Stoga, kakav god plan imao sa mnom
Djelitelju dostojanstva
Učini da to bude brzo i

kratko

Požuri i

vrati me kući Vječnoj Majci
još danas

U svakom slučaju stojim ti na usluzi,
(sve do...)

Pjesma

Jazz je ubio sebe
Ali ne dopustite da poezija ubije sebe

Ne bojte se
hladnog noćnog zraka

Ne obazirite se na pravila
kad vraćate rukopise
ustanovama

ne ponižavajte se i ne tucite se
sa zagovornicima Edithe Wharton
ili ursula major prozom iz nebraske
jednostavno dangubite u stražnjem dvorištu
i smijte se i zabavljajte s privlačnom
ženskom ili trombonom
a ako vam netko daruje ogrlicu
od perli, brojanice ili što slično

spavajte s time oko vrata

Možda će vaši snovi biti bolji

Nema kiše
crno mi se piše,
u to sam siguran
koliko i u govno.

55. pjevanje*

Jednom kad sam ležao u bolnici
Krupna debela bolničarka
Virila mi je preko ramena
U knjigu koju sam čitao,
Braća Karamazovi,
Velikog kockara Fjodora
Dostojevskog
Sveca iz Carske Rusije,
I u poglavljima
zvanim Pro i Kontra
Hihotala se i objašnjavała mi
Da Pro znači Profilaktičan
a Kontra Kontracepcija
Svim svojim osmijesima i kretnjama.
Ta Sveta Bolničarka
upoznala me je s vlažnim krevetskim
ugodnostima tople vode
i staračkog zadovoljstva
“I'll Take You Home Again Kathleen”
Pjevao je stari kancerozni bijelac
u uglu sobe
dok su djeca svirala gitaru
u podnožju moga kreveta,
Kolje Krosotkini
moje željeznice

* iz zbirke *Mexico City Blues*; odnosi se i na “Pjevanja” koja slijede

56. pjevanje

U drugoj bolnici
Gotovo sam umro
Od zanosa
Gledajući u babilonske
Krovove Bronxa,
I u svojega prijatelja

Kaisera koji je umirao od leukemije,
Nedovoljno guste krvi,
 A ja sam je imao previše.
Ja sam umirao od silne dosade,
Jedni su болоvali od dijabetesa
 kao moj ujak John;
Drugi su patili od bolova u želucu,
 čireva, drugih tegoba? –
Seksualni manijaci, rekao bih.

Stari talijanski prodavač voća
Imao je užasnu Bantijevu bolest,
 trbuh mu se nadimao
 jer nije mogao probaviti tekućinu
 koju je crpio iz hrane,
 sve što bi pojeo
 pretvorilo bi mu se u tekućinu.

64. pjevanje

Radije ću umrijeti nego biti slavan,
Želim otići i živjeti u pustinji
Duge razbarušene kose, jesti
Uz logorsku vatru, pun pijeska,
Tvrđ kao uštipak
Ispečen na vrelom Pijesku
Čiste Zemlje

Muu Zemlje
Nebeske zemlje Pravednosti
odanosti
podanosti

Radije ću živjeti u pustinjском pijesku
Sjediti prekrivenih nogu, u guštterski
Vrućem podnevu, ispod drvene
Nadstrešnice, u Dee Go
Pustinji, zapadno od Los Angelesa
Ili čak u Chihuchi, suhim
Zackatakiesima, Visokoj Guadalajari,
– odsutnost utvara
ne čini me kraljem –

radije ću se povući u planinsku osamljenost
na zaravan na kojoj čovjek noću
može čuti odjek tišine
iz dvorana Okupljanja

80. pjevanje

ZEZAJUĆI SE ZA STOLOM

“Ma ti uopće nemaš pojma.”

“O čemu to nemam pojma?”

“Koliko su ukusni ova šunka

i jaja

Da uopće imaš

pojma

Koliko su ukusni

Prestao bi pisati

tu tvoju poeziju

I pridružio bi mi se u klopi.”

“Prošlo je puno vremena

otkako sam bio gladan

ovo je pravo čudo.”

Ah dečko, ali ova slanina

I ova ja-

Dovraga gdje li sam ostavio

škare?

PJEVAJUĆI: – “Nikad nećeš znati

koliko te puno volim.”

104. pjevanje

Radije bih bio mršav nego slavan,
Ne želim biti debeo,
Jer žena će me izbaciti iz kreveta
Zovući me Guzati, i svaki put
kad ustanem s trosjeda
i sagnem se
podignuti
naramenice s poda
glasno
zarokćem
i razočaram
svakoga
u obitelji

Radije bih bio mršav nego slavan
Ali debeo sam

120. pjevanje

Narkosi koji su u krizi
Ubrizgaju svoju staru zalihu droge
I tupo sjede na rubu kreveta
Kunjajući nad
Jednom jedinom novinskom rečenicom
 U koju su zurili cijelu noć –
 Još će tako šest, sedam sati,
 Ili će pogledom fiksirati pojedine pasuse:

“Utoneš u tupilo,
 Onda se preneš,
 Ponovno počneš čitati
 istu stvar
 Onda opet utoneš u tupilo
 i svaki put kad je pročitao
 sve je zanimljivija”

Ne sjećaš se sljedeće
 reinkarnacije
 ali sjećaš se
 iskustva

“Trebala mi je cijela večer da pročitam
3 ili 4 stranice, ukočen,
kunjajući”

143. pjevanje

Narkosi

Bi trebali biti aktivni bolničari

I trebalo bi im dopustiti

Da si ubrizgaju 2 do 3,5 miligrama dnevno

Svakodnevno,

Premda je starijim ovisnicima potrebno i više.

Narkomani su

Ljudska bića

I manje su opasni

Od alkoholičara

Ali ni alkoholičari nisu tako loši

Pogledajte samo one što mahnitaju u autima

Pogledajte samo seksualne manijake

149. pjevanje

Ne prestajem obožavati
svoju majku,
Ne želim joj nanijeti bol
– Niti bilo kome drugome.

Svaki put kad je vidim
sve je starija
Ali njezina me nošnja uvijek
zadivi
Zbog holandske jednostavnosti
A ona me podsjeća na Lutku
Način na koji
stoji
Krivonoga u mojim snovima
Dok čeka da me posluži.

A ja sam običan Apaš
Što puši Haš
K'o stari Kočijaš
Ispod svjetiljke Dam-Daš

175. pjevanje

Kunilingus

Moja seka sekira klavir u Beču

Židovi su Genijalni Cigani

Mauri su siromasi

Aristotel, Izabela,

Ferdinand Bikonja.

Ferdinand nije bio budala

Beč je bio vrhunski klavir

Kad je Freud intervjuirao

 Seksom opsjednute Rothschilde

 I bogate bečke Židove

 A Cigani su logorovali

 U stanovima – s električnim svjetiljkama –

Sve bogatstvo Europe

 slilo se

U Beč – Freud je bio ondje –

Tako je njegova Psihoanaliza seksualnosti

Postala grafikon Ludog razgovora

I prihvaćena je kao Evanđelje

Na preoranim igralištima za golf

 River Westa –

Višestruko pretjerivanje svijeta

195. pjevanje

Pjesme koje provale poput vulkana
Srž su poezije,
One su samostvoriteljice, samo ih čujte,
Ogoljene nalikuju na špiljske zatvorenike
Istjerane na sunce, u krpama
I divne kad ih osmotrite iz blizine
I ispod brade ugledate
svete plave i smeđe oči
ljudskosti.

Zvijezde u visini pjevaju
vlastite pjesme, vječito u gibanju
koje je nevidljivo ali stvarno,
Nestvarne, jednolične, nebeske: –

Ali ljudske pjesme
S Bogom, njihovim uzorom
Pjevaju se poštivajući zakonitosti drugih
Sfera i obilježja
Zato, zasviraj mi blues,
Sinko, zatrubi bop,
Daj da slušam o raj
Iz mjedene trube

204. pjevanje

Što li je pokopano u grobu?

Prah.

Savršeni prah?

Savršeni prah u vremenu.

Vrijeme.

Vrijeme je prah.

Vrijeme nije prah

Vrijeme se već zbilo

još od davnina

Biser bogova

mučitelj zapadnjaka

Kugla u mjehuru

praznine

Vrijeme –

Ne brinite se za vrijeme.

Što li je posve sigurno

pokopano u meni?

Supstancija prazne svjetlosti

mojega oca

Stvorena djelovanjem vremena

na kostima

U blatu i ilovači.

Budina rijeka.

239. pjevanje

Charlie Parker je sličio na Buddhu
Charlie Parker koji je nedavno umro
Smijući se žongleru na TV
nakon tjedana napetosti i bolesti,
zvali su ga Savršenim Glazbenikom.
Izraz na njegovu licu
Bio je smiren, lijep i dubok
Nalik onom na Buddhinom licu
I kakvim ga predstavljaju na Istoku, sklopljene oči,
Izraz kojim govori "Sve je Dobro"
– Jer baš to je bilo ono što je Charlie Parker
Govorio dok je svirao, Sve je Dobro.
Bio je to osjećaj kakav čovjek ima u rano jutro
Nešto slično samotnjakovoj radosti ili
savršenoj galami
Nekog mahnitog sastava usred jam sessiona
"Gukni golube" – Charlie je raznio
Svoja pluća da bi dosegnuo brzinu
Za kojom su vozači sportskih auta žudjeli
A ono za čime su oni žudjeli
Bilo je da ga Zauvijek Uspore.
Veliki glazbenik i veliki
tvorac oblika
Koji je konačno pronašao izraz
U navikama i onome što sada imate.

240. pjevanje

Glazbeno važan koliko i Beethoven,
Premda uopće nije cijenjen kao dotični,
Otmjeni dirigent glazbenicima
gudačkih instrumenata

Pred kojima je stajao,
Ponosan i smiren koliko i glazbeni
vođa

U velikoj Povijesnoj Noći Svijeta,
I svirao na svom malom alt saksofonu,
Prodornim jasnim tužnim
zvucima

Savršeno raspoložen i sjajno usklađen,
Trubeći – dok su svi u publici bili uzbuđeni
Ne pokazujući ushit, ali govoreći
I ubrzo bi svi u lokalu počeli poskakivati
I čavrljati, a Charlie
Parker ih je

Svojom svirkom vodio do ruba vječnosti
Svojom irskom sentpatrikovskom
sviralom

Dok se poput svete mokraće ne bismo svi olakšali
I pljusnuli u vode
krvoprolića

I bijelog mesa, i umrli
Jedan za drugim, na vrijeme.

241. pjevanje

Koliko li je samo melodiozna priča
Kad slušate Charlieja Parkera
 kako je pripovijeda,
Bilo na pločama ili prilikom jam sessiona
Ili na uobičajenim nastupima u klubovima,
Ubodi u ruku za popudbinu,
Radosno je Puhao u
 savršenu
 trubu

Svejedno, ništa se nije promijenilo.

Charlie Parkeru, oprosti mi –
Oprosti mi što nisam odgovarao na tvoj pogled –
Što ti na neki način nisam dao na znanje
Da znam što nam ostavljaš u nasljeđe –
Charlie Parkeru, moli se za mene –
Moli se za mene i za svakoga
U nirvanama svoga mozga
Gdje se kriješ, strpljiv i velik,
Nema više Charlieja Parkera
Ostalo je samo tajno neizrecivo ime
Koje sa sobom nosi vrijednost
Koja se ne može mjeriti
Prema vrhu, dnu, istoku ili zapadu –
– Charlie Parkeru, sačuvaj od prokletstva
 mene i svakoga drugog

Pjesma: 16. rujna 1961.

Koliko li sam se užasno tužno osjećao misleći na svoju majku što spava
u svom krevetu
i kako će jednoga dana umrijeti
premda ona govori "smrt nije ništa zbog čega bismo se trebali brinuti
iz ovoga života prelazimo u drugi"
Ali ja sam se ipak osjećao strašno tužno –
Nemajući vina da se utješim i zaboravim na svoj pokvareni zub
već je dovoljno loše što me boli
jer cijelo moje tijelo polako propada, a propada i tijelo moje majke
prema smrti, i sve to je nepodnošljivo tužno.
Izišao sam vani u svitanje: ali zašto bih se trebao
radovati
zbog svitanja
koje osvjetljava još jedan nagovještaj rata,
i zašto bih bio tužan: nije li zrak još uvijek svjež i čist?
Zagledao sam se u cvijeće na grmu: jedan cvijet je uveo:
a drugi je upravo procvjetao: ni jedan a ni drugi nije bio tužan
niti radostan.
Odjednom sam shvatio da sve stvari jednostavno dolaze i prolaze
uključujući i bilo kakav osjećaj tuge: jer i on će proći:
danas tužan sutra radostan: danas trijezan sutra pijan:
zašto se uzrujavati
tako puno?
Svatko na svijetu ima mane poput mene.
Zašto bih kritizirao sama sebe? Jer i taj osjećaj
dolazi i prolazi.
Sve dolazi i prolazi. To je ono pravo!
Nepravedni ratovi ne traju vječno!
Zavodljive obline jednako su prolazne.
S obzirom da baš sve dolazi i prolazi O zašto biti
tužan? ili radostan?

Danas bolestan sutra zdrav. Ali ja sam
unatoč svemu tužan!
Neprestani dolasci i odlasci na cijelome svijetu,
i sam svijet dolazi i prolazi.
Svejedno, svi mi ćemo završiti na nebu
u tom zlatnom vječnom blaženstvu koje sam naslutio.
Toliko sam jezivo tužan da o tome
ne mogu valjano pisati.
Ovo je pokušaj blagog oponašanja
Ciardijeve poezije.
Trebao bih pisati vlastitim stilom.
Ali i to će nestati, brige oko stila.
Oko tuge.
Moj mali radosni mačak koji prede
mrzi vrata!
Ali ponekad je tužan i tih,
toplog nosa, uzdiše
i mijauče tužnog srca.
I ptice nestaju, u trenu,
leteći na zapad.
Tko li će ikad spoznati svijet
prije no što i sam iščezne.

ALLEN GINSBERG

Allen Ginsberg se rodio 3. lipnja 1926. godine u Patersonu, New Jersey, kao sin pjesnika i sveučilišnog profesora Louisa Ginsberga, i Naomi, ruske emigrantice. Tijekom studija na Sveučilištu Columbia u New Yorku upoznao je Jacka Kerouaca, Williama S. Burroughsa i Neala Cassadyja i oni potkraj četrdesetih godina prošlog stoljeća postaju poznati kao pripadnici neformalne književne grupe Beat generacija.

U mladosti je bio pod velikim književnim utjecajem Williama Carlosa Williamsa koji mu je pružao dragocjenu podršku i često kritički vrednovao njegov pjesnički rad, govoreći mu da se treba držati svakodnevnog američkog govora i njegove ritmike što je kasnije postalo najbitnija odlika Ginsbergove poetike. Nakon nekoliko sudskih procesa i zabrana (zbog opscenosti), sud u San Franciscu 1957. godine oslobađa zabrane tiskanja i stavljanja u prodaju zbirku *Urlik i druge pjesme*, koja je, u međuvremenu, u izdanju nakladničke kuće City Lights iz San Francisca, tiskana u preko milijun primjeraka (široj Sjedinjenih Država 2006. godine obilježena je pedeseta godišnjica od prvog objavljivanja zbirke).

Ginsberg je još od rane mladosti pa sve do zadnjih dana života neumorno putovao: krajem 1953. godine boravio je šest mjeseci u Meksiku gdje se osobito zanimao za drevnu civilizaciju Maja. Zimu 1957./1958. proveo je, zajedno s Orlovskim i Kerouacom, kod Burroughsa koji je tada živio u Tangeru, u Maroku. Godine 1960. šest mjeseci je proveo u Čileu, Boliviji, Peruu i prašumama Amazone, iduće dvije godine (1962.-1963.) boravio je uglavnom u Indiji, a potom i u Tajlandu, Kambodži i Japanu. Tijekom gotovo dvogodišnjeg boravka u Indiji, Ginsberg je posjetio mnoge gradove, hramove i sveta mjesta, i posvetio se proučavanju indijske filozofije i budističke meditacije. Veći dio 1965. proveo je putujući Kubom, Sovjetskim Savezom, Poljskom, Čehoslovačkom i Engleskom. Nakon povratka u Sjedinjene Države sudjelovao je na prvim prosvjedima i demonstracijama "djece cvijeća" protiv rata u Vijetnamu. U jesen 1967. godine dva mjeseca je boravio u posjetu Ezri Poundu i Olgi Rudge u Veneciji kada je nastao njegov znameniti razgovor s Poundom. Krajem šezdesetih, uz svesrdnu pomoć rock glazbenika Boba Dylana, Micka Jaggera, Johna Lennona i Paula McCartneyja skladao je glazbu na Blakeove *Pjesme nevinosti* i *Pjesme iskustva* i snimio nekoliko LP ploča.

Godine 1974. dodijeljena mu je najveća američka književna nagrada, Nacionalna nagrada za književnost, za zbirku pjesama s tako simboličnim naslovom *Pad Amerike (The Fall of America, City Lights, 1972.)*. Iste godine je postao član Američke akademije znanosti i umjetnosti. U međuvremenu je i dalje sudjelovao na raznim protestnim, političkim, antiratnim, ekološkim i drugim skupovima. Godine 1982. na poziv Ernesta Cardenala boravio je u Nikaragvi gdje su njih dvojica, zajedno s Evgenijem Jevtušenkom, objavili *Proglas trojice* obraćajući se piscima svijeta i svjetskoj javnosti zalažući se za slobodu i nezavisnost Nikaragve. Istodobno je sve discipliniranije proučavao tibetanski budizam i sve češće se povlačio u dugotrajne meditacijske osamljenosti. Isto tako se sve predanije bavio fotografijom kao još jednim oblikom svoga umjetničkog izražavanja (velike retrospektivne izložbe Ginsbergovih fotografija održane su u New Yorku i Washingtonu 1985., Dallasu i Tokiju 1987., Veneciji 1995., Washingtonu 2010.). Unatoč narušenom zdravlju i dalje je sudjelovao na raznim skupovima diljem svijeta: 1984. godine kao član Američke akademije umjetnosti i književnosti održao je tromjesečna predavanja i čitao svoju poeziju u Pekingu, Cantonu i Šangaju. Godine 1985. putuje u Sovjetski Savez, 1986. ponovno posjećuje Mađarsku, Poljsku, Jugoslaviju (gdje je ovjenčan Zlatnim vijencem Internacionalnog Festivala poezije u Strugi)...

Možda je najveća Ginsbergova zasluga, kako ljudska tako i pjesnička, što je uporno težio tome da kroz svoju poeziju ljude upozori i podsjeti ih da čak i u doba velikih kriza vrijednosti i nadmoćne prevlasti tehnokratske i otuđene svijesti, čovjek jednostavno ne smije zaboraviti na svoju čovječnost i "pametnu dobrotu duše".

Allen Ginsberg je umro 5. travnja 1997. godine u sedamdeset i prvoj godini života, i prema vlastitoj želji, njegov posmrtni prah je rasut po nekoliko budističkih centara diljem svijeta.

Pjesma

Teret svijeta
je ljubav.
Pod bremenom
samoće,
pod bremenom
nezadovoljstva

teret,
teret koji nosimo
je ljubav.

Tko je može poreći?
U snovima
ona miluje
tijelo,
u mislima
stvara
čudo,
u mašti
tuguje
dok se ne ostvari
u ljudskosti –

viri iz srca
plamteći čistoćom –
jer breme života
je ljubav,

mi nosimo teret
umorni,

i napokon
moramo se odmoriti
u naručju ljubavi,
moramo se odmoriti u naručju
ljubavi.

Nema spokoja
bez ljubavi,
ni sna
bez snova
o ljubavi –
veseo ili potišten
opsjednut anđelima
ili strojevima,
krajnja želja
je ljubav
– ne može biti gorka,
ne može se poreći,
ne možeš je zadržati
ako je poričeš:

teret je pretežak

– moraš davati
nepovratno
kao što se misao
daje
u samoći
u svojoj savršenoj
punoći.

Topla tijela
sjaje zajedno
u tami,

ruka se pomjera
prema središtu
putenosti,
koža drhti
od sreće
i duša radosna
svjetluca u očima –

da, istina je,
to je ono što sam
želio,
ono što sam uvijek želio,
uvijek sam želio
vratiti se
u tijelo
iz kojeg sam se rodio.

San Jose, 1954.

Urlik

Za Carla Solomona

I.

Vidio sam najbolje umove svoje generacije razorene ludilom kako gladažu
histerično goli,
kako se u svanuće vuku crnačkim ulicama tražeći žestoki fiks,
hipstere anđeoskih glava što izgaraju od želje za drevnom nebeskom vezom sa
zvjezdanim dinamom u strojarnici noći,
koji su u bijedi i dronjcima i upalih očiju i napušeni sjedili u nadnaravnoj tami
mansardi s hladnom vodom ploveći nad neboderima gradova snatreći uz
jazz,
koji su svoje mozgove otkrivali nebu ispod Ela i ugledali Muhamedove anđele
kako osvjetljeni posrću po krovovima zgrada,
koji su prolazili kroz sveučilišta hladnih sjajnih očiju halucinirajući o
Arkansasu i blakeovski svijetloj tragediji među vojnim stručnjacima,
koji su izbacivani s akademija zbog ludosti i ispisivanja opscenih oda po
prozorima lubanje,
koji su šćućureni u donjem rublju u neobrijanim sobama spaljivali svoj novac
u koševima za otpatke i osluškivali Teror kroz zid,
koji su uhićeni s pojasom marihuane svezanim oko stidnih dlaka dok su se iz
Lareda vraćali u New York,
koji su gutali vatru u obojanim hotelima ili pili terpentini u Aleji Paradise, smrt,
ili iz noći u noć prepuštali svoja tijela čistilištu
snova, droga, noćnih mora koje obesanjuju, alkoholu i kurcu i beskrajnim
tulumima,
neusporedive slijepe ulice drhtavog oblaka i munje u umu što poskakuju
prema polovima Kanade i Patersona, osvjetljavajući čitav nepokretni svijet

međuVremena,
pejotlsku pouzdanost hodnika, dvorišno zelena grobljanska praskozorja,
vinsku opijenost iznad krovova, poslovne četvrti u veselim napuštenim
utrakama neonskog titranja semafora, treperenja sunca mjeseca i stabala u
zahuktalim zimskim sumračjima Brooklyna, tresku kanti za smeće i dobro
kraljevsko svjetlo uma,
koji su sami sebe lancima vezivali za podzemnu željeznicu u beskrajnoj vožnji
od Batteryja do svetog Bronxa na benzedrinu sve dok ih buka kotača i
djece ne bi oborila drhtavih zapjenjenih usta i unakazila im mozak posve
iscrpljen oštroumljem pod sumornom svjetlošću zoološkog vrta,
koji su cijelu noć tonuli u podmorskoj svjetlosti Bickforda isplovljavali i čitava
poslijepodneva provodili uz bljutavo pivo u turobnom Fugazziju, slušajući
prasak sudbine s vodikovog jukeboxa,
koji su neprekidno pričali sedamdeset sati od parka sve do sobice do bara do
Bellevuea do muzeja do Brooklynskog mosta,
izgubljeni bataljun platonskih govornika koji se strmoglavljivao s
protupožarnih stepenica s prozorskih pragova sa zgrade Empire State s
mjeseca,
kako frfljaju vrište povraćaju šapuću o činjenicama i uspomenama i
anegdotama i optičkim varkama i bolničkim i zatvorskim i ratnim
šokovima,
čitave umove izbljuvane u potpunom poricanju tijekom sedam dana i noći
svjetlucavih očiju, meso sinagoge premlaćeno na pločniku,
koji su iščezli u ništavilo zen New Jersey ostavljajući trag u dvoznačnim
razglednicama vijećnice Atlantic Cityja,
kako trpe znojeve Istoka i škripu kostiju Tangera i glavobolje Kine za vrijeme
narkomanske krize u bijedom namještenoj sobi u Newarku,
koji su u ponoć kružili po željezničkoj pruzi pitajući se kamo da odu, i koji su
otišli, ne ostavljajući uciviljena srca,
koji su pripaljivali cigarete u teretnim vagonima vagonima vagonima i galameći
probijali se kroz snijeg prema osamljenim farmama u noći praoca,
koji su proučavali Plotina Poea svetog Ivana Krstitelja telepatiju i bop kabalu
jer je kozmos instinktivno zatreperio na njihovim stopalima u Kansasu,
koji su osamljeni lutali ulicama Idahoa u potrazi za vidovitim indijanskim
anđelima koji su bili vidoviti indijanski anđeli,

koji su mislili da su poludjeli jedino kad je Baltimore zasvjetlucao u
nadnaravnoj ekstazi,
koji su uskakali u limuzine s Kinezom iz Oklahome potaknuti zimskom
ponoćnom provincijskom kišom na svjetlosti ulice,
koji su se vukli gladni i usamljeni kroz Houston u potrazi za jazzom ili seksom
ili juhom, i pratili umnog Španjolca da bi razgovarali o Americi i
Vječnosti, beznadnom slučaju, i tako brodom otplovili za Afriku,
koji su nestali u vulkanima Meksika ne ostavivši za sobom ništa više doli
sjenu vlastitih traperica i lavu i pepeo poezije razasut po ognjištu Chicaga,
koji su se ponovno pojavljivali na zapadnoj obali s bradama i u kratkim
hlačama s velikim mirnim očima tamnolute seksi kože dijeleći
nerazumljive letke, istražujući FBI,
koji su cigaretama progorijevali ruke prosvjedujući protiv narko-duhanske
magle kapitalizma,
koji su dijelili superkomunističke manifeste na Union Squareu plačući i
razodijevali se dok su ih sirene Los Alamosa sažaljevale, a sažaljevale su i
Wall Street, a također i trajekt za otok Staten,
koji su padali na koljena plačući u bijelim gimnastičkim dvoranama goli i
drhteći pred mašinerijom drugih kostura,
koji su ujedali detektive za vrat i vrištali od zadovoljstva u policijskim autima
ne počinivši drugog zločina osim vlastite mahnite pederastije i
intoksikacije,
koji su urlicali na koljenima u podzemnoj željeznici i koje su morali odvući s
krova dok su mahali genitalijama i rukopisima,
koji su dopuštali svetim motociklistima da ih jebu u guzicu, vrišteći od užitka,
koji su pušili i kojima su bili pušeni od tih ljudskih serafina, mornara, u
ljubavnim igrama Atlantika i Kariba,
koji su se ševili jutrom noću u ružičnjacima i na travi javnih parkova i po
grobljima, razbacujući sjeme slobodno bilo komu tko bi im prišao,
koji su neprestano štucali pokušavajući se naceriti ali koji su završavali jecajući
iza pregrada turske kupelji kada bi ih plavokosi i goli anđeo došao probosti
mačem,
koji su gubili svoje ljubavnike zbog tri stare gatalice sudbine, jednooke gatalice
heteroseksualnog dolara jednooke gatalice što namiguje iz maternice i
jednooke gatalice koja ne čini ništa drugo doli sjedi na svojoj guzici i za

tkalačkim razbojem prede zlatne intelektualne niti,
koji su se ushićeni i nezasitni parili s bocom piva voljenom osobom kutijom
cigareta svijećom i koji bi pavši s kreveta, nastavljali na podu i niz hodnik
onesvijestivši se uza zid s vizijom vrhovne pičke i svršavali izbjegavajući
posljednji orgazam svijesti,
koji su zaslađivali međunožja milijuna djevojaka dršćući u sutonu, i ujutro bili
crvenih očiju ali spremni zasladiti međunožje svanuća, osvijetljenih guzica
pod krovovima štagljeva i goli u jezeru,
koji su se odlazili kurvati kroz Colorado u bezbrojnim ukradenim autima noći,
N. C., tajni junak ovih pjesama, denverski jebač i Adonis – radosne li
uspomene na njegova bezbrojna povaljivanja djevojaka po napuštenim
gradilištima i stražnjim dvorištima svratišta, rasklimanim naslonjačima
kino-dvorana, na vrhovima brda u špiljama ili na zadizanja podsuknji
osamljenim mršavim konobaricama u poznatim svratištima uz ceste i
osobito tajnim solipsizmima nužnika benzinske crpke i jednako tako
uličicama rodnog grada,
koji su postupno iščezavali u velikim prljavim kino-dvoranama, premještali se
u snovima, budili se iznenada na Manhattanu, vukli se iz podruma
ispunjeni mamurlukom bezdušnog tokajca i snovima o čeličnim užasima
Treće avenije i posrtali prema uredima za nezaposlene,
koji su cijelu noć koračali u cipelama punim krvi po snijegom prekrivenim
dakovima čekajući da im se na East Riveru otvore vrata jedne sobe
ispunjene toplotom isparenja i opija,
koji su izvodili velike drame samoubojstava u stanovima na obalama Hudsona
pod plavim mlazovima mjesečine za vrijeme rata jer njihove će glave biti
okrunjene lovorovim vijencima u zaboravu,
koji su jeli janjeći gulaš mašte ili probavljali raka na muljevitom riječnom dnu
Boweryja,
koji su plakali pred romantičnošću ulica s kolicima za guranje punim luka i
loše glazbe,
koji su sjedili u kartonskim kutijama dišući u tami pod mostom, i koji su
ustajali da bi na svojim tavanima pravili čembala,
koji su kašljali na šestom katu u Harlemu okrunjeni ognjem pod
tuberkuloznim nebom okruženi teologijom gajbi za voće,
koji su cijele noći škrabali njišući i ljuljajući se nad svojim tavanskim

vračanjima koja su se u bljedilu jutra pretvarala u besmislene stihove,
koji su kuhali crvljive životinje pluća srca papke repove boršč i tortilje
sanjajući čisto biljno kraljevstvo,
koji su se bacali pod kamione hladnjače tražeći jaje,
koji su bacali svoje satove s krovova da bi se zavjetovali Vječnosti izvan
Vremena, i budilice im padale na glave svakog dana idućih deset godina,
koji su nakon što su tripot bezuspješno rezali vene na rukama odustali od toga
i bili prisiljeni provaliti u staretinarnice da bi u njima plakali vjerujući da
stare,
koji su živi spaljeni u nevinim flanelskim odijelima na Aveniji Madison usred
eksplozije olovnih stihova i umjetnog zveketa oklopnih jedinica mode i
nitroglicerinskih krikova reklamnih čarobnica i iperita zlokobnih
intelligentnih urednika, ili koje su pregazili pijani taksiji Apsolutne
Stvarnosti,
koji su skakali s Brooklynskog mosta, jer to se zbilja dogodilo, i odlazili
nepoznati i zaboravljeni u sablasnoj jušnoj sumaglici uličica kineske četvrti
i vatrogasnih vozila, a da ih nitko živ nije častio pivom,
koji su iz očaja pjevali sa svojih prozora, koji su padali s prozora podzemne
željeznice, bacali se u prljavi Passaic, skakali na crnce, plakali dužinom
cijele ulice, bosonogi plesali po slomljenim vinskim čašama razbijali
gramofonske ploče nostalgичnog europsko-njemačkog jazza 30-tih ispijali
viski i povraćali posrćući u okrvavljenom nužniku, jauci u njihovim
ušima i buka divovskih sirena,
koji su se kotrljali autocestama prošlosti putujući zajedničkoj automobilskoj
Golgoti budne zatvorske samoće ili inkarnaciji birminghamskog jazza,
koji su sedamdeset dva sata vozili od istoka do zapada Sjedinjenih Država tek
da bi saznali imam li viziju, ili imaš li ti viziju, ili ima li on viziju i tako
otkrivali Vječnost,
koji su putovali u Denver, koji su umirali u Denveru, koji su se vraćali u
Denver i uzalud čekali, koji su bdjeli nad Denverom i snatrili i samovali u
Denveru i konačno otišli otkriti Vječnost i sada je Denver osamljen bez
svojih heroja,
koji su padali na koljena u katedralama beznađa moleći jedan drugome
spasenje i prosvjetljenje i savjest sve dok duša ne bi načas obasjala svoju
kosu,

koji su ludjeli u zatvoru čekajući nemoguće kriminalce zlatnih glava sa šarmom
 stvarnosti u srcima, koji su pjevali umilni blues Alcatrazu,
 koji su se povlačili u Meksiko da bi uzgajali ovisnost, ili na Stjenovite planine
 da bi se predali Budi ili u Tanger dječacima ili na Južni Pacifik crnoj
 lokomotivi ili Harvardu narcisu Vječnom počivalištu grupnom seksu ili
 grobnici,
 koji su tražili dokaze umne slabosti optužujući radio za hipnotizam i koji su
 bili napušteni sa svojom umobolnošću i svojim rukama i neodlučnom
 porotom,
 koji su se gađali salatama od krumpira na njujorškom Columbija sveučilištu na
 predavanjima o dadaizmu i kasnije se pojavljivali na granitnim stubama
 ludnice obrijanih glava i s harlekinskim govorom o samoubojstvu
 zahtijevajući trenutnu lobotomiju,
 i koji su umjesto stvarnoj praznini ili inzulinu podvrgnuti elektroterapiji
 hidroterapiji psihoterapiji odgojnoj terapiji ping-pongu duše i amneziji,
 koji su u sjetnom protestu prevrnuli tek jedan simbolični stol za ping-pong,
 odmarajući se malo u katatoniji,
 kako se vraćaju godinama kasnije istinski ćelavi osim za vlasulju od krvi, sa
 suzama i prstima, očitoj sudbini luđaka pod nadzorom u ludim gradovima
 istoka
 smrdljive hodnike Pilgrim State Rocklanda i Greystonea po kojima se svađaju
 s odjecima duše, plešući i njišući se u ponoćnoj samoći na klupama
 prehistorijske kraljevine ljubavi, san o životu kao noćnoj mori, tijela
 pretvorena u kamen teška kao mjesec
 s majkom konačno ° ° ° ° °, i posljednju fantastičnu knjigu bačenu s prozora
 stana i posljednja vrata zatvorena u 4. ujutro i posljednji telefon tresnut o
 zid kao odgovor i posljednju namještenu sobu ispražnjenu do posljednjeg
 komada umnog namještaja, žutu papirnatu ružu obavijenu oko žice nad
 zahodskom školjkom, jer ni ta maštovitost nije ništa drugo doli
 optimistični djelići halucinacije –
 ah, Carle, dok ti nisi na sigurnom ni ja nisam siguran, a sada si doista u
 potpunoj životinjskoj juhi vremena –
 i koji su zbog toga trčali zaleđenim ulicama opsjednuti bljeskom alkemije
 navike elipse kataloga metra i podrhtavanjem aviona,
 koji su snivali i reinkarnirali pukotine Vremena i Svemira pomoću suprotnih

likova, i hvatali u klopku arhanđela duše između 2 vidljiva lika i sjedinjavali
osnovne glagole i sistematizirali zajedničku imenicu i komadić svijesti
poskakujući s uzbuđenjem Pater Omnipotens Aeterni Deusa
kako bi osvježili sintaksu i mjeru oskudne ljudske proze i zaustavili se ispred
vas nijemi i inteligentni i dršćući od stida, odbačeni ali ipak prizivajući dušu
kako bi je prilagodili ritmu misli i njenoj golj i beskrajnoj glavi,
ludog skitnice i izopćenog Anđela u vremenu, nepoznatog ali koji sada govori
ono što se može reći tek poslije smrti,
i koji su ustali reinkarnirani u sablasnoj odjeći jazz sastava u sjeni trube i
odsvirali patnju za ljubav golog duha Amerike u jednom vrisku saksofona
eli eli lama lama savahvani koji je razbudio gradove do posljednjeg radija
s apsolutnim srcem pjesme o životu iščupanom iz njihovih vlastitih tijela
dobrih za jelo tisuću godina

II.

Kakva je to sfinga od cementa i aluminijske smrskala njihove lubanje i
prožderala im mozgove i maštu?
Moloh! Samoća! Prljavština! Nakaznost! Kante za smeće i nedostižni dolari!
Djeca vrište pod stubištima! Mladići jauču u vojskama! Starci plaču u
parkovima!
Moloh! Moloh! Noćna mora Moloha! Bezosjećajni Moloh! Umni Moloh!
Moloh nemilosrdni sudac čovječanstva!
Moloh neshvatljivi zatvor! Moloh bezdušna tamnica lubanje i Kongres patnji!
Moloh čije su zgrade presuda! Moloh golemi kamen rata! Moloh
ošamućenih vlada!
Moloh čiji je um čista mašinerija! Moloh čija je krv tekući novac! Moloh čiji su
prsti deset vojski! Moloh čija su prsa dinamo ljudoždera! Moloh čije je oko
kužni grob!
Moloh čije su oči tisuću slijepih prozora! Moloh čiji se neboderi uzdižu i nižu
u dugim ulicama nalik na beskrajne Jahve! Moloh čije tvornice sanjaju i
grakću u magli! Moloh čiji su dimnjaci i antene krune gradova!
Moloh čija je ljubav vječna nafta i kamen! Moloh čija je duša elektricitet i

banke! Moloh čije je siromaštvo sablast genija! Moloh čija je sudbina oblak
bespolnog vodika! Moloh čije je ime Razum!
Moloh u kojem sjedim osamljen! Moloh u kojem sanjam Anđele! Luđak u
Molohu! Bez ljubavi i nečovječan u Molohu!
Moloh koji je rano ušao u moju dušu! Moloh u kojem sam savjest bez tijela!
Moloh koji me je smrtno preplašio i odvratio od vlastite prirodne ekstaze!
Moloh kojega napuštam! Probudite se u Molohu! Svjetlost pada s neba!
Moloh! Moloh! Robotizirani stanovi! nevidljiva predgrađa! riznice kostura!
slijepi kapitali! demonske industrije! sablasne nacije! neosvojive ludnice!
granitni kurci! monstruoze bombe!
Slomili su leđa podižući Moloha na Nebo! Pločnike, stabla, radio-aparate,
tone! podižući grad na Nebo koje postoji i posvuda je oko nas!
Vizije! slutnje! halucinacije! čuda! ekstaze! Skliznule u američku rijeku!
Snovi! obožavanja! prosvjetljenja! religije! čitav brodski tovar osjećajnog
sranja!
Probijanja! nad rijekom! skokovi i raspeća! skliznuli u potop! Drogiranja!
Bogojavljenja! Očaji! Desetogodišnji životinjski krici i samoubojstva!
Umovi! Nove ljubavi! Luda generacija! dolje na stijenama Vremena!
Istiniti sveti smijeh u rijeci! Vidjeli su sve to! divljim očima! sveti pokličići!
Oprostili se! Skočili s krova! u samoću! mašući! noseći cvijeće! Dolje u
rijeku! na ulicu!

III.

Carl Solomone! S tobom sam u Rocklandu
gdje si luđi od mene
S tobom sam u Rocklandu
gdje se moraš osjećati vrlo čudno
S tobom sam u Rocklandu
gdje imitiraš sjenu moje majke
S tobom sam u Rocklandu
gdje si ubio svojih dvanaest tajnica
S tobom sam u Rocklandu

gdje se smiješ ovom nevidljivom humoru
S tobom sam u Rocklandu
gdje smo veliki pisci za istim groznim pisaćim strojem
S tobom sam u Rocklandu
gdje se tvoje stanje pogoršalo o čemu javljaju preko radija
S tobom sam u Rocklandu
gdje sposobnosti lubanje više ne priznaju crve osjetila
S tobom sam u Rocklandu
gdje s dojki usidjelica iz Utice piješ čaj
S tobom sam u Rocklandu
gdje se rječito šališ s tijelima bolničarki harpija iz Bronxa
S tobom sam u Rocklandu
gdje u luđačkoj košulji vrištiš da gubiš igru stvarnog ping-pong ponora
S tobom sam u Rocklandu
gdje udaraš po katatoničnom klaviru, duša je nevina i besmrtna i nikada
neće bezbožno umrijeti u naoružanoj ludnici
S tobom sam u Rocklandu
gdje ni pedeset daljnjih elektrošokova neće tvojemu tijelu nikad više vratiti
dušu s njezina hodočašća raspeću praznine
S tobom sam u Rocklandu
gdje svoje liječnike optužuješ za ludilo i snuješ zavjeru Hebrejske
socijalističke revolucije protiv fašističke nacionalne golgote
S tobom sam u Rocklandu
gdje ćeš razdvojiti nebesa Long Islanda i uskrsnuti svojeg živog ljudskog
Isusa iz nadljudskog groba
S tobom sam u Rocklandu
gdje dvadeset pet tisuća ludih drugova zajedno pjevaju posljednje stihove
Internacionale
S tobom sam u Rocklandu
gdje grlimo i ljubimo Sjedinjene Države ispod naših plahti Sjedinjene
Države što kašlju cijelu noć i ne daju nam spavati
S tobom sam u Rocklandu
gdje se budimo iz kome naelektrizirani avionima naših vlastitih duša koji
tutnje nad krovom i koji su došli baciti anđeoske bombe bolnička
svjetla se pale zamišljeni zidovi se ruše O mršave legije istrčite

vani O zvijezdama okićeni šoku samilosti vječni rat je ovdje O
pobjedo zaboravi svoje rublje slobodni smo
S tobom sam u Rocklandu
u mojim snovima pokisao od krstarenja morem od putovanja
autocestom Amerike koračaš u suzama prema vratima moje kolibe
u Zapadnoj noći

San Francisco, 1955.–1956.

Suncokretova sutra

Prolazio sam obalom pokraj doka s kontejnerima za prijevoz banana i sjeo u duboki hlad Southern Pacific lokomotive i zagledao se u zalazak sunca iznad brežuljaka s jednoličnim kućama i zaplakao.

Jack Kerouac je sjeo pokraj mene na iskrivljeni zahrđali željezni stup, prijatelj, razmišljali smo istim mislima duše, potišteni i žalosni i tužnih očiju, okruženi čvornatim čeličnim korijenjem mašinerije.

Na uljastoj površini rijeke odražavalo se crveno nebo, sunce je tonulo za najudaljenije vrhove Frisca, nema ribe u toj rijeci, ni pustinjaka u tim brdima, jedino nas dvojica mutnih očiju i mamurni nalik starim skitnicama na obali rijeke, umorni i lukavi.

Pogledaj Suncokret, kazao je, mrtva siva sjena dizala se prema nebu, velika poput čovjeka, rasla je suha iz gomile stare piljevine –
– pritrčao sam oduševljen – bio je to moj prvi suncokret, uspomene na Blakea – na moje vizije – na Harlem

i Pakao rijeka na istoku, na škripu mostova i prljave jeftine zalogajnice, beskorisna dječja kolica, crne izlizane gume zaboravljene i nepopravljene, pjesmu riječne obale, prezervative i lonce, nehrđajuće noževe, ali ovdje nema ničeg nehrđajućeg, jedino vlažna prljavština i poput britvi oštri predmeti koji iščezavaju u zaborav –

i sivi Suncokret što je stršio na zalasku sunca, šuštav, turoban i prašnjav od čađe, smoga i dima starih lokomotiva u svom oku –

vijenac suhih latica povijenih i slomljenih nalik izobličenoj kruni, sjemenke ispale s njegova lica, uskoro krezuba usta veselog osmijeha, sunčane zrake ne obasjavaju njegovu kosmatu glavu što nalikuje suhoj žičanoj paučini, lišće na stabljici strši poput ispruženih ruku, diže se iz korijenja u piljevini, komadići žbuke otpali s pocrnjelih grančica, mrtva muha mu u uhu,
Bio si ružna okrnjena starudija, moj suncokretu O moja dušo, koliko sam te tada volio!

Prljavština nije bila ljudska prljavština nego djelo smrti i ljudskih lokomotiva, sva tvoja odjeća od prašine, ta koprena potamnjele željezničarske kože, taj smog obraza, ta vjeđa crne bijede, ta garava ruka ili falus ili izbočina gora

od neprirodne prljavštine – industrije – suvremenosti – sva ta civilizacija
koja prlja tvoju ludu zlatnu krunu –

i te nejasne misli o smrti i prašnjave bezosjećajne oči i završeci i uvelo
korijenje ispod, u rodnoj grudi od pijeska i piljevine, gumene dolarske
novčanice, koža mašinerije, crijeva i utrobe uplakanih i kašljućih
automobila, prazne osamljene konzerve zahrđalih isplaženih jezika, što bih
još mogao navesti, pepeo nekog popušenog penisa cigare, vagine kolica i
mliječna prsa automobila, guzice izlizane od sjedenja na stolicama i
sfinksteri dinamâ – sve to

isprepleteno u tvom mumificiranom korijenju – i ti uzdižući se ispred mene
u sutonu, sav tvoj sjaj u tvom obličju!

Savršena ljepoto suncokreta! savršeni osobito ljupki živote suncokreta! slatko
prirodno oko za novi moderni mjesec, probudio si se živ dok uzbuđeno
hvataš rijetki povjetarac u sjeni sutona i zlaćanom izlasku sunca!

Koliko je muha bezazleno zujalo oko tvoje prljavštine, dok si proklinjao
nebesa željeznice i svoju cvjetnu dušu?

Jadni mrtvi cvijete! kada si zaboravio da si cvijet? kada si pogledao u svoju
kožu i zaključio da si nemoćna prljava stara lokomotiva? utvara i sjena
nekoć moćne lude američke lokomotive?

Nikad nisi bio lokomotiva, Suncokrete, bio si suncokret!

A ti Lokomotivo, ti si lokomotiva, nemoj me zaboraviti!

Tada sam iščupao kostur krupnog suncokreta i zabio ga pokraj sebe poput
žezla,

i držim propovijed vlastitoj duši, i Jackovoj duši također, i svakomu tko me
hoće slušati,

– Mi nismo koža prljavštine, mi nismo užasne turobne prašnjave bezlične
lokomotive, mi smo zlatni suncokreti iznutra, blagoslovljeni vlastitim
sjemenjem i zlatnim dlakavim golim tijelima ostvarenja što izrastaju u lude
crne stvarne suncokrete na zalasku sunca, koje smo vidjeli vlastitim očima
u sjeni lude lokomotive riječne obale sutona nad Friscom i brdovite
limenkaste večernje sjedeće vizije.

Berkeley, 1955.

Amerika

Ameriko dao sam ti sve i sada sam nitko i ništa.
Ameriko dva dolara i dvadeset sedam centi, 17. siječnja 1956.
Ne mogu podnijeti vlastiti um.
Ameriko kada ćemo okončati ljudski rat?
Jebi se sa svojom atomskom bombom.
Ne osjećam se dobro ne gnjavi me.
Neću napisati pjesmu sve dok ne budem pri zdravoj pameti.
Ameriko kada ćeš postati anđeoska?
Kada ćeš skinuti svoju odjeću?
Kada ćeš pogledati u grob i ugledati samu sebe?
Kada ćeš postati dostojna svojih milijun trockista?
Ameriko zašto su tvoje knjižnice pune suza?
Ameriko kada ćeš poslati svoja jaja u Indiju?
Zlo mi je od tvojih nezdravih potreba.
Kada ću moći otići u samoposlugu i zahvaljujući svojoj ljepoti kupiti si ono
 što mi treba?
Ameriko ipak smo ti i ja savršeni a ne onaj svijet.
Ne mogu podnijeti tvoju mašineriju.
Zbog tebe sam poželio postati svetac.
Mora postojati neki drugi način da se riješi ovaj spor.
Burroughs je u Tangeru ne vjerujem da će se vratiti to je užasna vijest.
Jesi li i ti užasna vijest ili je ovo neka vrsta neslane šale?
Pokušavam shvatiti u čemu je stvar.
Odbijam se odreći svoje opsesije.
Ameriko prestani me forsirati znam što činim.
Ameriko šljivini cvjetovi opadaju.
Već mjesecima ne čitam novine, svakog dana se nekomu sudi za ubojstvo.
Ameriko osjećam naklonost prema svim radnicima svijeta.
Ameriko bio sam komunist kao dječak ne žalim zbog toga.
Pušim marihuanu kad god mi se pruži prilika.
Danima sjedim u kući i zurim u ruže na ormaru.

Kad odem u Kinesku četvrt, napijem se i nikad ne ševim.
Jasno mi je da ću imati problema.
Trebala si me vidjeti kako čitam Marxa.
Moj psihoanalitičar misli da sam sasvim normalan.
Neću izgovoriti Očenaš.
Imam mistične vizije i osjećam kozmičke vibracije.
Ameriko još ti nisam objasnio što si učinila ujaku Maxu nakon što je došao iz
Rusije.
Tebi se obraćam.
Zar ćeš dopustiti da tvojim emocionalnim životom upravlja časopis *Time*?
Opsjednut sam časopisom *Time*.
Čitam ga svakog tjedna.
Njegova naslovnica zuri u mene svakog puta kad prođem pokraj slastičarnice
na uglu.
Čitam ga u podrumu Narodne knjižnice u Berkeleyju.
Stalno me podsjeća na odgovornost. Poslovni ljudi su ozbiljni. Filmski
producenti su ozbiljni. Svi su ozbiljni osim mene.
Pada mi na pamet da sam ja Amerika.
Opet govorim sam sa sobom.

Azija se diže protiv mene.
Nikad nisam dobio priliku kao kosooki.
Bit će bolje da proučim svoje nacionalno bogatstvo.
Moje nacionalno bogatstvo sastoji se od dva džointa marihuane, milijuna
genitalija, privatnih zabilješki koje se ne mogu objaviti i koje jure brzinom
od 2200 km na sat i dvadeset pet tisuća umobolnica.
Uopće ne spominjem svoje zatvore niti milijune obespravljenih koji žive u
mojim loncima za cvijeće pod svjetlošću pet stotina sunaca.
U Francuskoj sam javne kuće spasio od zatvaranja, Tanger je sljedeće mjesto u
koje ću otići.
Ambicija mi je postati Predsjednik usprkos činjenici što sam katolik.

Ameriko kako ću napisati litaniju dok se ti ponašaš tako bedasto?
Nastavit ću poput Henryja Forda strofe su mi samostalne koliko i njegovi
automobili, štoviše, sve su različitih spolova.

Ameriko prodat ću ti svaku strofu za 2.500 dolara, 500 dolara jeftinije od tvoje stare strofe.

Ameriko oslobodi Toma Mooneyja

Ameriko spasi španjolske republikance

Ameriko Sacco i Vanzetti ne smiju umrijeti

Ameriko ja predstavljam mladiće iz Scottsboro.

Ameriko kad mi je bilo sedam godina mati me je vodila na sastanke

Komunističke ćelije umjesto ulaznice prodavali su nam punu šaku slanutki
ulaznica je koštala pet centa a predavanja su bila besplatna svi su bili
blaženi i sentimentalno raspoloženi prema radnicima sve je bilo sasvim
iskreno nemaš pojma koliko je partija bila sjajna stvar 1835. godine Scott
Nearing bijaše divan starac pravi muškarčina Majka Bloor vječito ženstvena
štrajkašica me je rasplakala jednom sam svojim očima vidio židovskog
govornika Izraela Amtera. Mora biti da su svi prisutni bili špijuni.

Ameriko ti zapravo ne želiš ratovati.

Ameriko za sve su krivi zli Rusi.

Ti Rusi ti Rusi i ti Kinezi. Osobito Rusi.

Rusija nas želi žive pojesti. Rusija je luda za vlašću. Želi nam ukrasti naše
automobile iz naših garaža.

Ona želi prisvojiti Chicago. Njoj treba Crveni *Reader's Digest*. Ona želi preseliti
naše tvornice automobila u Sibir. Ona bi htjela da njena golema birokracija
upravlja našim benzinskim crpkama.

To nikako nije dobro. Fuj. Ona bi Indijance učila čitati. Njoj su potrebne
snažne crnčuge. Aha. Ona bi sve nas natjerala da rintamo šesnaest sati
dnevno. Upomoć.

Ameriko situacija je doista ozbiljna.

Ameriko imam takav dojam dok gledam televiziju.

Ameriko je li to istina?

Bolje da odmah prionem na posao.

Istina je da ne želim ići u Vojsku niti raditi za tokarskim strojem u tvornici
preciznih dijelova, ionako sam kratkovid i psihopat.

Ameriko odlučio sam ti pružiti svoju pedersku pomoć.

Berkeley, 17. siječnja 1956.

Za tetku Rose

Tetko Rose – volio bih da te sada mogu vidjeti
upalih obraza i naglašenih vilica s osmijehom i bolom
reumatizma – i crnom invalidskom cokulom
za tvoju koščatu lijevu nogu
dok u Newarku hramlješ tepih stazom niz dugo predvorje
iza velikog crnog klavira
u prostoriji za druženje
gdje su se sastanci održavali
i ja pjevao španjolske republikanske pjesme
visokim kreštavim glasom
(histerično) komitet je slušao
dok si ti hramala prostorijom
i sakupljala novčane priloge –
Tetka Honey, Ujak Sam, stranac s praznim rukavom
zadjenutim u džep
i krupni mladi ćelavac
iz Brigade Abraham Lincoln

– tvoje tužno izduljeno lice
tvoje suze spolne neiživljenosti
(kakvih li zatomljenih jecaja i koščatih bedara
pod jastucima u kući Osborne Terrace)
– onaj put kada sam stajao nag na zahodskoj dasci
i ti mazala moja bedra prahom
protiv svrbeža i osipa – moja nježnost
i stid od prvih crnih kovrčavih dlačica
što li si osjećala u dubini srca tada
znajući da sam već muškarac –
i ja neuka djevojčica obiteljske šutnje na krhkom
podnožju vlastitih nogu u kupaonici – Muzeju Newarka.

Tetko Rose

Hitler je mrtav, Hitler je u Vječnosti, Hitler je
s Tamerlenom i Emily Brontë

Pa ipak, vidim te kako mirno koračaš, duh u kući Osborne Terrace
dugim mračnim hodnikom prema ulaznim vratima
hramljući pomalo s grčevitim osmijehom
u kojem je morala biti svilena
haljina cvjetnog dezena
pozdravljajući mojeg oca, Pjesnika, pri njegovu posjetu Newarku
– vidim te kako stižeš u dnevnu sobu
plešući na sakatoj nozi
i radosno plješćeš jer je njegovu knjigu
bila prihvatila za tisak nakladnička kuća Liveright

Hitler je mrtav i Liveright je prestala poslovati
Potkrovlje prošlosti i Vječita minuta rasprodane su
Ujak Harry prodao je posljednju svilenu čarapu
Klara je napustila umjetničku školu za ples
Buba sjedi nalik na izborni spomenik u
Domu za stare i nemoćne škiljeći u novorođenčad

zadnji put kada sam te vidio ležala si u bolnici
blijeda lubanja ocrtavala se ispod pepeljaste kože
djevojka bez svijesti plavih vena
pod maskom za kisik
rat u Španjolskoj odavno je završio
Tetko Rose

Pariz, lipnja 1958.

Kavana u Varšavi

Ove sablasti što se odmaraju na plastičnim stolicama
sablasti s kožnim rukavicama što se sat vremena vrzmaju po kavani
djevojke sablasti zabrinutih lica, tankih obrva u crnim čarapama
mladići sablasti plave kose uredno počešljani i s bradicama
nove sablasti što jednog kasnog popodneva zaneseno razgovaraju okupljene
oko crnih sjajnih stolova
tužni sopran povijesti odzvanja kroz stereo zvučnike
– pročelja kuća i prozori iz 18. stoljeća nižu se Avenijom Novi svijet do kipa
Sigismunda III
koji s mačem spremnim na juriš već tri stoljeća nadzire poljsku mladež –
O poljske sablasti što li ste sve pretrpjele otkad se Chopin zaplakao pred
svojim romantičnim klavirom
stare zgrade srušene do temelja, vesele noćne zabave pod bombama iz zraka,
prvi krici geta na umoru – Radnici što prolaze kroz suncu izložene ruševine
predratnih ružičastoplavih spavaćih soba –
Sada se sablasti okupljaju da bi ljubile u ruke djevojke koje se ljube u usta,
vještice crvenih pariških frizura
s lijepim zlatnim ručnim satovima – da bi s velikim smeđim torbama sjedile
pokraj žutog zida –
ili da bi popušile tri cigarete odjenuvši uske crne kravate dok kimajući glavama
razgovaraju o novom filmu –
Sablasti, nek su Krist i vaša tijela uz vas sve dok ste mlade
u poslijeratnom raju natopljenom znojem Komunizma, neka su uz vaše ljubavi
i svjetloputu glatku kožu obraza tako nježnu u vašim izmijenjanim pogledima.
O sablasti koliko su lijepa vaša spokojna obrijana lica, vaši šalovi boje
svijetlocrvenog ruža za usne, vaše visoke potpetice,
koliko je lijep vaš zamišljeni pogled pod dugim trepavicama dok osamljene
sjedite za stolom prekriženih nogu,
koliko je lijepa vaša ljubav dok sjedite i zajedno čitate časopise o umjetnosti –
koliko je lijep vaš ulazak dok razmićete baršunasti zastor na vratima smijući se
u napućenoj prostoriji,

dok čekate sa šeširom na glavi, odmjeravajući lica, i ponovno izlazite da biste
se vratile kroz jedan sat,
ili dok snatrite za šankom, čekajući da spora konobarica skuha crveni čaj,
minutu za minutom
nepomično stojeći dok crkvena zvona odbrojavaju sate, dok godine prolaze vi
ćete trajati u Aveniji Novy Swiat,
koliko je lijepo vidjeti kako se grizete za usne dok vam para izlazi iz usta,
trljajući ruke
ili dok se družite, smijući se primijetivši ovog divljeg dugokosog luđaka koji
sjedi plačući među vama jer je stranac.

10. travnja 1965.

Kral Majales

Jer Komunisti nemaju što za ponuditi osim debele obraze i cvikere i lažljive
policajce
jer Kapitalisti nude Napalm i novac u zelenim kovčezima Golima i Bosima,
jer Komunisti ustrajavaju na teškoj industriji ali i srcu je jednako teško
i svi zgodni inženjeri su mrtvi, stručnjaci u tajnosti rade na osobnoj slavi
u Budućnosti, zbog Budućnosti, ali sada piju votku i tuže se na Snage
Sigurnosti,
i Kapitalisti piju džin i viski putujući avionima ali puštaju da milijuni
tamnoputih Indijaca gladuju
i kad se Komunistički i Kapitalistički šupci umiješaju Pravedan čovjek je
uhićen ili opljačkan ili mu je glava odrubljena,
ali ne kao Kabiru, i kašalj od pušenja Pravednog čovjeka iznad oblaka
u svjetlosti sunca pozdrav je zdravlju plavog neba.
Jer tripot sam bio uhićen u Pragu, jednom jer sam pijan pjevao na Narodnoj
ulici,
drugi put jer me u ponoć na pločnik oborio brkati agent koji se derao
BOUZERANT,
treći put jer sam izgubio svoj dnevnik neobičnih seksualnih i političkih snova i
razmišljanja,
i protjerali su me avionom iz Havane detektivi u zelenim uniformama,
i protjerali su me avionom iz Praga detektivi u čehoslovačkim poslovnim
odijelima,
nalik Cezanneovim kartašima, dvije čudne lutke koje su ušle u sobu Jozefa K.
u zoru
ušle su i u moju sobu, i jele za mojim stolom, i pregledale moje zabilješke
i uhodile me noću i danju od stanova mojih ljubavnika do kavana u Centru –
Jer ja sam Kralj Svibnja, a to je moć seksualne mladosti,
jer ja sam Kralj Svibnja, a to je pomnost u rječitosti i poduzetnost u ljubavi,
jer ja sam Kralj Svibnja, a to je Adamova duga kosa i Brada mojeg vlastitog
tijela
jer ja sam Kralj Svibnja, ili Kral Majales na češkom jeziku,

jer ja sam Kralj Svibnja, a to je drevna ljudska poezija i 100.000 ljudi izabralo
je moje ime
jer ja sam Kralj Svibnja, i za nekoliko minuta sletjet ću u londonsku zračnu
luku
jer ja sam Kralj Svibnja, naravno, jer slavenskog sam podrijetla i budistički
Židov
koji obožava Sveto Srce Isusovo plavo tijelo Krišne uspravna leđa Rame
ogrlicu Nigerijca Čanga koji pjeva Šiva Šiva na način koji sam ja izumio,
jer Kralj Svibnja je srednjoeuropska počast koja je pripala meni u dvadesetom
stoljeću
usprkos svemirskim brodovima i Vremeplovu, jer opsjednut priviđenjem
začuo sam Blakeov glas,
i ponavljam taj glas. Jer ja sam Kralj Svibnja koji spava s tinejdžerima što se
smiju.
Jer ja sam Kralj Svibnja, kako bih s počastima bio protjeran iz svoga
Kraljevstva, baš kao nekoć davno,
kako bih pokazao razliku između Cezarovog kraljevstva i Kraljevstva
Ljudskog Svibnja –
Jer ja sam Kralj Svibnja, premda paranoičan, jer Kraljevstvo Svibnja je odveć
divno da bi potrajalo dulje od jednog mjeseca –
jer ja sam Kralj Svibnja i prstom sam dodirnuo čelo pozdravljajući
veselu krupnu djevojku drhtavih ruku koja mi se obratila kazavši “samo
čas, gospodine Ginsberg”
prije no što se debeli mladi Detektiv ispriječio između nas – namjeravao sam
otputovati u Englesku –
jer ja sam Kralj Svibnja, koji se vraća posjetiti Bunhill Fields i prošetati
Hampstead Heathom,
jer ja sam Kralj Svibnja, koji u golemom mlaznjaku drhteći od straha slijeće u
zračnu luku Albiona,
dok prizemljeni avion tutnji sivim betonom, trese se i izbacuje zrak,
i sve sporije rula pistom stavši ispod oblaka s dijelom plavog neba još uvijek
vidljivim.
Jer, *iako* sam Kralj Svibnja, Marksisti su me pretukli na ulici, zadržali me cijelu
noć u Policijskoj postaji, uhodili me kroz proljetni Prag, uhitili me u

tajnosti i iz naše kraljevine deportirali avionom.
Zato sam ovu pjesmu napisao u sjedištu aviona usred Neba.

7. svibnja 1965.

Litanija ratnog profita

za Ezru Pounda

Ovo su imena tvrtki koje su zaradile novac na ovom ratu
tisuću devetsto šezdeset osme Annodomini četiri tisuće osamdeset
devete po hebrejskom kalendaru
ove korporacije profitirale su trgujući sumporom od kojeg ljudska koža gori ili
granatama rasprsnutima u tisuće razornih komadića koji se zabijaju u meso
ovdje su pobrojani milijuneri koji su milijune stekli kontrolom tržišta
ovdje su redom izneseni dobici, pobrojane nagomilane zarade desetljeća,
ovdje su imenovani odgovorni Oci tih industrija koji telefonima upravljaju
financijama
imena direktora, kreatora tuđih sudbina, i imena dioničara tih unaprijed
određenih svota
ovdje su imena veleposlanika Kapitala, predstavnika zakonodavstva i onih koji
sjede u hotelskim predvorjima i opijaju se uvjeravajući vas,
ovdje su posebno izdvojeni oni koji iz zraka bacaju amfetaminske tablete
vojsci, i brbljaju, uvjeravaju i nagovaraju
oni su ti koji nameću politiku određuju jezik predlažu strategiju i za to
dobivaju honorare kao veleposlanici Pentagona, vojni savjetnici plaćeni
novcem vlastite industrije:
ovo su imena generala i vojnih časnika koji sada rade za proizvođače oružja;
osim svega ovoga, ovdje je popis banaka, udruženih poduzeća, ulagačkih
trustova koji kontroliraju te industrije:
ovo su imena dnevnih listova čiji su vlasnici spomenute banke,
ovo su imena radio postaja čiji su vlasnici ta udružena poduzeća;
ovo su bezbrojne tisuće građana koji su zaposleni kod spomenutih
poslodavaca;
početak ovog izvještaja započinje 1958. a završava 1968., kako bi statistički

podaci bili uredno poredani, jasni i konačni
dok prva verzija ove litanije započete na prvi dan prosinca 1967. nastavlja
pjesmu o Sjedinjenim Državama.

1. prosinca 1967.

Manifest

Još na početku želim reći da ne vjerujem u Dušu
Srce, čuveno srce je običan drek napisao sam prije 25 godina
O moja besmrtna dušo! mladi pjesnik Shelley je zaplakao
O moja besmrtna Taštino – malo toga znaš
on nije vjerovao u Boga. A ni ja.
Ali ni u svu znanost razboritost stvarnost dobrotu moral i Volju –
sve su to zbirke praznih atoma kao što je Kerouac Buda zapisao.

Baš kao što se ni velika besmrtna ljubav ne uspijeva oduprijeti bolu noćnoj
mori Smrti Torturi sajgonskoj Policiji Podzemlju Tisku Pravdi Povelji o
ustavnim pravima naroda –
I kad smo već kod toga, raskrinkajmo Demokraciju, Fašizam, Komunizam i
heroje.
Umjetnost nije prazna ako pokazuje vlastitu ispraznost
Poezija nam u nasljeđe ostavlja vlastiti kostur
kao i Buda, Shakespeare i Rimbaud.
Zbilja, odreknimo se svih zakona osim Uzroka i Posljedice, pa čak i tu ima
izuzetaka
Nema tog uzroka i posljedice koji se mogu zaštititi od ludosti.
Postoji i Savjest – ona zbunjuje Dušu, Srce, Boga, Znanost Ljubav Vlade
država i Uzrokuje i za Posljedicu ima Noćne more.

New York, 28. siječnja 1974., u 1. poslije ponoći

Tko vlada Amerikom?

Nafta njezin smeđi smog nad Denverom
Nafta njezin dim boje izmeta
u istoj visini cijelim vidokrugom
 plavo prljavo nebo iznad
Nafta smog automobili benzin
 u gustoj crvenoj sumaglici denverskog dana
 u prosincu ogoljena ulična stabla
 strše iznad krovova kuća
Avion slijeće tutnjeći, avioni uzlijeću iznad
 kontrolnog tornja, crni dim
 struji iza pokretnih repnih stabilizatora

Nafta milijuni vozila jure izbrazdanim ravnicama
Nafta iz Texasa, Bahreina, Venezuele, Meksika
Nafta ona pokreće General Motors
 ubrzava Ford
 osvjetljava General Electric, nafta ona odzvanja
u kompjuutorima I B M-a
 ispunja akumulatore ITT-ja
 baca iskre za Western Electric
 probija se žicama Amer Telefona i telegrafa
Nafta ona teče kroz cijevi Exxona u New Jerseyju,
odzvanja u rezervoarima i koljenastim cijevima Mobila,
 huči u Chryslerovim motorima
protječe kroz cjevovode kompanije Texaco,
 istječe u ocean iz Golfovih tankera koji su pretrpjeli havariju
zapljuskuje plaže Santa Barbare iz
 Standard of California bušotina na pučini.

3. prosinca 1974.

Kozmopolitski pozdravi

*Dobitnicima Zlatnog vijenca Festivala poezije u Strugi
i Internacionalnim Bardovima*

Ustanimo protiv vlada, protiv Boga.

Ostanimo neodgovorni.

Govorimo jedino ono što nam je poznato i zamislivo.

Svaki oblik bezuvjetnosti je prisila.

Promjena je bezuvjetna.

Svakodnevna svijest obuhvaća vječne pojmove.

Promatrajmo slikovito.

Opažajte sve što je zamjetljivo.

Budite svjesni sebe dok razmišljate.

Slikovitost je osobni izbor.

Ako nikome ne pokazujemo, slobodni smo pisati što god želimo.

Vodimo računa o budućnosti.

Savjetujte jedino sami sebe.

Ne opijajte se prekomjerno.

Dvjema molekulama koje se sudaraju potreban je promatrač
da bi postale znanstvena činjenica.

Sprava za mjerenje određuje stupanj osjetilnog svijeta nakon Einsteina.

Svemir je subjektivan.

Walt Whitman slavna Osoba.

Mi smo promatrač, sprava za mjerenje, oko, subjekt, Osoba.

Svemir je osoba.

Unutar lubanje jednak je beskraj koliko i izvan lubanje.

Svijest je međuplanetarni prostor.

“Svatko razgovara sa samim sobom osamljen noću u krevetu,
ne izgovorivši ni riječ.”

“Prva misao, najbolja misao.”

Ako je svijest Uobličena, i Umjetnost je uobličena.

Maksimalna informacija, minimalan broj slogova.

Sažeta sintaksa, puna zvučnost.

Najdojmljiviji su snažni fragmenti svakodnevnog govora.

Suglasnici oko samoglasnika tvore smisao.

Uživajte u samoglasnicima, poštujući suglasnike.

Subjekt postoji zahvaljujući onome što vidi.

Ostali mogu odrediti svoje misli prema onome što mi vidimo.

Iskrenost poništava paranoju.

25. lipnja 1986.

Mir u Bosni i Hercegovini

Generalica Majka Terezija

Car Dalaj Lama XIV

Zapovjednik stožera Thich Nhat Hanh

Vojni kapelan Ivan Pavao II

u pratnji sjenâ Gandhija

Saharova, Sartrea i njegova rođaka

Alberta Schweitzera

izišli su na bombardirane ulice

razgovarali s Muslimanima Bošnjacima pred

spaljenim dućanima mješovite robe

pregovarali s hrvatskim i srpskim generalima

i visokim vladinim dužnosnicima

i zatražili od njih da prestanu s neprijateljstvima

i topničkom paljbom s okolnih brda

koja gledaju na sela

u kojima više nema baka –

I tako se stišalo – nekoliko požara je

tinjalo u sporednim uličicama

nekoliko leševa smrdjelo na vlažnim poljima

– Ali tko je sada vlasnik tih kuća?

Kino-dvorana razvaljenih vrata?

Komu pripada dućan mješovite robe a komu gradska vijećnica,

čija je škola razbijenih prozora i slomljenih crepova?

Tko je sada vlasnik malih stanova

kad se svi obožavatelji Alaha

na udaljenosti od 160 kilometara mole u opkoljenim gradovima

i tiskaju u šatorima i barakama,

s prijenosnim zahodima UN-a na raskrižjima?

Tko je vlasnik napuštenih uličica

i dućana po kojima su razbacane

krhotine razbijenih boca?

Tko će biti sudac, tko odvjetnik, tko će
arhivirati pravomoćna rješenja,
dokumente o bankrotu, ovjeriti izjave o vlasništvu,
darovnice, priznanice o plaćenim porezima?
Tko će odlučivati tko će živjeti među krhotinama opeka,
tko će i u kakvoj straćari urušenih zidova spavati
za vrijeme uštapa kad proljetni oblaci
pređu preko lica
čovjeka obasjanog mjesečinom krajem svibnja?

6. svibnja 1993., u 3 ujutro

Navalite svinje zapadne civilizacije i žderite još više masne hrane

Žderite Žderite još više Bubrežnjaka prošaranih lojem
još više svinjskog Pečenja u vlastitom soku!
Nadjev zamastite slaninom, pile ispecite
u vrelom ulju i
Izvadite ga dok iz njega kaplje sok,
sve dobro posolite,
Janjci na ražnju začinjeni metvicom
uz hrpe pečenih krumpira
u umaku od maslaca,
Teleći medaljoni u cvrčećoj pjeni maslaca,
govedina s maslacem, uz zamamne planine
prženog krumpira
Odrisci Stroganoff u bijelom ljutokiselom umaku, kotleti
poprskani maslinovim uljem,
okruženi maslinama i fetom, u pratnji sireva
Roquefort i Bleu i Stilton
ožednivši
za vinom, pivom Coca-colom Fantom pjenušcem
Pepsi-colom retsinom arakom viskijem
votkom
Joj! Pazite na srčani udar, progutajte nekoliko
tableta protiv angine pectoris
i naručite tanjur pečenih kobasica, prženih hrenovki,
i mali milijun Wimpy's, McDonald's hamburgera i
podrignite na Mjesec!
Soli po svemu prženom! Luk
i panirane vrganje čak i tikvice pripremite
u vrelom ulju u dubokim Crisco tavama!
Purani umiru samo jednom, zato s radošću gledajte

u visoke bijele čaše zaslađenog mlijeka i kugle sladoleda
od vanilije
jagode za svježije raznobojne mliječne napitke uz
vruće hrenovke sa senfom
Zaboravite mladi grašak, svakodnevno nekoliko mrkvi,
jedna puna žlica slane riže sasvim je dovoljna,
neka tanjur izgleda raznobojno;
ubacite i malo ukiseljenog povrća, i kiselog kupusa
provjerite kolesterol, progutajte tabletu
i naručite slasnu krafnu s kremom, dva komada za one
kojima je opseg struka manji od 112 cm
Uzmite sredstvo za povraćanje, i vratite se
iskašljavajući komadiće sendviča i dalje žvaćući
dimljenu govedinu u Katzovom dućanu za delikatese
Natrag u srednju Europu pohlepno žderući Kielbasu
u Łódźu
pivom zalijevajući salamu u Münchenu, gutajući paštetu na
raženom kruhu u Berlinu, mastan sir u hotelu
s tri zvjezdice blizu Trga Syntagme,
bijeli kruh s debelim namazom maslaca,
Pružite primjer nacija u razvoju, sol,
šećer, masnoće životinjskog porijekla, kava duhan Schnapps
Crknite što prije! Napravite mjesta za kineske
gastarbajtere s njihovom sojom skutom
zelenim kupusom i rižom!
Afrikanci i Latinoamerikanci s rizibizijem i tikvicama
mogu ostati mršavi i nagurati se u stanove za
radničku klasu željnu žderačine –

Za razliku od zapadne kuhinje koja je bogata proteinima
rakom srčanim udarom povećanim tlakom znojenjem
natečenim jetrama i povećanom slezenom
Dijabetes i moždani udar – spomenici su
mesožderskim civilizacijama
koje ovog trena šire smrt u Belfastu

u Bosni na Cipru u Nagorno-Karabahu u Gruziji
ili šalju ljubavna pisma-bombe u
Beč ili podmeću požare u kućama
u Istočnoj Njemačkoj – popijte još jednu kavu,
zapalite cigaru.
Na kraju slijedi čokoladna torta,
zaslužili ste je.

Atena, 19. prosinca 1993.

Stvari koje neću ostvariti (nostalgija)

Neću otputovati u Bugarsku, ondje objaviti knjigu i biti pozvan
Isto vrijedi i za Albaniju, pozvali su me prošle godine, privatno, prevaranti iz
državne Lutrije ili liječeni alkoholičari,
Ili prosvijetljeni pjesnici iz drevne zemlje Ulaza u Had
Neću posjetiti Ljasu boraviti u Hiltonu, a ni posjetiti dom Ngawanga Geleka i
umoriti se penjući se u palaču Potala
Nikad se više neću vratiti u Kashi "najstariji neprestano naseljeni grad na
svijetu", kupati se u Gangesu i ponovno sjediti na stepenicama
Manikarnika ghata zajedno s Peterom, posjetiti još jednom gospodara
Jagganatha u Puriju, nikad se više neću vratiti u Birbhum i zabilježiti priče
o Khaki Babi
Niti prisustvovati muzičkom festivalu u Madrasu zajedno s Philipom
Neću se vratiti da bih popio Chai sa starim Sunilom i mladim kavanskim
pjesnicima
Odmoriti glavu na jastuku u opijumskoj jazbini u kineskoj četvrti, proći pokraj
Hotela Moslem i njegova krova u Ulici limara u četvrti Choudui Chowh
Nimtallah i trga za spaljivanje mrtvaca, a ni pušiti ganju pokraj mosta na
rijeci Hooghly
Neću šetati uličicama Ahmedovog Feza, nikad više piti čaj od mente na trgu
Soco Chico, a ni posjetiti Paula B. u Tangeru
Neću vidjeti sfingu u pustinji u zoru ili u sumrak, jutro i suton u pustinji
Drevni razrušeni Bejrut, tužni bombardirani Babilon i Ur iz davnina, sirijske
nemile tajne i sve arapske i saudijske pustinje, veselu narodnu nošnju iz
Jemena,
Stari opijumski plemenski Afganistan, tibetanske hramove u Beludžistanu
Ponovno vidjeti Šangaj i špilje Dunhuanga
Niti se uspeti stubištem na treći kat zgrade u Istočnoj dvanaestoj ulici,
Neću otputovati u književnu Argentinu, pratiti Glassa u Sao Paulo i živjeti
mjesec dana u stanu u Riju u blizini plaža i mladića iz favela, a ni vidjeti
veliki Karneval duž Bahije
Niti ću snatriti o Baliju, odveć daleko je festival u Adelaidu da bih kupio nove

glazbene palice

A neću vidjeti ni nove sirotinjske četvrti Džakarte, zagonetne šume Bornea i
obojene muškarce i žene

Nikad više Bulevar Sumraka, Avenija Melrose, Oz na Ocean Wayju

Stari nećak Danny Leegant, uspomene na tetku Edith iz Santa Monice

Nikad više slatka ljeta s ljubavnicima, a ni moja predavanja o Blakeu u Naropi,

Slogani koje piše svijest, nova suvremena američka poetika, Williams Kerouac

Reznikoff Rakosi Corso Creeley Orlovsky

Niti ću još jednom posjetiti židovsko B'nai groblje i grobove Bube, tetke

Rose, Harryja Meltzera i tetke Klare, oca Louisa

Nikad više osim u vlastitoj urni s pepelom

30. ožujka 1997.

GREGORY CORSO

Gregory Nunzio Corso rodio se 26. ožujka 1930. u njujorškoj četvrti Greenwich Village i nikada nije upoznao svoju majku koja ga je rodila kao šesnaestogodišnja djevojka, nakon čega je napustila obitelj i vratila se u Italiju. Corsov se otac ubrzo ponovno oženio i Gregory je najveći dio svoga djetinjstva proveo u domovima za nezbrinutu djecu i sirotištima iz kojih je često bježao. U sedamnaestoj godini optužen je za krađu i osuđen na tri godine zatvora koje je proveo u Clinton State zatvoru. Tijekom trogodišnjeg boravka u zatvoru, najveći dio slobodnog vremena proveo je čitajući knjige iz zatvorske knjižnice, a tada je i počeo pisati poeziju.

Nakon izlaska na slobodu, 1950. godine u New Yorku je sreo Allena Ginsberga, koji ga je upoznao s Jackom Kerouacom, Nealom Cassadyjem i Williamom S. Burroughsom, kao i drugim piscima Beat generacije (Herbert Huncke). Godine 1954. pohađao je znamenito Sveučilište u Harvardu, kada je i objavio svoju prvu pjesničku zbirku *The Vestal Lady on Brattle*. Dvije godine kasnije seli se na Zapadnu obalu gdje je upravo u to vrijeme nastajala pjesnička renesansa San Francisca.

Godine 1958. Lawrence Ferlinghetti je u svojoj nakladničkoj kući City Lights objavio Corsovu drugu pjesničku zbirku, *Gasoline*, kojom je privukao pozornost šireg kruga čitatelja i književnih kritičara. Zajedno s Kerouacom, Ginsbergom i Burroughsom putuje u Meksiko, a potkraj pedesetih i početkom šezdesetih putuje diljem Europe i povremeno živi u Maroku, Grčkoj, Italiji, Parizu... Tada i nastaju njegove tri najznačajnije zbirke (*The Happy Birthday of Death*, New Directions, 1960., *Long Live Man*, New Directions, 1962. i *Elegiac Feelings American*, New Directions, 1970.) kojima je stekao ne samo veliku popularnost nego i reputaciju jednog od najznačajnijih američkih pjesnika druge polovice dvadesetog stoljeća.

Gregory Corso je bio pjesnik aforističnih misli i jezgrovitih ideja. Njegova osebnost i razigranost u primjeni bezbrojnih pjesničkih ideja zbilja je jedinstvena u suvremenoj američkoj poeziji. Govoreći o Corsovom pjesničkom djelu, Allen Ginsberg je kazao: "Gregory Corso destilira srž arhetipskih pojmova i misli, prilagođava ih suvremenim

okolnostima, i uz neiscrpan humor stvara nove, ispitivačke, prkosne i istodobno jednako vesele i tužne stihove.”

Narušenog zdravlja, iscrpljen višegodišnjim bohemskim životom i ovisnošću o alkoholu i drogama, osamnaestog siječnja 2001. godine u Minneapolisu je u sedamdeset i prvoj godini života umro Gregory Corso, četvrti i posljednji originalni pripadnik Beat generacije. Zanimljivo je napomenuti da je Corso bio jedini rođeni Njujorčanin među svim prvobitnim članovima grupe.

Nedugo nakon Corsove smrti, prema njegovoj posljednjoj želji, u prisutnosti velikog broja prijatelja i drugih poštovatelja, Corsovi posmrtni ostaci su pokopani na starom protestantskom groblju u Rimu i nedaleko od grobova P. B. Shelleyja i Johna Keatsa.

Još je davne 1958. godine Jack Kerouac napisao: “Mislim da su Gregory Corso i Allen Ginsberg dva najbolja suvremena američka pjesnika koji su sasvim različiti kao pjesnici. Gregory je od mladog beskućnika s Lower East Sidea odrastao u anđela koji se vinuo nad krovove kuća i pjeva jednako slatko i divno kao Caruso ili Sinatra, ali riječima.”

Samoubojstvo na Greenwich Villageu

Raširenih ruku

pridrživajući se dlanovima o prozorski okvir

Gleda dolje

Razmišljajući o Bartoku, Van Goghu

I karikaturama iz *New Yorkera*

Baca se

Odnose je s "Dnevnim novostima" raširenim preko lica

A vlasnik trgovine izliva kantu vruće vode po pločniku

Talijanska ekstravagancija

Jednomjesečni sin gđe. Lombardi je umro.
Vidio sam to u mrtvačnici pogrebnog poduzeća Rizzo,
Mala rumena i smežurana glava.

Upravo su završili s misom i pjevanjem;
Sada izlaze
... joj, kakva li malog lijesa!
I deset crnih Cadillaca u pogrebnoj povorci.

Kosa

Moja divna kosa je otpala
I sada sam ćelav, sasvim ćelav
Kad se pogledam u zrcalo
ćela koju vidim izgleda još veća
A kad spavam sanjam ono
što mi nije po volji
Jer i u snu sanjam djecu koja me sažalijevaju govoreći mi –
Nekoć si imao krasnu kosu
nekoć
Satima sam stajao pred izlozima dućana i zrcalima na automatima za
žvakalice s velikim češljevima
i džepovima punim bočica lanolina
Mrzio sam opranu kosu
U masnoj kosi kovrče lakše nastaju i dulje se zadržavaju
Štoviše nikako se nisam mogao osloboditi peruti
Nije mi koristio ni losion ni šampon ni regeneratorski ni briljantni – baš ništa –
Leći u krevet i biti ćelav pogreška je koju je jedino Bog mogao dopustiti –
S čvorugama na glavi – ne bi mi smetalo što sam ćelav
da se ljudi hoće sažaliti na kvrge na mojoj glavi –
Nepažljivi Bože! Kako će me stare gospođe sada tetošiti?
Kako da ustrajem na orkanskom visu
strastveni Heathcliff?
O moja lijepa svjetlucava kosa je suha krhka nevidljiva
uopće je nema!
Sunce! tebe krivim!
Tvojoj svjetlosti jednom sam ponudio svoju kosu
poput bogatog ponosnog trgovca svilom –
Ćelav! Ćelav sam!
Najbolje da sada nabavim lulu
i zaboravim na djevojke.

Podzemne željeznice odvedite me bilo kamo
svejedno mi je pokraj koga sjedim
izaći ću na bilo kojoj postaji
Od kakve mi je koristi što šetam Petom avenijom
odlazim u kazalište kad je tamo stanka
ili stojim ispred djevojačkih škola
kad se više nemam čime pohvaliti –
Hrvači imaju obrijane glave
I premda sam mršav, O Bože, pruži mi šansu da se borim
ili da čak postanem hrvač grčkorimskog stila slabog srca
i učini da se zbog takvog srca znojim od muke
– glave umotane u ručnike u kakvoj staroj svlačionici
i govorim probranim engleskim prije no što umrem –
Brijači su ubijeni noću!
Britve i škare ostavljeni na kiši!
Nijedan frizer ne usuđuje se izmisliti novi šampon za kosu!
Nema preuranjenih dlačica na dječjem međunožju!
Vlasuljaru! pomози mi! zario sam nokte u tvoja vrata!
Želim vlasulju za dugu hladnu zimu!
Bradu divlje svinje što ruje među žirovima!
Samsone imaj strpljenja sa mnom! Samo da mi je jedan brk
i pobijedio bih vlast na Borneu!
O čak i dlačice u nosnicama, te urasle dlake,
i zgazit ću ljepotu bezbožnim stopalom, ah pobjedo!
Ali beskorisno sve je beskorisno
Moram se skloniti sa sunca
I otići živjeti negdje drugdje
– ćelav i preodjeven u odjeću kakve starice.
O traljavi maljavi jadu!
Milosti, okruni vijencem ovu osamljenu trezvenu glavu!
Stojim u tami
i plačem pred anđelima koji peru slapove kose.
Netragom je nestala moja kosa! otpuhana jakim vjetrom!

Vrati se, koso, vrati se!
Želim njegovati zaliske!
Želim te prati, češljati, sunčati, voljeti!
kad sam te izdao onako bujnu –
bio sam uvjeren da ove tisuću devetsto pedeset i devete
neću morati i nadalje grickati nokte
nego da ću imati sijedu kosu dostojnu poštovanja
koja će govoriti koliko sam doista nervozan.

Prokleta bila koso!
Dlake što se moraju vaditi iz juhe!
Dlake što začepļuju otvor kade!
Dlake čije šišanje košta dolar i po!
Odvratna koso! gutaču peroksida! farbe! bojâ!
Svećenici i njihove obrijane glave!
Drevni Egipćani i njihove bujne kose!
Crnci i njihove skijaške kape!
Vojske! Sveučilišta! Industrije! i njihovo uniformirano osoblje!
Antoinette Du Barry Pompadour i njihove platinastosvijetle vlasulje!
Veronica Lake Truman Capote Ishka Bibble Mesije Paganiniji
bohemi Havajci pudlice

Ženidba

Trebam li se oženiti? I biti pristojan?
Da zapanjim djevojku iz susjedstva odijelom od baršuna
i faustovskom kukuljicom?
Da je ne vodim u kina već na groblja
da je zabavljam pripovijedajući joj o vukodlakovim koritima za
kupanje i račvastim klarinetima
a potom je poželim i poljubim i upustimo se u predigru
i ona ode samo dotle a ja, skuživši to,
ne razljutim se govoreći Moraš osjećati! Divno je osjećati!
Umjesto da je privučem u naručje da je naslonim na stari nakrivljeni
nadgrobni spomenik
i udvaram joj se cijelu noć objašnjavajući joj raspored zvijezda na nebu –

Kad me upozna sa svojim roditeljima
onako ukočenog, napokon počešljanog, stegnutog kravatom,
da sjednem stisnutih koljena na njihov kauč za iznuđivanje priznanja
i ne upitam Gdje je nužnik?
Trebam li biti netko drugi no onaj koji jesam,
često misleći Flash Gordonovog mu sapuna –
O kako li se strašno mora osjećati dečko
kad sjedne pred njezinu obitelj a oni pri tome misle
Nikad ga prije nismo vidjeli! On hoće našu Mary Lou!
Poslije čaja i domaćih kolača pitaju Čime se baviš?

Trebam li im priznati: hoću li im se tada svidjeti?
Kažu: U redu, vjenčajte se, gubimo kćer
ali dobivamo sina –
da ih tek tada upitam Gdje je nužnik?

O Bože, a vjenčanje! Cijela njezina obitelj i brojni prijatelji
a mojih tek nekolicina, razbarušeni i bradati
samo čekaju da navale na piće i jelo –
A svećenik! gleda me kao da masturbiram
pitajući me: Uzimaš li ovu ženu za svoju zakonitu suprugu?
A ja drhteći da procvilim Lijepim se!
Onda poljubim nevjestu a svi oni užtogljeni malograđani tapšu me
po leđima
Sada je sva tvoja, dečko! Ha-ha-ha!
A oči im se kriješe od pomisli na neki razvratan medeni mjesec –

Potom i sve ono besmisleno posipanje konfetima i rižom i spljoštene
limenke i stare cipele privezane za auto!
Slapovi Nijagare! Hrpe nas! Muževa! Žena! Cvijeća! Slatkiša!

Svi se vrzmamo po udobnim hotelima
Svi se spremamo raditi istu stvar noćas
Ravnodušni recepcionar zna što se sprema
Zlobni portiri znaju
Vratar u dizalu što zvižduće zna
Hotelski sobar što namiguje zna
Svi znaju! Dođe mi da ništa ne učinim!
Da probdijem cijelu noć! I buljim u oči tom recepcionaru!
Vičući: Odričem se medenog mjeseca! Odričem se medenog mjeseca!
bijesno trčeći među tim pred-orgazmičkim apartmanima
derući se Radio vam trbuha! Mačje mu lopate!
O vječito bih živio na Nijagari! U mračnoj špilji podno vodopada
sjedio bih tamo Ludi Medenomjesečar
smišljajući načine za slamanje brakova, bič bigamije
svetac razvoda –

Ali trebam se oženiti i biti pristojan!
Zbilja bi lijepo bilo doći kući k njoj
i sjesti pokraj ognjišta a ona u kuhinji
s pregačom mlada i lijepa i želi moje dijete

i toliko sretna zbog mene da joj zagori goveđe pečenje
pa dođe k meni plačući a ja ustanem iz glomaznog obiteljskog naslonjača
govoreći Božićnih mu zuba! Zračćih ti mozgova! Nijeme ti jabuke!
Bože kakav bih ja muž bio! Da, trebam se oženiti!
Toliko toga treba uraditi! Ušuljati se kasno noću u kuću g. Jonesa
i prekriti njegove štapove za golf norveškim knjigama iz 1920.
objesiti sliku Rimbauda na kosilicu za travu
nalijepiti poštanske marke Tannu Tuve po plotu
a kad gđa. Dobroglava dođe po prilog za dobrotvorni fond
šćepati je i reći joj Ima nepovoljnih znamenja na nebu!
I kad gradonačelnik svrati po glas moje podrške upitati ga
Kada mislite zaustaviti ljude da ubijaju kitove?
A kad mljekar dođe ostaviti mu poruku u boci
Pingvinov prah, donesi mi pingvinov prah, hoću pingvinov prah –

Ako se ipak oženim i to se dogodi u Connecticutu i pada snijeg
i ona rodi dijete a ja patim od nesanice, iznuren,
budan noćima, glavom oslonjen na tihi prozor, beznadan,

uplašen čovjek koji se zatekao u najobičnijoj situaciji
suočen s odgovornošću koja nije ni mačji kašalj a ni čorbine čorbe čorba –

O na što bi to ličilo!

Sigurno bih sve dao za dudu za gumenog Tacita
Čegrtaljku torbu slomljenih Bachovih ploča
Objesio slike Della Francesce posvuda po djetetovoj kolijevci
Izvezao grčki alfabet na njegov bavarin
I sagradio mu Partenon bez krova kao tor za igru –

Ne, sumnjam da bih bio takav otac
jer ne bi bilo ni sela ni snijega, a ni tihog prozora
već vrući smrdljivi stiješnjeni New York City
sedmi kat, žohari i štakori plaze iz zidova
debela žena kao iz Reichovog udžbenika vrišti guleći krumpir Zaposli se!
I petero slinave dječurlije zaljubljene u Batmana

i svi susjedi krezubi i raščupani
poput gomile vještica iz 18. stoljeća
svi hoće ući i gledati TV
Gazda traži stanarinu
Dugovi i neplaćeni računi gomilaju se
A nemoguće prileći i sanjati snijeg na telefonskim žicama,
parkiralište duhova –
Ne! Ne trebam se oženiti! Ne trebam se nikad oženiti!
Ali – zamislite da se oženim lijepom profinjenom ženom
visokom i blijedom u elegantnoj crnoj haljini s dugim crnim rukavicama
s cigaršpicom u jednoj ruci i viskijem sa sodom u drugoj
i živimo na vrhu nebodera u luksuznom stanu s ogromnim prozorom
s kojega bismo mogli vidjeti čitav New York pa čak i dalje kad su dani vedri
Ne, ne mogu zamisliti da sam oženjen tim ugodnim snom
dugogodišnjeg zatvorenika

A što ćemo s ljubavlju? Zaboravio sam na ljubav
nije da sam nesposoban za ljubav
naprosto za mene je ljubav suvišna kao nošenje cipela ljeti –
I nikad se ne bih oženio djevojkom nalik na moju majku
A Ingrid Bergman mi je uvijek bila nedostižna
Ali možda postoji jedna djevojka ali već je udata
A ja ne volim muškarce –
ali netko mora postojati!
Jer što kad budem šezdesetogodišnji neženja
sam samcat u namještenom sobičku s mrljama mokraće na rublju
a svi drugi ljudi oženjeni! Cijeli svemir oženjen osim mene!

Ah, ipak dobro znam, da postoji žena moguća kao što sam ja moguć
tada bi i ženidba bila moguća –
Jer nalik NJOJ što na usamljenoj nezemaljskoj gozbi čeka svog
egipatskog ljubavnika
tako i ja čekam – rasterećen 2000 godina i životvorne kupelji.

Park

U ovom parku
 djeca govore talijanski
i ne osvrću se
 na gole kipove
kao djeca
 iz drugog parka koja govore francuski
 i šale se na račun Heraklova kipa.
Ali sva su djeca ista u svim parkovima
 – dok otvorenih usta jurcaju za loptama.

Ovo je park ludih!
Neki starac već satima jede svoj objed!
Pet opatica: špijunke!

 Crtam stablo
 Djeca vire preko mojih leđa
 I ne primjećuju
 zloduha kojeg sam smjestio između lišća.

Prvi pijanac se pojavljuje
 i odlazi na najsunčanije mjesto.

 Još tjedan dana i stiže proljeće.
 Ne čini mi se da će više lišća pomoći ovom drveću.
 Ali više sunca neće škoditi.
 Vjerojatno će nanovo obojiti klupe.
Tiho je u parku!
Kamo li su nestale opatice?
Starac još uvijek žvače svoj ručak.
Zaboga! neke majke su zaboravile dječja kolica.

Ali bio sam i u luđim parkovima.

Central Park je čisto ludilo; Prospect Park još je luđi.

Ah, Washington Square Park: ostarjeli igrači šaha

Tip s kornjačom za čiji je oklop ljepljivom vrpcom zalijepio lutku

Pudlice, afganistanski hrtovi, doge i sijamske mačke na uzicama

svi se olakšavaju u parku nužniku

Mnoštvo narkosa drhtavim rukama gestikulira o svemiru

Pjesnici slikari muzikanti čudaci skitnice Crnci

svi sjede uokolo

i gledaju u djevojke bez gaćica.

Onaj je napokon završio s objedom.

A ja sam završio crtati stablo.

Ali hoće li će se majke vratiti?

Park u Bronxu, i zoološki vrt!

Pingvini: kraljevski pingvini,

Humboldtovi pingvini gušani,

i varani!

Vjerujem da ću i ovo proljeće provesti u Parizu.

Groblja su jako slična parkovima. Čak bolja.

Naravno, pariško groblje (ono veliko)

nije lijepo kao ono u Charlestonu,

ni tako tiho, a nema ni toliko puno drveća.

Ali na groblju barem nećete naići na

starce koji vječito jedu svoje ručkove

niti na majke što zaboravljaju dječja kolica.

U Božjem parku nema razigrane djece.

Prijatelj

Prijatelji ostanite prijatelji
Prijatelji budite sve bolji prijatelji
Zavađeni prijatelji iznova se sprijateljite
On nema neprijatelja sve ih je pretvorio u prijatelje
Prijatelj će umrijeti za tebe
Poznanstva nikad ne mogu postati prijateljstva
Neki prijatelji žele biti baš svakome prijatelji
Postoje prijatelji koji te udaljuju od prijatelja
Prijatelji vjeruju u prijateljstvo iz dubine duše!
Neki prijatelji žele ti uvijek biti na usluzi
Neki žele uvijek biti UZ tebe
Ne možeš mi to učiniti Ja sam ti PRIJATELJ
Moji prijatelji govori DR Njemačka
Budimo prijatelji govori SSSR
Stari Scrooge upoznao je radost osamljenog Božića
Leopold i Loeb planiraju noću!
Zar i ti Brute
Ja imam mnoštvo prijatelja pa ipak ponekad ne želim biti bilo čiji prijatelj
Većinom prijatelji su muškarci
Djevojke više vole muške prijatelje
Prijatelji znaju kad si u nevolji
To je ono za čim oni žude!
Veze prijateljstva nisu neraskidive
Oni koji nemaju baš nijednog prijatelja a žele ih često su osobenjaci
Oni koji imaju prijatelje a ne žele ih osuđeni su na propast
Oni koji nemaju nijednog prijatelja i ne žele ga uzvišeni su
Oni koji imaju prijatelje i žele ih izgledaju žalosno humani
Ponekad vrištim Prijatelji su ropstvo! Ludost!
Sve je to gubljenje OSOBNOG vremena –
Bez prijatelja život bi bio drukčiji ne ovako jadan
Je li ikome potreban prijatelj na nebu –

Dan gradskog dječaka

Dan gradskog dječaka ne započinje kukurikanjem
Prije će biti zvonjavom budilice
Štoviše kad god mu se pruži prilika pozdravlja zoru
Izlazi vani u rani jutarnji zrak
S rukama u džepovima bezbrižan i veseo
Ulica je njegova pastirska staza
A protupožarni hidrant omiljena igračka
Pločnik kojim korača vjerojatno pokriva
Ostatke tragova koji govore o davnim prašumama
Kad je bilo mnoštvo drveća baš kao i ptica i zvijeri
Kad su potoci žuborili, a bregovi bili vidljivi
Kad su Crvenokošci ponosno koračali
A Nizozemci nosili šešire i čizme na kopčanje
– Ah ova staza nije nova već stara
Drevna kao zemlja koju pokriva
I sve starija biva

Odrasli ne odlaze ondje gdje djeca odlaze
U osvit dana njihovi se svjetovi razdvajaju
Veoma često noć je ta koja ih spaja
Pa čak i tada dijele ih drukčiji snovi
Na praznim parkiralištima i gradilištima
Dječje društvo se okuplja
Dječaci se mogu pridružiti djevojčicama; većina to ne želi,
Ali on bi želio da ga one obožavaju i vjerno prate
Jer on je njihov heroj
On će ih povesti u svijet dječje igre i žvrljanja kredom
I neumoran sjest će s najljupkijom od svih njih
Ona će se, pogledom kraljice, zagledati nekud u daljinu
Baš kao i on, nalik Vikingu, zagledan u žvrljotine na zidu

Požar nije samo požar nego i zanimljivo vatrogasno vozilo
Sjajno zvono i uniformirani ljudi koji pod zaštitnim šljemovima viču
S uzbuđenjem i sve to jednostavno je veoma privlačno
A tek sirene i sve ostalo neočekivano

Kasno poslijepodne spušta se poput teškog zvuka fagota
Odrasli prolaze kao uspavane sjene
Ni zvuka ni riječi
A velika dama na prozoru, tko je ona?
Ona je riđoprsta i kruhoruka!
Ovako usamljen on skače i straši mačku

O rijetka ulična mačko
Vječno izgrebeni mačku i vječito skotna maco
Nekoć tako odomaćeni, a sad u opasnosti da izumrete
Više se ne šćućurujete ispod parkiranih automobila
Ne penjete se i ne provlačite kroz razbijene prozore
I na ogradama ne mijaučete na zvijezde

On trči staje šutira limenku
Skakuće na jednoj nozi preskače protupožarni hidrant
Vrijeme je da se stariji dečki okupe i zaigraju
On žuri trči poznaje put
Stiže baš na vrijeme! Biraju strane
Ali neće ga izabrati još uvijek je mali za njih,
Ponovno je osamljen
Trči staje podiže prut
I baca ga niz ulicu tu rijeku ljudi
Dok mu njegovo srce tako nalik budilici
Govori da će njegov dan uskoro završiti

Umoran je kao da je razapet u različitim pozama
Uz zgrade uz kola uz ljude
Dan se mijenja dan se uvijek mijenja

Što li se događa danu kad on ode kući?
I on se također mijenja

Ali zašto oh zašto se osjeća još gore?
Kakav je to dobar dan ako se on ne osjeća dobro tog dana?
Ostavljen, vraćen u vrijeme,
Ne uspijeva zadržati i tamom noći obujmiti dan
Početak ostaje nepoznat
Kraj ostaje nepoznat
To je njegova velika tuga
Sve što pozna je dan
Ne Noć

Pjesme iz Berlina

...Dojmovi prvog tjedna

Istočnim Berlinom vlada tišina koju svi zovu mrtvom
Tišina koja nije toliko zvučna koliko vizualna
Kao da su ga stvarali gluhi pomoću svjetlosti
Gledam prema zapadnom dijelu i isto bi se moglo reći
Samo što se čini da su ovaj dio stvarali slijepi pomoću zvukova.
Rođen u gradu, zaljubljenik u gradove, dobro znam
Što grad čini mrtvim –
Ovo nije grad
Ovo je potpuna razgradnja!
Koračam od zore do mraka
I vidim niz gradskih četvrti
Nalik na zrna slomljene ogrlice
Koji je nosio čovjek odjeven kao žena.
Laž.
Koračam od mraka do zore
I čujem mukle zvukove nezanimljive i raspršene
Nalik na bjeličasti izmet sokola u kavezu.
Naravno taj grad nije predstavljao povijest bombi
Niti prijetnje budućih bombi –
Berlin je predstavljao san pretvoren u noćnu moru
A ta noćna mora je prestala 1945.;
Sada je preostao jedino san, san bez snova.
Nema razlike između zapadnog i istočnog dijela
Oba spavaju.
I ako je netko usnuo na posteljini od atlasa
A netko drugi na slamarici
To je još uvijek san.

A ako se pojavi vrana na nebu
Oslušnite njeno graktanje.

...Da sam mladi Berlinac

U čitavoj ovoj izgradnji
Da sam mladi Berlinac
Čeprkao bih po ruševinama svoga doma
A moj djed bi popravljao svoju stolicu za ljuljanje
Otac i majka poginuli
Zajedno s berlinskim biskupom
U bombardiranoj katedrali
Uz glavu Krista na koju je pala prašina
Ja mladi Berlinac
Sanjario bih o zastavama i crnoj kožnoj jakni
Nogom odguravajući uništene šivaće strojeve i mrtve mačke
Osluškujući u svom srcu tužnog proroka
Njegove drhtave šake, njegov drhtavi glas što mi slama srce
U čitavoj ovoj izgradnji
Razumio bih razgradnju.

...?

Kako miriše Berlin?
Svaki grad miriše drukčije.
New York miriše kao nove cipele
Pariz miriše kao kino
London miriše kao popravni dom za maloljetnike
Stockholm kao oprana posteljina
Atena kao trkalište

Barcelona kao crvena boja
Amsterdam kao pita od jabuka
Venecija kao čovječnost
A Berlin.
Ne znam kako miriše Berlin.

Unutrašnje zrcalo

Razmišljajući o sebi vidim se
prljavosijede kose
propalog lica
zubi, oči, i nos
nepopravljeni
i zapušteni
Odjeven u komotnu odjeću
i bijele Florsheim cipele
mogao bih izgledati kao skitnica
ili filozof
– sve ovisi jesam li obrijan ili ne

I vidim samog sebe
nalikujem ruiniranom grčkom kipu
što polagano propada
pa ipak sa istom sviješću i osjećajem
koje sam oduvijek imao
vidim se

Duh

Duh
je Život
Struji kroz
moju smrtnost
neprekidno
poput rijeke
ne bojeći se
da će postati
more

Čitavo društvo... zamalo

Uspeo sam se stubištem na sedmi kat
u svoj namješteni sobičak
otvorio prozor
i počeo izbacivati
sve ono što čovjek smatra najvažnijim u životu

Najprije sam izbacio Istinu, propjevala je poput doušnika:
“Nemoj, ispričat ću odvratne stvari o tebi!”
“Stvarno? Nemam što kriti... VAN!”
Zatim je na red došao Bog, začuđeno se mrgodio i negodovao:
“Nisam ja kriv! Nisam ja to sve započeo!” “VAN!”
Potom Ljubav, podmitljivo gučući: “Nikada nećeš znati za impotenciju!
Sve djevojke s naslovnica časopisa *Vogue* bit će tvoje!”
Šutnuo sam je u debelu guzicu i viknuo:
“Uvijek svršiš loše!”
Tada sam dohvatio Vjeru Nadu i Milosrđe
sve troje su graknuli u isti glas:
“Bez nas ćeš sigurno umrijeti!”
“Zbog vas ludujem!! Zbogom!”

Potom je na red došla Ljepota... ah, Ljepota –
Kad sam je donio do prozora
rekao sam joj: “Tebe sam najviše volio u životu
... ali ti si ubojica; Ljepota ubija!”
Ne misleći je baš pustiti da tresne
sjurio sam se niz stubište
i stigao je na vrijeme uhvatiti
“Spasio si me!” uzviknula je
Spustio sam je i kazao joj: “Produži.”

Uspeo sam se natrag na sedmi kat
otišao do novca
ali nije bilo novca za bacanje.
Jedina preostala stvar u sobi bila je Smrt
skrivala se ispod kuhinjskog sudopera:
"Ja nisam stvarna!" vrisnula je
"Ja sam tek glasina koju o meni širi život..."
Smijući se izbacio sam je, i kuhinjski sudoper i sve ostalo
i odjednom shvatio
jedino je Humor još bio preostao –
Sve što sam mogao učiniti s Humorom bilo je da kažem:
"Kroz prozor zajedno s prozorom!"

Osjećajući da starim

Kad sam bio mlad znao sam
za samo jednog papu
jednog predsjednika
jednog cara Japana

Kad sam bio mlad nitko nije stario
ili umro

Film koji sam vidio kad mi je bilo deset
sada je jedan stari film
i sve njegove zvijezde
više nisu zvijezde

To se događa... Dok starim
slavna nepromjenjiva lica jučerašnjice
drastično se mijenjaju
Pape i predsjednici dolaze i odlaze
rock zvijezde također
Idoli filmskih matineja odjednom su ostarjeli
A nekadašnje starlete
sada su bake starleta
I dok sam ja još uvijek živ
filmske zvijezde neprestano umiru

Kako se suprotstaviti prolaznosti?
Odustati od čitanja osmrtnica?
Odustati od samog sebe?
Da, kad sam bio mlad
starci su uvijek izgledali stari
kao da su se rodili stari
A suvremenici Clarka Gablea i Vivien Leigh
izgledali su vječni

Da, sada kad sam stariji
starci iz moje mladosti su mrtvi
a mladići iz moje mladosti su stari

Ne tako davno
u društvu plemića
pjesnika i zločinaca
godinama sam bio najmlađi
Ušao sam u zatvor najmlađi i napustio ga najmlađi
Od Ginsberga Kerouaca Burroughsa... najmlađi
I još uvijek sam bio mlad kad sam počeo biti najstariji
Na Harvardu 23-godišnjak među 20-godišnjacima

Živ, Kerouac je bio stariji od mene
Sada sam ja stariji godinu dana od njega
i 15 godina stariji od Krista
U katoličkom smislu
15 godina sam stariji od Boga
i još uvijek starim

Žene... žene moje mladosti!
Kad se sjetim da sam svojedobno 1950. god. želio pokloniti
besmrtnu ljubav ljepoti i obličju
jedne 40-godišnje dame
Sreo sam je nedavno ona je gotovo 80-godišnja starica
u dugoj crnoj haljini
njeno nekad veličanstveno dupe
mlohavo i otromboljeno!
Kako je okrutna prolaznost mesnih oblika
Jadna Marilyn Monroe!
Ona nije Venera
Već smrtna božica
obična dlakava vreća vode
– a takvi smo i svi mi
Čak i kamene božice unatoč svim amputacijama

koje su im se stoljećima događale
odražavaju ljepotu svoje ruševnosti

I ovo je čudno također:

Kad mi je bilo 20 mojem ocu je bilo 40

Jednako se ponašao i izgledao

 kad je meni bilo 5 a njemu 25

A za dvije godine imat ću 50

 bit ću pola stoljeća star!

 a njemu će biti 70

ja a ne on

 stalno starim i izgledam stariji

Istina, starci ako žive, ostaju stari

ali mladići, mladići nikad ne ostaju mladi

... i oni postaju starci

Ne, još uvijek ne znam kako je to biti star ... premda

Imam ženu u ranim 20-im

I sina, baš su mu dvije i pol

Za dvadeset godina imat ću 70

Ona će biti u ranim 40-im

A on u ranim 20-im

A to će biti 2000. godina!

 i svi će slaviti

 piti i voljeti se i veseliti se

 dok ja jadan ja

 bit ću krezub

 i mršavog dupeta

 i neizbježno umrljan mokraćom

Pa ipak, ipak će avioni padati

Pape, idoli filmskih matineja, predsjednici, ipak će i oni umrijeti

I nekako sa svom ovom starošću

Vidim sasvim jasno, Život; Spiritus eterne!

Sa svima dolazećima dolazim
I sa svima odlazećima odlazim

GARY SNYDER

Gary Snyder rodio se 8. svibnja 1930. u San Franciscu. Ubrzo nakon njegova rođenja, a ponajviše zbog Velike depresije sredinom tridesetih godina prošloga stoljeća, njegovi su se roditelji vratili u blizinu Lake Cityja, nedaleko od Puget Sounda, savezna država Washington. Ondje su živjeli na skromnom imanju na kojem su osnovali malu mljekarsku farmu, uzgajali kokoši i bavili se proizvodnjom drvenih crepova od cedrovine. Snyder je gimnaziju pohađao u Seattleu i Portlandu, a ljeta provodio u radu s drvosječama i šumarima. Svojedobno je u jednom intervjuu kazao: "Svoj doživotni osjećaj pripadnosti svijetu prirode i njezinoj biološkoj raznolikosti ponajviše dugujem blizini područja Puget Sound, planinama Cascade kao i svojim seoskim i poljoprivrednim odgovornostima."

Na Reed koledžu u Portlandu, savezna država Oregon, 1951. diplomirao je radom o interdisciplinarnom suodnosu književnosti i antropologije. Nakon jednogodišnjeg boravaka na Sveučilištu Indiana u Bloomingtonu gdje je diplomirao antropologiju, vratio se u Kaliforniju gdje je na Sveučilištu u Berkeleyju 1956. diplomirao orijentalistiku.

U svibnju 1956. godine Snyder je brodom otputovao u Kyoto, Japan, gdje je, uz manje prekide, živio više od deset godina. Tijekom boravka u Japanu, Snyder je intenzivno proučavao japanski i kineski jezik i u tamošnjim budističkim *soto* i *rinzai* zen školama prakticirao zen budizam i preveo mnoge značajne religijske i pjesničke tekstove. Tijekom tog desetljeća Snyder je nekoliko puta odlazio i na duža putovanja. Tako je 1959. radio devet mjeseci kao mornar na tankeru Sappa Creek koji je prevozio naftu između luka u Perzijskom zaljevu i onih na Pacifiku. Isto tako, 1962. godine šest je mjeseci putovao Šri Lankom, Indijom i Nepalom (zajedno s Allenom Ginsbergom, Peterom Orlovskim i svojom tadašnjom suprugom, pjesnikinjom Joannom Kyger) gdje su posjetili mnoga sveta mjesta i sreli se s Dalaj Lamom.

Snyder se definitivno vratio u Sjedinjene Države potkraj 1968. godine. Zajedno s obitelji i uz pomoć brojnih prijatelja i sljedbenika 1970. izgradio je svoj dom "Kitkitdizze" na padinama San Juan Ridgea među brdima i planinama Sierra Nevade, gdje, prema vlastitim riječima, i dan-danas žive služeći se tehnologijama devetnaestog i dvadeset prvog stoljeća.

Godine 1986. prihvatio je mjesto počasnog profesora i predavača na Kalifornijskom sveučilištu u Davisu, gdje je radio sve do 2003.

Također, zadnjih četrdesetak godina proveo je, kako to navodi u *Autobiografskoj bilješci*, “u pisanju i istraživanju, u bavljenju poljoprivrednim i šumarskim poslovima, rješavajući mnogobrojne općedruštvene probleme, sudjelujući u državnim umjetničkim programima i nacionalnoj antigradskoj politici, izdržavajući svoju obitelj čestim književnim nastupima i predavanjima diljem Sjedinjenih Država i svijeta.”

Dobitnik je doslovce svih najuglednijih američkih književnih nagrada, među kojima i Pulitzerove nagrade za poeziju za 1975. godinu za zbirku *Pjesme s Kornjačinog otoka*, koja je u međuvremenu doživjela dvadesetak izdanja samo u Sjedinjenim Državama, a prevedena je i na gotovo sve važnije jezike svijeta. (Kornjačin otok ime je kojim su starosjedioci nazivali sjevernoamerički kontinent.)

Književno djelo Garyja Snydera iznimno je raznoliko i plodno: tridesetak pjesničkih zbirki, desetak proznih i esejističkih knjiga koje se bave isprepletenim temama antropologije, ekologije, književnosti, istočnih religija i etnopoetike, dvije knjige putopisa i dnevnčkih zabilješki, tri knjige izabrane prepiske s Allenom Ginsbergom, Wendellom Berryjem i drugim prijateljima (književnicima, farmerima, biolozima itd.), kao i mnoštvo prijevoda s japanskog, kineskog i sanskrta (Han Shan, Miyazawa Kenji, Meng Hao-jan, Wang Wei, Po Chu-i itd.), a o njemu, njegovu životu i književnom djelu objavljeno je dvadesetak značajnih knjiga eseja, studija i razgovora...

Tanak led

Šetajući u veljači
Po toplom danu nakon dugog mraza
Starom cestom za prijevoz trupaca
Pod planinom Sumas
Odrezao sam granu johe za poštapanje,
Kroz čuperke oblaka osmotrio
Vlažna polja doline Nooksack –
I zakoračio na led
Zamrznute bare s druge strane ceste.
Zaškripao je
Bijeli mjehuri pod njim
Raspršili su se, a duge pukotine
Prodrle u tamu,
U čizmama za planinarenje s kramponima
Klizao sam se po gadnoj poledici
– kao na tankom ledu – neočekivan
Doživljaj stare fraze koja se obistinjuje –
Zamrznute travke,
Ledena voda i motka u ruci.
“Baš kao hod po tankom ledu –”
Viknuh prijatelju,
Led se slomio, a ja sam propao
Dva pedlja

Cartagena

Kiša praćena grmljavinom sručila se i poplavila ulice
A mi smo plesali s Indijankama u baru,
 u vodi do pola koljena,
Najmlađa od njih skinula je bluzu i plesala
 gola do pasa,
Krupni crni mornar sjedeći na stolici s djevojkom u krilu
 ševio ju je zadignuvši joj haljinu preko očiju
Coca-Cola i rum, i kišnica posvuda po podu.
U svjetlucavom svjetlu napio sam se i teturao
 kroz prostorije,
I vikao: "Cartageno! Kaljužo bezbožnih ljubavi!"
I plakao za indijanskim kurvama koje su bile mlađe od mene
 a meni je bilo osamnaest,
I klatio se za posadom iz ulice u ulicu
 obuvši sandale kupljene na nekom štandu
I vratio se na brod, zora je svanula,
 a mi smo već bili daleko na pučini.

Kolumbija, 1948. – Arabija, 1958.

Nafta

slaba kiša na mahove i sve snažniji vjetar
južno od Boninsa, kasno noću. Svjetlost
iz prazne brodske blagovaonice
baca goleme sjene
dizalice i vitla
preko izdignutog dijela krme na kojoj stojim.

Ali za ljude na smjeni u strojarnici,
za čovjeka za kormilom, promatrača na pramcu,
posada spava. U visećim ležaljka na palubi
ili u uskim željeznim kabinama u bučnim
prolazima u potpalublju.

Brod plovi užarenog srca
žila ispunjenih parom i bakarnih živaca
podrhtava i blago se valja ustrajno napredujući –
lagano ljuhanje trupa i duboka
vibracija turbine pod nogama.

Prevozeći ono što je svim ovim
mahnitim, ovisnim nacijama potrebno:
čelične ploče i
goleme injekcije čiste nafte.

Što sve trebaš znati da bi bio pjesnik

sve što možeš o životinjama kao ličnostima.
Nazive drveća i cvijeća i biljaka.
Imena zvijezda i kretanja planeta
i mjeseca.

Vlastitih šest osjetila, opreznog i budnog uma.

Najmanje jednu vrstu tradicionalne magije:
proricanje, astrologiju, *knjigu promjena*, tarot;

snove.
Nestvarne demone i nestvarne svijetleće bogove;

poljubiti đavla u guzicu i jesti govna;
jebati se s njegovim rogatim kurcem;
jebati staru ružnu vješticu
i sve nebeske anđele
i namirisane i zlatne djeve –

a potom voljeti ljude: žene muškarce i prijatelje.

Dječje igre, stripove, žvakalice,
užas televizije i reklamnih poruka.

Rad, duge teške sate tegobnog rada kojeg si izgutao i prihvatio
s kojim si živio i konačno ga zavolio. Iscrpljenost,
glad, odmor.

Divlju slobodu plesa, *ekstazu*
tiho samotno prosvjetljenje, *enstaziju*

stvarnu opasnost. Rizik i neizvjesnost. I oštricu smrti.

Lešine pokraj puta

Kako je veliki crvenorepi sokol
zaglavio ovdje – sasvim ukočen i suh –
uz bankinu
državne ceste br. 5?

Njegova krila ukras za plesne lepeze

Zac je tvoru smrskane glave ogulio kožu i
oprao je u benzinu; sada visi,
potamnjela, u njegovom šatoru

Gulaš od divljači za Halloween
kamion je na autocesti br. 49 udario u lane,
ogulivši mu kožu
kukuruzno brašno ponudi ustima;

Kamioni tegljači rade na fosilno gorivo

Nikad nisam vidio prugastorepog rakuna
dok jednog nisam našao na cesti:
pažljivo sam mu ogulio kožu zajedno s noktima
jastučićima na šapama, nosom i brcima;
namače se u slanoj vodi
i razrijeđenoj sumpornoj kiselinu;

postat će tobolac za magično oružje.

Srna je očito bila ustrijeljena
dužinom tijela – u plećku

i kroz bok
trbuh pun krvi

Možda sam mogao spasiti drugu plećku,
da nije predugo ostala tako ležati –
Pomolimo se za njihove duše. Zamolimo ih za blagoslov:
stazama naših predaka sisavaca
izgrađene su ceste na kojima pogibaju:
te oči što noću sjaje

Lešine pokraj puta.

Ušao sam u Maverick bar

Ušao sam u Maverick bar
U Farmingtonu, Novi Meksiko.
I zapio se duplim bourbonima
pojačanim pivom.
Moja duga kosa bila je smotana pod kapom
Naušnicu sam ostavio u autu.

Dva su se cowboya grubo šalila
pokraj biljarskih stolova,
Konobarica nas je upitala
odakle ste?
country & western sastav počeo je svirati
“Mi ne pušimo marihuanu u Muskokiju”
A sa sljedećom pjesmom
jedan par je zaplesao.

Držali su jedno drugo kao na srednjoškolskim
plesnim zabavama iz pedesetih;
Sjetio sam se doba kad sam radio u šumama
i obilazio barove Madrasa, Oregon.
Ta kratkokosa radost i grubost –
Ameriko – tvoje gluposti.
Gotovo da bih te mogao ponovno zavoljeti.

Otišli smo – na ramenima autoceste –
ispod ustrajnih starih zvijezda –
U sjeni litica
vratio sam se samom sebi,
Stvarnom radu, onom
“Što treba dovršiti.”

Paljevina iz predostrožnosti

Ovdašnji Indijanci
nekoć su
svake godine običavali
spaliti šikaru.
u šumama, u klisurama,
brinuli su se da hrastovi i borovi
budu visoki i zdravi
s travom
i grmljem medvjede djeteline pod njima,
ondje uvijek ima dovoljno goriva
koje bi vatra mogla okruniti.

Ali, sada se manzanita
(lijepo grmovito raslinje)
raširilo u podnožju mladih stabala
i pomiješalo s iverjem posječenog drveća,
a vatra može sve uništiti.

Vatra je stara priča.
Volio bih da,
promišljenim i svrsishodnim postupkom,
poštivajući zakone
prirode,
pomognem svojoj zemlji
paljevinom, vrućom čistom
paljevinom.

(sjeme manzanite otvorit će se jedino
nakon što ga vatra proguta
ili ako ga medvjed probavi)

A tada bi sve
mnogo više
izgledalo
kao kad je pripadalo Indijancima

Nekada.

Na sljemenu planine San Gabriel

Sanjarim o –
nježnoj, bijeloj, izdržljivoj seljačkoj
odjeći.
geografskim zonama.
izmetine
ovdje gore na stijenama;
sjemenke, čičci, grančice, komadići trave
utisnuli šare dok ležim na trbuhu –

O davne ljubavi
pozdravljam vas opet.
svi zajedno
sa svim našim ljubavima i djecom
povezani i spojeni
jedno s drugim –
zamršeni, zbrkani, ostvareni.
zaranjam zajedno sa svima vama
i sve se kovrča unatrag, hladi;
zakoni valova.
jasni poput litice kanjona
i dragi,
kao i nekoć davno.

izmiješane
u tami.
vjeveričine dlake,
vjeveričine zdrobljene kosti,
zbijene i suhe u izmetu
lisice.

Pjesma sutrašnjice

Sjedinjene Države postupno su izgubile svoje značenje
sredinom i potkraj dvadesetog stoljeća
jer planinama i rijekama
drveću i životinjama
nikada nisu dopustile pravo na glasovanje.
cijeli se narod otuđio od njih
mitovi umiru; čak su i kontinenti nestalni

Kornjačin otok ponovno se pojavio.
moj je prijatelj razgrnuo kojotov osušeni izmet
u njemu pronašao zub tekunice
probušio ga i pričvrstio
za zlatnu naušnicu koju je objesio
o svoje uho.

Sa zadovoljstvom gledamo u budućnost
nije nam potrebno fosilno gorivo
snagu crpimo iznutra
odrastamo snažni na manjem.

Čvrsto držimo oruđe i složno radimo jedan uz drugog
hitro se pogledavajući
u tišini znanja
sjedimo nepomični kao mačke ili zmije ili kamenje
cjeloviti i ustrajni poput
tamnomodrog neba.
nježni i nevini kao vukovi
smutljivi kao princ.

*u službi
divljine
života
i smrti
na Majčinim grudima!*

Što se pjesnika tiče

Što se pjesnika tiče
Zemaljskih Pjesnika
Koji pišu male pjesme,
Njima nije potrebna čovjekova pomoć.

* * *

Pjesnici Zraka
Prepuštaju se najsnažnijim vjetrovima
A katkada čak i dangube u vrtlozima.
Pjesmu za pjesmom,
Vraćaju se jednakom snagom.

* * *

Na minus pedeset
Nafta ne teče
A propan ne izlazi iz spremnika.
Pjesnici Vatre
Izgaraju na apsolutnoj nuli
Fosilna ljubav izbija na površinu.

* * *

Prvi
Pjesnik Vode
Proveo je dolje šest godina.
Bio je prekriven morskom travom.
U njegovoj pjesmi život je
Ostavio milijune sićušnih
I različitih tragova
Vrludajući amo-tamo po blatu.

* * *

Pjesnik Prostora
Spava
Sa Suncem i Mjesecom
U svojem trbuhu.
Nebu nema kraja –
Ali njegove pjesme,
Poput divljih gusaka,
Odljeću s ruba.

* * *

Pjesnik Duše
Ne napušta kuću.
Kuća je prazna
I nema zidova.
Pjesma se vidi
Sa svih strana,

Odasvud,
U isti mah.

O pjesmi “Što se pjesnika tiče”

“Energija je Vječna Radost” – William Blake u *Vjenčanju Neba i Pakla*. Kako da upotrijebimo ovu misao? Dok se najrazvijeniji dio svijeta (Sjedinjene Države, Japan, itd.) približava “energetskoj krizi” s nestašicama nafte i električne energije (a neke države planiraju očajnički i neizvjestan pothvat proizvodnje energije pomoću nuklearnih centrala) moramo se podsjetiti da nafta i ugljen predstavljaju pohranjenu sunčevu energiju koju je drevni biljni svijet sačuvao u svojim stanicama. “Obnovljivi” izvori energije jesu drveće i cvijeće i sva živa bića današnjice, osobito biljni svijet koji obavlja primarni rad u prijenosu energije.

Suvremene države danas ovise o ovim gorivima. Ali postoji druga vrsta energije, u svakom živom biću, bliska sunčevom izvoru ali na posve drukčiji način. Unutrašnja snaga. Ali, otkuda? “Radost”. Radost življenja uz duboku spoznaju prolaznosti i smrti, prihvaćanje i usvajanje toga. Definicija:

Radost je nevini užitak koji postaje sve veći
sa shvaćanjem i ostvarenjem
divnog, praznog, zamršenog,
sveprožimajućeg,
zajedničkog, sjajnog
svijeta izvan svake diskriminacije
ili suprotnosti.*

Ovaj užitak neprekidno se odražava u poeziji i pjesmama iz cijeloga svijeta. “Što se pjesnika tiče” istražuje kraljevstvo radosti pomoću pojmova pet elemenata koje su drevni Grci i Kinezi vidjeli kao sastavne dijelove tjelesnog svijeta. I kojima su budistički filozofi iz Indije dodali šesti element, svijest, ili Um. Jednog trena gotovo sam podlegao iskušenju da ovu pjesmu nazovem “Pet sveobuhvatnih Elemenata u koje je proknuo Um” – kao što je prikazano u mūdri (u poziciji ruke) kakvu uglavnom vidimo na likovima koji predstavljaju Vairocana Budu.

Zemlja je naša Majka, i muškarac i žena neposredno se vraćaju njoj, i nije im potreban bilo kakav posrednik.

Zrak predstavlja naš dah, dušu, nadahnuće, strujanje artikuliranih glasova koji se pretvaraju u govor kada su “zvučni” – “sustav prenesenih znakova”, blizak je značenju japanske riječi *Fushi* (*bushi*) – čvor, ili grozdovi na stabljici, što je izraz za pjesmu.

Da bi *vatra* gorjela mora postojati gorivo, a gorivo ljudskog srca je ljubav. Ljubav zbog koje poezija plamti nije samo proljetno zelenilo, nego se temelji na drevnoj mreži satkanoj od osjećajnih, samilosnih i erotičnih djela koja leže izvan našeg vlastitog postojanja, to je energija koja je pohranjena u našim genima i snovima – fosilna ljubav, lukavi naziv za tu duboko pohranjenu milost koju naša svijest prenosi na našu savjest.

Voda predstavlja stvaranje, blato po kojem smo puzali; plimu i oseku u našim stanicama. Pjesnik Vode je Stvaratelj. Njegova kaligrafija predstavlja staze i tragove koja mi, živa bića, ostavljamo jedno u drugome; u svijetu koji nas okružuje; u njegovoj pjesmi.

Pomirimo se s ovim. Veličina nije problem, mali *prostor* obuhvaća golemu prazninu. Ondje vise ti veliki grozdovi zvijezda. Tko može pobjeći iz svemira? Ali pjesma je rođena negdje drugdje, i ne treba je zadržavati. Poput divljih gusaka s Arktika ona putuje svojem domu, visoko iznad granica, preko kojih većina stvorenja ne može prijeći.

Sada smo, u isti mah, i unutar i izvan svijeta. Jedino mjesto na kojem je to moguće jest Svijest. Ah, kakve li pjesme. To je ono o čemu je riječ, istodobno u prošlosti, sadašnjosti i budućnosti, primijetiti i biti primijećen.

Možemo li ovo uistinu postići? Možemo. Zato pjevamo. Poezija je za sve muškarce i žene. Unutrašnja snaga – što više daješ, to više moraš davati – još uvijek će biti naš izvor kada ugljen i nafta budu davno potrošeni, a atomi prepušteni miru i vrtnji oko svojih osi.

* Jednu alternativnu definiciju predložio je dr. Edward Schafer iz Berkeleyja, koji samoga sebe opisuje kao “maštovitu osobu ali pretjeranog cjepidlaku” (ali koji je izvanredan poznavatelj prozodije rukotvorina, poezije raznovrsnog oruđa).

Radost je sofisticirani užitak koji postaje sve veći
sa shvaćanjem i ostvarenjem
divnih, obilnih, zamršenih,
višemisaonih,
jednako udaljenih, višebojnih
kompleksnih svjetova izvan svake ravnodušnosti
prema nijansama.

**Na grobnici obitelji Ibaru, selo Tagami,
veliki Loo Choo: pradjedovi mojih sinova**

Korov u kamenom popločanom dvorištu
kamena vrata gipsom zazidana,
iznutra izbljedjele kosti
svrstane u urne,

Pijemo i pjevamo u dvorištu:
pjesme o divnom morskom grebenu,
pjesme o gaju
kojim su prolazili tako davno,

Pijem u čast predaka
pjevam s njihovim sinovima.

VI. '81., Okinawa

Dillingham, Aljaska, Vrbin bar

Bušilice zavijaju pune blata i komprimiranog zraka
diljem zemljine kugle,
barovi niskih stropova, slušamo iste nove pjesme

Posve nove pjesme.
U radničkim barovima svijeta.
Nakon rada s buldožerom. Nakon što je kamion
prevezen u garažu.
Irvasi poredili,
podvivši najprije prednje noge
ispod toplog naftovoda
ispruživši se po zemlji –

Drveni pod, čaša u ruci,
smijeh i psinke
nećije žene.
Teksašani, Havajci, Eskimi,
Filipinci, Radnici, uvijek
na rubu tučnjave –
U barovima svijeta.
Slušajući iste nove pjesme
u Abadanu,
Napulju, Galvestonu, Darwinu, Fairbanksu,
Bijelo ili crno,
Ispijajući

bol
rada
na uništenju svijeta.

Za sve

Ah biti živ

usred rujanskog jutra
gacajući brzakom
bosih nogu, zavrnutih nogavica,
držeći čizme, naprtnjača na leđima,
obasjan suncem, led u plićaku,
sjevernog Stjenjaka.

Žuborenje i svjetlucanje ledenih brzaka

kamenje se kotrlja pod nogama, malo i četvrtasto kao nožni prsti

iz hladnog nosa curi
pjevajući iznutra
pjev brzaka, pjev srca,
miris sunca na šljunku.

Zaklinjem se na vjernost.

Zaklinjem se na vjernost zemlji

Kornjačinog otoka,

jednom ekološkom sustavu
raznolikosti
pod suncem

S radosnom interpretacijom za sve.

Zašto Kalifornija nikada neće izgledati kao Toskana

Mora biti da su u davnoj prošlosti u Toskani i Umbriji
rasla golema stabla hrastova i borova, cedrova, a možda i planike.
Nekoliko stoljeća nakon što su šume nestale,
 ondje su počeli zidati pomoću cigli i kamena.

Čvrsto građene i na vatru otporne kuće od opeka i kamena,
sa željeznim prozorima i vratima.

Ali poljodjelstvo se promijenilo.
60.000 praznih i dobro građenih kuća talijanskih seljaka
ponuđeno je na prodaju 1970. godine,
diljem države.
Pojavilo se šezdeset tisuća imućnih stranaca
koji su ih željeli popraviti,
naučiti kuhati i napisati knjigu.

Ali u Kaliforniji kuće se prave od drveta –
dovedene su ceste do njih, iskopani odvodni kanali,
kabeli položeni pod zemlju – stotine tisuća kuća
napravljene su od iverice, gipsanih kartonskih ploča i žbuke.

Neće ih biti za 200 godina odsada – izgorjet će ili propasti.

Ovdje nema atraktivnih solidno građenih domova za ladanje
koje će poslije tisuću godina kupiti bogati
melanezijski ili eskimski slikari i pisci,

– hrast i bor uskoro će se vratiti.

Priče koje se pričaju noću

Među američkim Indijancima zima je bila doba za pričanje priča

Jučer sam najveći dio dana radio na kvaru na kućnom sustavu za grijanje. Agregat br 1, agregat br 2, zastarjeli agregat br 3, niz akumulatora, veliki Trace inverter – solarne ploče – sve je prestalo raditi – hladno rano jutro u tami – povratak u stare dane, svjetiljka na petrolej – svijeće – peći na drva stalno gore – rezervni agregat br 3 Honda, jesu li cilindri u kvaru? Je li u pitanju inverter preko kojeg započinje punjenje?

Veliki zeleni agregat Onan – radi na propan – nisam ga uspio pokrenuti – (jednom se zgodom ispostavilo da se začepio pročištač zraka; kapljice nafte zatisnule su ventile duboko iznutra.)

(Pokušavam upamtiti da se svaki stroj može popraviti – ali čovjek mora odustati od planova koje ima za taj dan – mora provjeriti upute – pozvati prijatelje koji znaju više od njega – skuhati si čaj – opustiti se uz alatke i probleme, i početi uživati u danu.)

Prvih petnaest godina ovdje smo živjeli s petrolejskim svjetiljkama. Krov od crepova u sjeni golemog crnog hrasta iz vremena starosjedilaca;

Cheri, Siegfriedova dugogodišnja prijateljica i partnerica trebala bi se svakog časa pojaviti s kamionom s devet tona drobljenog kamena. Blato svake zime proguta šljunak, a zbog zimskih kiša i snjegova što se otapaju treba redovito održavati nekoliko teško prohodnih cesta. A također ih treba popravljati i nasipati.

1962. prokrstario sam cijeli otok Kyushu zajedno s Joannom, i posjetio Hiroshimu. Prometne ulice i brojni lokali, bujno zelenilo i vrtovi, živahno mjesto. Ali na planini Aso, u središtu otoka, vulkanski krater promjera gotovo 50 km, ondje sam vidio posjetitelje iz Nagasakija sa zbunjenim, svjetlucavim, plašljivim licima s opekotinama preživjelih iz onih vremena.

Potom sam čitao *Bosonogog Gena*.

Ono što je pobudilo moje zanimanje za Bombu bila je *prevelika moć*.

A potom i iskušenje da se bude... prvi.

Da se bude "Vladar Svijeta".

To nije dobro. Moramo odustati od toga, ili ćemo tako završiti.

Nikada ne bih mogao biti musliman, kršćanin ili Židov jer Deset zapovijedi ne zadovoljava moralnu pouku. Biblijsko "Ne ubij" izostavlja druga kraljevstva života,

Zašto je to tako? Što oni misle, kakav je ovo svijet?

U kojem nema mjesta za puzavce s ticalima ili male peraje, bodlje, sluzave vratove – oči koje svijetle u noći – s tragovima šapa u snijegu.

I onaj drugi zahtjev, "nemoj imati drugog boga osim mene" –

ta duboka zabrinutost za moć, ta ljubomora i zavist,

kakva je to vrsta boga?

koji je zabrinut sve vrijeme?

Mnoštvo malih bogova jedva čeka da to počne prakticirati

i tako shvati tko su.

U sjevernoj Indiji, u četvrtom st., neka budistička tantrička učiteljica

kazala je: "Taj Bog na zapadu zvani Jahve, on je doista značajan. Ali,

nažalost, on ludo vjeruje u to da je on

Stvaralac svijeta."

Zabluda je to koja vas doista može skupo koštati.

Ali vratimo se energiji. Popravit ću Onana, odustati od agregata br 3,
nema mu spasa, a sljedećeg puta nabavit ću rezervni sa željeznim postoljem i vodenim
hlađenjem i dugotrajnim jamstvom – dodat ću još solarnih ploča –

Ovdašnji starosjedioci u toplim su zemljanim nastambama promjera
devet metara palili smolasto borovo iverje umjesto svijeća,
iz zime u zimu stoljećima prije –
okupljeni oko vatre uz smolasti miris upaljenog iverja –

nije im trebala velika svjetlost za priče u noći.

Ovdje

U mraku
(Mladi mjesec odavno je zašao)

Blag vjetar puše, a slabo zujanje što dopire
Iz velike visine pripada mlažnjaku
Koji je već odavno proletio

Neki planet
Pomalja se na Istoku svijetleći
Kroz krošnje drveća

Prošle su godine otkad sam pomislio,

Zašto smo ovdje?

30. VIII. 09.

MICHAEL MCCLURE

Michael McClure je rođen 20. listopada 1932. u Marysvilleu, savezna država Kansas, a prvih nekoliko godina studija studirao je na Sveučilištu Arizona u gradu Tucsonu nakon čega se 1954. preselio u San Francisco gdje je 1955. diplomirao književnost na Kalifornijskom državnom koledžu i ondje ostao živjeti do kraja života.

Još prije šest desetljeća, Francis Crick, dobitnik Nobelove nagrade za medicinu za 1962. godinu (za pronalazak i istraživanja na DNK), potaknut McClureovom poezijom napisao je poduži esej u kojem je, između ostaloga, zabilježio: "Ono što me najviše privlači u Michaelovim pjesmama jesu njegova žestina i slikovitost. Sviđa mi se živahnost njegovih reakcija i izrazito osobni pristup stihovima. Svjetovi u kojima i sâm živim, osobni svijet neočekivanih postupaka, biološki svijet (životinje, biljke pa čak i bakterije pojavljuju se iz pjesme u pjesmu), svijet atoma i molekula, zvijezda i galaksija, svi se isprepliću i stapaju, a iznad njih stoji čovjek, urlajući sisavac. Da sam pjesnik, volio bih da znam pisati kao Michael McClure."

Mlađim generacijama McClure je poznat kao autor rock pjesme "Mercedes Benz" koja je svjetski uspjeh postigla u izvedbi pjevačice Janis Joplin kao i po prijateljstvu i zajedničkim književnim nastupima s Jimom Morrisonom, legendarnim pjevačem i vođom grupe The Doors. Zanimljivo je napomenuti da je McClure prvi vidio neobjavljene pjesme Jima Morrisona prilikom njihova zajedničkog nastupa u Londonu 1968. U pogovoru jedne od brojnih ali i ponajboljih biografija o životu i djelu Jima Morrisona *No One here Gets Out Alive* koju su zajednički napisali Jerry Hopkins i Danny Sugerman, Michael McClure je o Morrisonu kao pjesniku napisao: "U Londonu sam prvi put vidio Jimove pjesme. U lucidnoj meskalinskoj svjetlosti mamurluka pronašao sam rukopis *Novih stvorenja* na stoliću Hotela Belgravia u kojem je tada boravio i oduševio se onim što sam pročitao." Jim Morrison je također trebao igrati glavnu mušku ulogu u filmu čiji je scenarij trebao biti temeljen na McClureovom najpoznatijem kazališnom komadu *Brada (The Beard)*, a koji se krajem šezdesetih i početkom sedamdesetih izvodio na brojnim svjetskim pozornicama, od New Yorka i Londona do Los Angelesa i San Francisca. Zanimljivo je napomenuti da je u predstavi koja se igrala u Los Angelesu, glavni glumac bio McClureov veliki i doživotni prijatelj Dennis Hopper, režiser kultnog filma *Easy Rider*. Slabije je poznato da se Dennis

Hopper cijeloga života bavio umjetničkom fotografijom, i kad je objavljena velika monografija njegovih izabranih fotografija *Out of the Sixties* (Twelve Trees Press, Pasadena, 1986.) McClure je napisao predgovor.

Objavio je pedesetak pjesničkih zbirki, dva romana, tri opsežne zbirke eseja, i tridesetak dramskih tekstova koji su izvođeni u nekima od najpoznatijih američkih kazališta, a za koje je dobio nekoliko prestižnih Obie nagrada (najznačajnija američka kazališna nagrada za kazališne predstave izvan Broadwayja).

Michael McClure umro je 4. svibnja 2020.

Za 100 ubijenih kitova

“Kitovi ubojice... razbješnjele morske nemani duge deset metara sa zubima nalik bajunetima... jedan je uhvaćen s 14 tuljana i 13 pliskavica u utrobi... često napadaju manje čamce i mreže... nakon što su uništili pribor za ribarenje vrijedan desetke tisuća dolara... vlada Islanda obratila se za pomoć Sjedinjenim Državama koje imaju nekoliko tisuća ljudi smještenih u udaljenoj zračnoj bazi NATO-a na jednom od arktičkih otoka. Sedamdeset i devet vladinih dobrovoljaca koji su se ondje dosađivali s oduševljenjem su prihvatili poziv. Naoružan puškama i strojnicama odred Amerikanaca ukrcao se u četiri čamca i u jednom jedinom jutru pobio grupu od stotinu kitova...

... Pod gustom vatrom iz strojnica, kitove ubojice su najprije opkolili i sabili u tjesnac, a potom su propuštali jednog po jednog... nakon što bi jedan od kitova bio ranjen ostali bi navalili na njega i rastrgali ga u komade svojim zupčastim zubima...”

časopis TIME, travanj 1954.

Nasred mora
Poput čamaca pod vedrim nebom
Valjali su se po svojim pašnjacima:
Brodovi od mesa,
Arktički parobrodi.

Mozgova veličine šalice za čaj
Usta veličine vrata.

Vukovi glatke kože
Kosci i žeteoci morskih livada.
GOLEMI PUNOGLAVCI
(Alge su njihovo meso)
Skakali su

Poput ovaca ili djece.
Ubijeni zbog nečijeg dosađivanja na moru.

Pogođeni i ulovljeni
(Goya!!!)
Krv i sperma šikljali su iz njih.
Razjareni.
Škrgutali su na vlastite peraje i braću,
I proklinjali Isusa sisavaca,
Pokušali su ugristi sunce,
Zaronivši prema morskom dnu.

Goya! Goya!
Oh Lawrence!
Po kapetanskim mostovima ovih brodova anđeli ne plešu.
OH PUŠKA! OH PRAMAC!
Nema crkava u valovima,
Ni svetosti,
Ni povratka,
S morskog životinjskog groblja.

Ludi sonet

VOLIM MORSKE KONJICE, PLIŠANE MEDVJEDIĆE,

AFRIČKE LJUBICE, MIKROSKOPE

I SJEKIRE ali ja se ne stidim toga!

Ja sam umiljati čovjek svojeg doba.

VOLIM

kitove ubojice i spiralne galaksije,

Keatsa, viruse, subatomske čestice,

otmjenu i tajanstvenu perverznu ljupkih žena

orlovskih noseva i crne kose – jednako tako i plavokose i punačke

kao i one vitkih gležnjeva – Brahmsa,

MELVILLEA, i MARXA (Harpoa), REICHA, FREUDA,

i mladenačke zablude Einsteinove.

Volim salo i mišić, slatko i gorko,

i svaki dio Božanstvene komedije.

ČUJTE ME,

ako izumre posljednji golemi prirodni filozof

– grizli s planinskog vrhunca –

ili nježni noćni leptir

s kaktusovog cvijeta...

OPREZ!

Oni se ne mogu zamijeniti

robotima.

Nismo dovoljno strastveni

NISMO DOVOLJNO STRASTVENI DA VRISNEMO!

DA VIKNEMO! DA UMREMO!

PRIZIVAMO LJUBAV I LJEPOTU DA PRIĐU

POPUT STVORENJA IZ BAJKI

i pokucaju na naše prozore! Da ih možemo vidjeti

kad se uvijaju i grče kako bi ušli!

Sanjamo o božjoj ljubavi i besmrtnosti

– a bojimo se pružiti ruku

prema iskrenoj radosti onog što smo.

Da, mi smo sisavci od krvi i žila

a naše unutrašnjosti su katedrale

što mirišu mošusom. Ruka koja

miluje grudi – dok ležimo okrenuti

jedno prema drugom u seksualnom prijateljstvu –

to je istinita ljubav! Tada smo

oblaci zadovoljnog,

čudnog i zagonetnog mesa na obalama

mišića i organa koji se gledaju

i srčano stapaju jedan s drugim

STVARAJUĆI LJUBAV.

Nježno priviđenje milostivoga boga je običan drek!

Ali svaka ljepota koju smo

stvorili među nama

veličanstvena je i vrijedna strahopoštovanja!

American Airlines

ZAŠTO NE BISMO

proučavali hranu

dok je jedemo?

JASNO INTELEKTUALNO

ISKUSTVO.

Ukusni mali

odresci

goveđe pečenke.

Crne izbuljene oči

škampa

iščezle.

Jedino su ružičasta tjelešca

preostala,

izgrađena sunčevom svjetlošću

i planktonom.

Poslužena s mirisom ozona

9.000 metara

nad zemljom u zrakoplovu.

Šivine riječi

MIRIS MOŠUSA – širi se špiljama, dok Zemlja plače za svojim mesom.

ŠEZDESET MILIJUNA BIZONA, BEZBROJNA JATA

GOLUBA SELACA,

GOLEMI TIPAVCI,

nojevi Novog Zelanda,

suri medvjedi, aljaščanski mrki medvjedi,

DIVOVSKI KONDORI,

dlakavi nosorozi,

IRSKI LOSOVI,

svi

su

istrijebljeni!!!

Ili poubijani zbog zadovoljstva

PROMATRANJA OSTVARENJA SMRTI.

PRAZNE RUPE,

blago namirisane

mošusom,

u Pleistocenu iz kojeg smo potekli.

Duhove divljih mustanga koji su pretvoreni u konzerve hrane za pse

proučavaju utvare orlova s ruba

šuma posječenih za drvnu industriju i pelene

jednokratne upotrebe. Nevidljivi vukovi postali su dio svemira.

Prazne čahure metaka i kremene krhotine

sada prekriva betonizirana
masa šljunka iz nekadašnjih riječnih korita.
Sablasti divljih boba u prašumama iskorijenjenih kitova.

UHHHH!

UHHHH!

UHHHHH!!!

SPASITE JE!

((Spasite je, podižući nove naraštaje.))

ZBOGOM ROĐACI!

Spasite je.

Ne uništavajte je!

Ne mladost

MLADOST ME PUNO MANJE ZANIMA

OD VITKOSTI.

Osjetljivost tijela prema tijelu i osjetu
umire u mrežama predodžbe o samome sebi.

JA POSTAJE KRUTO

i ne otvara se

I NE NAPREDUJE.

Materija

je smrznuta i hrđa

poput oklopa. Proljeće dolazi

i prolazi

s pupoljcima i stvorenjima.

GLE DAMO U VIZIJU

ali jedino što vidimo

jest kako se sužava.

Iza toga

postoji zagonetnost

u ovom životu poput svijeće što gori

i

treperi.

Volio bih biti savršen kao moljac.

Slatkorječivosti

Iz dvaju tankera koji su se sudarili iscurila je sirova nafta, nekoliko centimetara debeo sloj slijepio se uz stjenovite obale u blizini Bolinasa. Nalikuje sivocrvenoj ili tamnosmeđoj krvi gubavog vampira ili slona dok svjetluca duginim bojama. Kormorani, gnjurci i morske patke sve su nemoćniji, mašući krilima. Kormorani su prekriveni debelim namazima nafte – jedino njihove grimizne oči još svjetlucaju.

1.

KOŽA VAMPIRA ILI SLONA

(nalik na generalovu fantaziju)

sivocrna i naborana

– svjetlucavo smrtonosna –

zapljuskuje

stijene

duž obale.

KORMORANI,

GNJURCI,

MORSKE PATKE

dave se, guše,

umiru

uhvaćeni

u

proizvod drevne šumske paprati

kojeg su izbljuvali tankeri što su se sudarili.

Grimizne oči umirućih ptica.

Hvala vam, vlasnici *Standard Oila*!

Blagoslovljeni bili

zlodusi Kongresa.

Smrt kitovima, tuljanima, morskim lavovima
i svemu što se ispriječilo između nas i naše pobjede
u Vijetnamu!
Slavljeni bili
vi koji poslušno izglasavate smrtonosne zakone
u okupatorskoj Americi.

KAD BI
BAREM JEDAN ZLOTVOR

UMRO SA SVAKOM PTICOM

MOŽDA BI SE I ISPLATILO!!!!

2.

KAD LI ĆE SE U LJUDSKOJ SAVJESTI
PROBUDITI SISAVAC, I POVESTI
ISTRAGU PROTIV LYNDONA JOHNSONA, KENNEDYJA,
LAIRDA, ROOSEVELTA,
MCGEORGEA BUNDYJA, I SVAKOG
ČLANA ZASTUPNIČKOG DOMA I SENATORA
zbog genocida nad Židovima, Poljacima, Vijetnamcima,
planinskim gorilama, crvenodlakim vukovima,
grizlijima, Indijancima, crncima, tigrovima,
kitovima, nosorozima, polarnim medvjedima,
papigama neletačicama,

kao i zbog namjernog zaglupljivanja
svijesti
SVE
ŽIVE DJECE!

3.

SVAKODNEVNO SE ČUJU I ŠIRE GLASINE
DA SMO SVI MI
PRODUKTI VLASTITOG VREMENA
I DA NITKO NIJE ODGOVORAN.

Vrijeme je da pozatvaramo luđake koji su moćni
kao i da razvlastimo luđake koji su ravnodušni
na njihove ludosti, pljačke, ubojstva
i destrukciju. Vrijeme je da očistimo
okupatorsku Ameriku. Podla vladavina
hûnte
traje već duže od trideset godina!
Svaki zalogaj
ukusne hrane
i
svaka filmska predstava

DAROVI
SU
RATA!

Mi nismo proizvodi.

Za zlatnosmeđeg bjelouhog svilaša

ugroženu majmunsku vrstu

OH PREKRASNO MALO LICE
ŠTO RADOZNALO IZVIRUJEŠ
KROZ ZORU
VREMENA,

ZLATNOSMEĐE KRZNO NA TVOJIM OBRAZIMA
dragocjeno je koliko i rima.
Zbog tvog ljupkog glasanja
travanj se može pokazati
i
protegnuti
na suncu.
Vrati se, dozvao sam se pameti!
Tvoj život je sve što pronalazim
kako bih dokazao da su i naši vrijedni.

Monstruozi buldožeri
i bukteće baklje
što proždiru tvoju džunglu
uništavaju moju kuću.

SVE
ŽIVOTINJE
SU
LJUDI;

svi ljudi su životinje.

JER

želim te živog

više no u sjećanju!

Dah

KOLIKO

JE

LIJEPO

BITI

RUŽA

UZ

SVJETLOST

SVIJEĆE

ili

crv

obasjan

punim

Mjesecom.

Promotrite

cvrčka

u

skoku.

Priroda voli

odsutnost

grešaka.

Prirodna pjesma zapisana u robnoj kući I. Magnin

DA, NAUČITE STROJEVE
da se odijevaju u zmijsku kožu
i tkanine
proizvedene od nafte i mlijeka
kako bi izvukli
živi dolar
iz njegova skliskog
svilenog
odmarališta.
Lice
dobro odjevene
lutke u izlogu
negira vas ne manje
od vašeg vlastitog.
Danas se zamjenske kosti
prave
od
kroma
ili plastike.
To je
fantastično
bogatstvo
neprekidnog
rata.
Mi smo latice što padaju
na pod
sunčanih zraka.

Pjesma s poklonom

NAŠA LICA U STARIM
ZRCALIMA
ne izgledaju

mlađa
JER
snaga nam
leži
u dužini naših
bora.

Šišarke borova.
Izduženi vratovi kornjača.
Vječne pustinje.
Grumenje zlata.
Krošnje
sekvoja.
Izbrušena hrapavost
orahovine.

Poetika

DA! POSTOJI SAMO JEDNA
POLITIKA A TO
JE BIOLOGIJA.
BIOLOGIJA
JE
POLITIKA.

Duboko uranjamo u
mrak, crnu dugu
ništavnosti
ako život ne
provedemo u utjelovljenju ljubavi
i stvaranju novih života.
Stara shvaćanja
(otrcana i odvratna)
tvorevina su
smrti.
Dišući

MI
SLUŽIMO
KRAJNJOJ
ljepoti
nas samih.

Himna Kwannon

DIVNA KWANNON I BLAŽENE BOŽICE MILOSTI!
ZAHVALJUJEMO TI KWANNON.
ZAHVALJUJEMO VAM BOŽICE MILOSTI.
SAŽALITE SE NAD SVIME.
SAŽALITE SE NAD SVIME.
SAŽALITE SE NAD SVIME.
BUDI DOBRA PREMA SAMOJ SEBI KAO ŠTO ALLEN KAŽE.
DAJ NJEŽNOST SVAKOM ŽIVOM TIJELU.
SAŽALI SE, SMILUJ SE.
SVE JE ŽIVO.
SAŽALI SE –
SMILUJ SE.
SMILUJ SE –
SAŽALI SE.
SVE JE ŽIVO.
BUDI DOBRA PREMA SAMOJ SEBI KAO ŠTO ALLEN KAŽE.
DAJ RADOST OČIMA KOJE SU ZVIJEZDE.
RADOST OČIMA KOJE SU
ZVIJEZDE.
ISKORIJENI
NAŠE
PATNJE.
KORAČAJ NJEŽNIM STOPALIMA ISCJELITELJICE
PO NAŠIM TUGAMA.
SVE JE ŽIVO.
KWANNON I BOŽICE MILOSTI
VI ŠTO DOLAZITE IZ PROSTORA
I NEISKLESANOG KAMENA,
ISCJELITELJSKA BIĆA U SVAKOJ KRALJEVINI,
DOĐITE I UKRADITE NAŠE PATNJE.
NASMIJTE IM SE I POLJUBITE IH.

IMAJTE SAŽALJENJA, IMAJTE MILOSTI.
MILOSTI I SAŽALJENJA.
BUDITE DOBRE PREMA SAMIMA SEBI.

DOĐITE I POLJUBITE NAŠE TUGE
U NJIHOVE NOSEVE.
BUDITE DOBRE PREMA ZVIJERIMA
UHVAĆENIMA U ZAMKE.
VRATITE IM ŽIVOT.
VRATITE IM RADOST
I SLOBODU.
MILOST ZA ONE
KOJI LEŽE
U
BLATU
RATOVA.
SPASITE NAŠE VOLJENE KITOVE,
KWANNON,
KWANNON,
I VI,
OH BOŽICE MILOSTI.

MI STVORENJA OD TIRKIZA I MESA I MALJA,
OD TIRKIZA I MESA I MALJA,
DOZIVAMO VAS.
SVE JE ŽIVO.
DIVNA KWANNON I BLAŽENE BOŽICE MILOSTI.
ZAHVALJUJEMO VAM, ZAHVALJUJEMO VAM.
KWANNON I BLAŽENE BOŽICE MILOSTI!

Pjev

JA SE BAVIM OBLIČJEM
duhovnosti
preoblikujući materiju
u svojim rukama;
oblikujem
je
prema
unutrašnjem nagonu.
Čak i vrana ili lisica
to razumiju.

Filozofija akcije

NAJBOLJA JE ONA VLADA KOJA VLADA NAJKRAĆE.

Da mi se je osloboditi spona i nastojanja
pa da se mogu preobraziti u obličje
manje od duha.

I POSTATI VUK,
gusjenica, losos,
ili

VIDRA

što pliva
u srebrnkastoj vodi
pod ružičastim nebom.

Da sam moljac ili kondor
vidjeli biste me kako letim!

Volim ovo meso od kojeg sam stvoren!

Uranjam u nj da bih otkrio najjednostavnije životno obličje!

AH! EVO DJETETA!!!

KAKVA JE TO SLOBODA

KAD JEDNA KLASA IZGLADNJUJE DRUGU?

Shakespeareova ruža

OH ZAVODLJIVA POSVE OBIČNA RUŽO,
VOLIM TVOJE OTVORENO LICE.
SVOJIM SPOLOM OSMJEHUJEŠ SE NEBU.
Mliječnobijela s pet latica
i nježnim prašnicima među kojima se ponekad
vole igrati muhe i mušice.

Sakata ružo, ružo bez ikakva mirisa,
ne mirišeš zanosno,
Shakespeare te je nazvao zlobnom ružnom,
invalidom, pukim šipkom.
Srcu mojem draga, otvaraš svoj spol
mrzovoljnoj osi i jastrebu u letu

što prolijeće ispod oblaka
na nebu.

Svi
ćemo
nestati
i
nećemo ostaviti uspomenu.

– A tvoja ljupka sestra cvate
na
grmu.
(kakve li utjehe)
Svemu je potrebno
slavlje lišća,

obilnog zelenog lišća
i sićušnih bodlji

ostavljajući uspomenu usred
mojeg palca

PETER ORLOVSKY

Peter Orlovsky je rođen 8. srpnja 1933. godine u danas nepostojećoj Ženskoj bolnici u njujorškoj Lower East Side četvrti Manhattana. Nekoć službenik u hitnoj pomoći, pazikuća, stručnjak za sitotisak, raznosač novina, poštanski službenik i godinama kasnije predavač na Kerouacovoj školi bestjelesne poetike (današnje Sveučilište Naropa) u Boulderu, Colorado, bio je oslobođen obveze služenja vojnog roka nakon što je vojnom psihijatru kazao: "Svaka vojska je vojska protiv ljubavi". Kao sudionika pjesničke renesanse u San Franciscu i jednog od ranih članova Beat generacije pedesetih godina dvadesetog stoljeća, Jack Kerouac ga je portretirao kao dobrohotnog bolničara Simona Darlovskog u romanu *Desolation Angels*. Brzom govoru (desetljećima kasnije nazvanom *rap*) naučio ga je legendarni Neal Cassady, dok je u psihodeličnoj revoluciji sudjelovao kao jedan od njezinih glavnih predstavnika uz Timothyja Learyja i Charlesa Olsona. Pratio je Williama S. Burroughsa i Jacka Kerouaca na njihovom danas slavnom i često spominjanom putovanju u Tanger, Maroko, 1957. godine gdje je tada živio znameniti američki književnik Paul Bowles (po čijem je romanu *Sheltering sky* nekoliko desetljeća kasnije Bernardo Bertolucci snimio film *Čaj u pustinji*). Bio je jedan od prvih suvremenih američkih pjesnika koji je početkom šezdesetih godina, zajedno s Allenom Ginsbergom i Garyjem Snyderom proputovao Indiju i Daleki istok. U to je vrijeme također proučavao glazbene instrumente kao što su sarod, bendžo i gitara. Preživio je desetogodišnji pakao ovisnosti o drogama i zajedno s Allenom Ginsbergom posjećivao je američke zatvore gdje je pjevao protestne pjesme protiv rata u Vijetnamu ali i američke vanjske i unutarnje politike. Glumio je samog sebe u ranim underground filmovima Roberta Franka, a 1975. je zajedno s brojnim rock & roll glazbenicima sudjelovao na znamenitoj turneji Boba Dylana Rolling Thunder Revue nakon čega je dvadesetak godina povučeno živio na farmi gdje se bavio poljoprivrednim poslovima i književnošću.

Peter Orlovsky je pjesnik raznolikih misli i jezgrovitih ideja. Njegova osebujnost i razigranost u primjeni bezbrojnih pjesničkih tema doista je jedinstvena u suvremenoj američkoj poeziji. U predgovoru knjizi sabranih pjesama Petera Orlovskog (*Clean Asshole Poems & Smiling Vegetable Songs, City Lights, 1978., ponovljeno izdanje 1992.*) pjesnik Gregory Corso je zapisao: "Orlovsky je još od svojih pjesničkih početaka predstavljao vrstu osobitog prirodnog glasa za koji je William Carlos Williams vjerovao da će jednog dana oživjeti u pjesnicima diljem Amerike. Sjećam se kako je hvalio Peterovu prvu pjesmu: 'U

njoj nema ničega engleskog – u potpunosti je američka.’ Peter je izvorni, *originalni* pjesnik, istančana i profinjena duša, poljoprivredni romantičar, shelleyevski farmer koji jaše svog Pegaza – traktor, pjevajući o majci zemlji pjesmama o drveću, kupinama i medu korijenja. Njegove zemljom uprljane ruke zapisuju stihove o soji, ode o žetvi; njegove himne o miomirisnim lopatama organskog gnojiva oplođuju polja koja tako oplođena zauzvrat oplođuju nas, kako hranom za tijelo tako i kozmetikom za dušu.”

Dugogodišnji američki istraživač suvremene američke poetike Bill Morgan ne tako davno objavio je opsežnu knjigu o životu Petera Orlovskog *A Life in Words – Intimate Chronicles of a Beat Writer* (Paradigm Publishers, Boulder & London, 2014.).

Peter Orlovsky umro je 30. svibnja 2010.

Pisanje pjesama je sveta stvar

Pisanje pjesama je sveta stvar, srce udara kao da
hrani crvenkastosmeđe kokoši na zelenom brežuljku, ili
sjedi na balonu što se spušta na prozorski prag baš na vrijeme da mi
jutro poželi dobro jutro
dok doručkuješ slaninu i zemičke a ta
pjesma odzvanja s radija da bi plesao oko kuhinjskog stola
sa žlicom u ustima.
Jedna soba je sve što ću ikada posjedovati u vječnosti, jedan krevet –
Uspomene lutaju
iznad visokih planina i odnose me u daleke nomadske krajeve gdje
disati znači uzdisati za izgubljenim snom
koji nestaje iz očiju –
Snijeg i kiša sat su na mojem prozoru Što vrijedi moja soba
kad ne može primiti
sve ljude na svijetu a stolice su samotne jer su
stvorene da na njima sjedi pojedinac?
Govorim vam, mladi hoće više od ovoga svijeta
no što su nam naši očevi ostavili.
Zrcalo tvori dvojicu i to je blagoslov.
Škrgućem zubima u pomanjkanju ljubavi, jer ulazak u katedralu isto je što
i ulazak u hladnu peć, isto je što i navući rukavice.
Znam da će mi anđeo iza vrata uskoro donijeti lijepe slike.
Svi se anđeli sastaju na krivulji zemlje i svrstavaju u red
koji postaje most do sunca.

(1959.)

I čaj će izgledati zlatniji

Oh, oh majko kamo li si otišla
što li si učinila s tvojim ljudskim plačem
napivši se vina kad mi je bilo 14
udarila si se u glavu pavši na zemlju
Stajao sam u blizini i promatrao
najviše se sjećam suza
jauci zaboravljeni, moja mladost iščezla
Želio sam da prestaneš, čak sam se naljutio na tebe
 što si se tako udarila
Zato sam te gurnuo u krevet
 ali ti si me poljubila za laku noć
a noć je osamljena plesala u tvojoj glavi
pepeo cigareta sušio je tvoje suze
Sada sam stariji i mogao bih te zagrliti ako bi
opet zaplakala Zato Majko plači kao što si nekoć običavala
proživimo još jednom i tu tugu, i novi bol Majko
a poslije ćemo dugo razgovarati i čaj će izgledati zlatniji
i ponovno ćemo se smijati
 i golicati stopala jedno drugome –

(1959.)

Pjesme o odlasku na posao podzemnom željeznicom

1.

Eno prolaze Adam i Eva – vidim
jako puno takvih parova po ulicama ovih dana
Mladi me svojom brojnošću podsjećaju na žohare
hodaju pognutih glava ili mljackaju u hodu
Ponašaju se kao da su opsjednuti tek rođenim anđelima
koji plešu oko njih i zasmijavaju ih
oni stariji su ljubomorni
a samci i samice ih oštro i prijekorno gledaju

2.

Neka podzemna željeznica bude naše antičko sastajalište
jer tuda gotovo svi prolaze
osobito ujutro i mogu nanjušiti
dah kave koji se širi iz tisuća usta i sa svakog sjedišta.
Ali ovdje se sva ta tužna lica susreću
dok ja sjedim šutljiv ali i sretan
jer sva je moja obitelj ovdje u New Yorku.
Ja sam podzemni putnik kao i svi vi, samo
što ja želim razgovarati s vama – ali svi su tako
bezizražajni i ukočeni poput mumija.
Nadvisujući putnike za glavu jezik mi izviruje
i slučajno liznem ćelavu lubanju
jednog starca koji čita svoje cipele.
Neka ljutita žena baca mi svoju bebu u krilo.
Gledam u reklamu Pepsi-Cole i pijem vodu u mislima.

A onda jurnjava prema vratima i napučenim peronima.
Nema snijega ni žutog lišća u čeličnom mraku
podzemne željeznice.

3.

Sanjarija moje majke koja je neprestano na socijalnoj pomoći
Kad god Minnerbia uđe u podzemnu željeznicu
ja izlazim –
tako je debela i prekrivena svim vrstama prljavštine
čak se i zrak buni i daje petama vjetar.
Ona se grije olovnim otiscima slova s novina kojima se pokriva
i noću spava na peronu,
njezina sijeda glava skitnice napreduje kroz noć
osamljena u tunelu.
U buđenju vriska ona sanja svoje posljednje dijete,
njezinu zlatnosmeđu poput krumpira debelu nogu
noćas pokriva zelenilo,
san o četkici za zube onaj je kojeg najviše voli.

(1959.)

**Državna duševna bolnica Creedmore,
noćna smjena za njegu i čistoću**

Sada je već mrtav i pokopan
u dnu mojega oka –
Stari Talijan na odjelu
ludnice – svakog dana sam ga viđao –
Poluslijep i paralizirane ruke
odjeven u sivu bolničku pidžamu –
Gotovo svakog jutra bih ga sreo
a on bi mi kazao, Peter dođi –
povedi me u podzemnu željeznicu –
pozajmi mi
novčić – idemo do moje stare
brijačnice – daj, idemo smjesta
Jednog dana mu rekoh – važi, i povedoh ga niz hodnik
pustivši ga da vjeruje da ga vodim u Brooklyn
ali kad smo došli do vrata –
bijah samo čuvar
a ne liječnik –
Čovjek je sada mrtav i pokopan
u dnu mojega oka
i naučio me je dvije talijanske riječi
Pichada i mangia
pišati i jesti

(1959.)

Dajući sve od sebe da vidim što više pariških znamenitosti

Gregory Corso i ja smo se napušili trave –
zajedno s dvije 30-godišnje djevojke
u našoj sobi – stare prijateljice Roberta Creeleyja
jesu li bile ruske špijunke?
Hoće li se požaliti Janini
na mene? – da sam ih pokušao
pomaziti po kukovima –
Imam li im pravo postavljati
pitanja o
menstrualnim ciklusima –
Gregory skida odjeću sa sebe
i uskače u krevet grleći
debelu plavokosu Helen – ali
one se ne žele razodjenuti
zašto? – jer je jedna od njih odveć debela? – možda –
Oh djevojke – u krevetu –
Dao sam sve od sebe da vidim
što više pariških znamenitosti
ali neprestano susrećem sve više ljudi
od umora sam s nogu pao
i sasvim stao –

(4. travnja 1961., Pariz)

Netko me je volio kad mi je bilo dvanaest

Kad sam bio dječak, s nepunih trinaest godina
boravio sam u đaćkom ljetovalištu i jedne noći ležao
i spavao u krevetu kraj trinaest ostalih dječaka
kad je u bungalov ušao jedan od upravitelja ljetovališta,
bio je dobrodušan tip i svi smo mu bili dragi, prišao je do
mojeg kreveta, sjeo i počeo mi govoriti: uskoro ćeš se
vratiti za Flushing i možda te nikad više neću vidjeti
ali ako ima išta u čemu ti ja mogu

pomoći, samo mi javi, moj otac je odvjetnik
i živi u tom i tom gradu
a ovo je moja adresa – jako si mi drag –
i iako se ikad budeš osjećao osamljeno dođi k meni.
Zagledao sam se u njega i vidio kako je bio sve tužniji i sjetniji
i godinama kasnije, baš kao i sada, u 28-oj, dok ležim
u krevetu, Allen spava u krevetu do mojega
shvaćam da je bio peder i da je želio
meso mojeg tijela i svježinu mojih mladih godina –
koje smo mogli dati jedno drugom, da smo to htjeli.

(travanj 1962., Bombay)

Plač gubavaca

U Benaresu

u Indiji u ljeto 1961.

ležao sam na madracu prožet morfijem.

Premda sramežljiv odlučio sam otići

vidjeti kako siromašni bolesni

tjednima gladni bez nogu bez ruku bez

prstiju, tek čikovima zglobova

ili kostima prstiju čeprkaju uokolo.

Nalik svinjskim papcima na čistim vitrinama mesnice.

Samo što su ovo bili najjadniji među

indijskim jadnicima Gubavci

tek dio nesretnika među nesretnicima

u ovoj pokrajnjoj uličici blizu

Dasawamedh Ghata – ovo je, možda

32-godišnja žena okružena prljavštinom

Poderani komadi vrećevine oko struka joj – gdje

bi jagodice njezinih nožnih prstiju trebale biti

izviruju joj kosti nožnih prstiju

i dalje zagađena djelovanjem

Gube što se širi razjedajući

meso koje okružuje

njezine udove – mogla je

jedino puzati na svojoj stražnjici

nije više mogla hodati i da bi

jela morala se koristiti svojim gnjilim

bolnim gubavim prstima –

Zamolio sam neku uslužnu indijsku dušu

da ode i kupi joj nov i čist

sari za nekoliko rupija
i počeo joj pomagati da presvuče
odjeću kad sam
na lijevoj polutki njezine stražnjice
ugledao otvorenu ranu široku deset centimetara–
ugledao sam infekciju punu crva
i kako se migolje sretno živi – začas
sam bio toliko iznenađen pa
nisam znao što da učinim – zatim
sam podvio rep i otišao pravo liječniku
u njegovu ambulantu nekoliko ulica dalje

i upitao ga što mi je činiti
Ne, zamolio sam ga da osobno iziđe i pregleda
ovu uličnu Gubavicu napomenuvši da ću mu
platiti za njegovu stručnu uslugu –
Odgovorio mi je da mora ostati u ambulanti
i posavjetovao me da nabavim
vodikov superoksid – vatu i
ako se dobro sjećam sumpornu mast
kako bih najprije očistio infekciju
i ubio možda 30 ili 50 crva
u rani iznad bedra – znate
onaj veliki obli mišić
koji se razdvaja na dvije polutke.

Dakle, na lijevoj polutki njezine stražnjice
migoljili su se crvi i
nakon što sam na njih izlio vodikov superoksid
morao sam je okrenuti na bok –
crvi su živnuli,
postali još aktivniji i počeli plesati zrakom
i iskakati iz rane. Bilo je
teško odstraniti sve crve
i nakon što sam nekoliko puta na ranu

izlio tekućinu i očistio je vatom
sve sam premazao sumpornom mašću
ne sjećam se baš točno jer to se
dogodilo prije 10 godina a ja sam

bio odveć rastrojen da bih tada zapisao
Ovaj stvarni tužni slijed – koji je,
sam po sebi, jedna odvratna bolest,
i Tako, ranu sam joj prekrio jastučićima gaze –
i morao sam naći nekoga da joj donese malo
hrane i čisti prostirač da na njemu
može sjediti – jer sve ovo se zbivalo
u jednoj ulici prosjaka prepunoj
vodnjikavih žitkih fekalija i ja sam
na koncu žustro prionuo
i sve počeo čistiti vlastitim rukama – jer
prvi je problem bio očistiti
sav taj razbacani razgaženi izmet

(Čak sam otišao u ured lokalnog Vodovoda
ne bih li ih uspio nagovoriti da instaliraju slavinu s tekućom vodom
u tom leglu boleština, ali nisam imao sreće.)
idućeg dana ponovno sam je posjetio
i ovog puta pregledao
desnu stranu njezine stražnjice na kojoj se
širila poput tanjura velika rana
puna crva i izgrizena
sve do bedrenjače gdje sam ugledao
razjedene i isisane mišiće i taj rijetki
sok ljudskog bola i crvljivi gnoj –
jeste li ikada povonjali crvljivi
gnoj na tijelu jadnog Ljudskog
Bića – ne trudite se – moglo bi vam učiniti
da počnete povraćati – držite se podalje –
Neka Junaci pripaze na nos.

Nisam očekivao da ću ugledati jednako
zaraženo područje
točno na drugoj strani njezinog tijela –
Bio sam još više iznenađen i
zapanjen – tek tada sam se Zagledao
u njezine oči i imala je vrlo
spokojne tamnomaslinaste oči mirne mile tužne
oči kojima kao da mi je govorila
Dobro sam – lijepo je što si mi
donio malo hrane
i želim ti se zahvaliti
ali ne znam tvoj jezik
pa ti to nijemo govorim svojim

očima – Dao sam njezinim prijateljima
novac za raznoliku dijetetsku hranu
za tjedan dana i rekao im da joj nabave
jogurt i nabavili su ga
i žlicom je nahranili –
a onda sam ja nekamo nestao tjedan
ili mjesec dana i ponovno sam je
ugledao – na nekom Trgu – iznad
Dasawamedh Ghata – ona – ugledao
sam je na udaljenosti od oko
20 metara – (ili nekoga tko je sličio na nju)
ležala je na leđima –
u mrtvačkoj ukočenosti, rekao bih
po načinu na koji su joj koljena

i ruke stršili u
zrak – tako mi se učinilo – zaboravio sam
njezino ime – mislim da sam je pitao za ime
ili sam ga zaboravio – skrenuo sam pogled
mogao sam si dočarati kako je
pokapaju ili spaljuju na

Pogrebnoj lomači kod Manikarnika Ghata –
to je – pomislio sam
pravi posao za vladine službenike u Benaresu
doći će i pokupit će je –
rastužilo me što je ovako završila,
nisam mislio da će umrijeti tako brzo.
Ono što me prevarilo bijahu njezine spokojne oči,

živjela je tako mirno i tiho
sa svojom patnjom –
svojom bedrenom infekcijom –
tada sam pomislio da sam možda baš ja
ubijajući crve
otvorio Krvne žile
ili nešto što je prouzrokovalo preranu
smrt – sve je to tako tužno – i
sve do dan danas osjećam sve
veću Bezvoljnost i ispraznost
sve veću ispraznost i Bezvoljnost
Bezvoljno kopile sebičnog
Ljudskog Pužućeg Sna

(Noć uoči Svih svetih, 1971.)

Ne grizi molim

Oduševljenje novom farmom usred srpnja 1970.

Odlazeći na buvljak s Englezom Milesom

velikim ljubiteljem slanine

sada nježnim vegetarijancem

i dovozeći za 15 dolara kupljeno mladunče prasice

rođendanski poklon za Denise

Skvičala je i žmirkala očima

iznenada je pišnula po prednjem sjedištu i našim skutima –

Hranili smo je s 2 i pol bočice mlijeka

i smjestili u rešetkasti kavez za piliće blizu našeg kreveta

tijekom iduća dva tjedna rano ujutro

otvorili bismo vratašca na vrhu kaveza

a ona bi se propela uvis

puna čiste izbijajuće energije

pravo na vrh gumene cucle

i mljackala bi je

i dok bi trepnuli okom ona bi se već mahnito zagledala

u bočice broj 2 i 3

Jednostavno sam morao prinijeti ovo mladunče

da protrljamo nos o nos i ugrizla me,

ostavivši otisak jednog zuba na mom nosu.

Zato smo je prozvali *Ne grizi molim*

i to nikad više nije učinila,

čak i kad je premašila 180 kilograma žive vage.

U vrijeme vrtlarenja i sjetve

izdvojili bi smo je u jedan prazan konjski pregradak u staji.

Kad je vesela ili se osjeća zadovoljna

svinja će se naglo okrenuti

2 ili 3 puta i onda pojuriti nekoliko koraka

i odjednom se ukočiti izbečenih očiju.

Konj je ritnuo svinju po njuški

dok je njuškala oko njegove 4 noge –
svih 10 ušiju na farmi zaklinju se da su čuli svinju
kad je otrčala rokćući na engleskom OH NE!
Ali veterinar je ustanovio jednostavan prijelom,
uz natečenu krvavu čeljust.
Zavio ju je i dao joj injekciju
izvalila se na bok jedan sat i spavala
onda je ustala i počela jesti sočnu djetelinu
kao da se ništa nije dogodilo.
Ah, Julius je svojom dlakavom rukom i srpom požnjeo svježu travu
za svinjski doručak u štali.

Vani iza stražnjih vrata staje
metar i pol visoka gomila stajskog gnojiva je fermentirala
i svinja bi se u jesen izvalila
mudro se jednom stranom izlažući toplini sunca
a drugom toplini gnojiva
dok bi Denise podesila džepni tranzistor na
Madam Butterfly i rock & roll
blizu čistokrvnog jorkširskog uha
činilo nam se da smo vidjeli veliki široki osmijeh
kao da je vrlo napregnuto slušala
sve zvukove. Slušala i nijemo se osmjehivala.

Imali smo i 5 pasa uključujući gluhog dalmatinca
i nakon što bi napunili pseću zdjelu
svinja bi u nekoliko izgladnjelih sekunda
smazala svu njihovu hranu.
Psi najprije nisu mogli vjerovati svojim očima
što se to događa s njihovom hranom
jer svinja je jela kao svih 5 pasa zajedno.
Ovčar joj je odgrizao pet centimetara kovrčavog repa
da bi je zauvijek naučio velikoj lekciji.

Radio bih vani u vrtu i svinja bi mi radosno prišla
bio sam je pripitomio dotle da bi podignula stražnju nogu
dok bi nepomično stajala kako bih je mogao počesati

i zagolicati ispod trbuha
dok bih zadihan šaputao riječi nježnosti
u njezino mirno uho
ili bi se spremno bacila u blato
podsjećajući me da je vrijeme da je počšem.
Mi na farmi bili smo vegetarijanci već 4 godine
tako da su vladali osobiti sklad i nježnost.

Ali štala je bila prepuna životinja
a žito poskupilo preko svake mjere
pa smo je dali susjedu čiji je sin volio kućne ljubimce
i koji je gotovo umro od svinjetine dok je bio mlađi.
Dječakov otac imao je nogu u gipsu zbog pada s konja
i kasnije smo saznali
da bi se njih dvoje izležavali uživajući na suncu
sve dok tiha jutarnja lutanja kroz maglu
nisu zavela svinju
na autocestu
auto pri brzini od 80 kilometara
slomio joj je dvije prednje noge.

Najbliži susjed puškom joj je prekratio muke
Zbogom prijateljice mala,
Bila si mršava i čista kao i velika borova iglica
što je pala u moje ruke iznenada.

(1972. & 1977.)

Zapiši to – rekao je Allen

Autobusna vožnja od Damaska u istočni Jeruzalem

odlazeći u jednomjesečni posjet 1961. godine.

Kakve li radosti kad ponovno razmišljam o tome.

Dobio sam sobu u potkrovlju arapskog hotela, nasuprot

ulaza u stari Damask okružen kamenim zidinama.

Arapski recepcionar se usred razgovora počeo

sve više uzbuđivati na moje pitanje,

Zašto ste tako ljuti na Židove?

To nije dobro ni za vas niti za njih,

Ljutnja samo usporava rješavanje problema

između Arapa i Židova.

Na to je rekao da će Arapi uvijek mrziti Židove jer

kad je on bio dječak njegov je otac imao malu kavanu

u Palestini i jednog dana su došli Židovi ili Izraelci

sa strojnicama i naredili mu da

iziđe vani i počne koračati ulicom

i zaprijetili im da će ih smjesta ubiti

ispred kavane

ako istog trena ne počnu hodati

Oduzeli su mu kavanu i u zamjenu za kavanu

ponudili mu ljutnju.

Kolikom li je broju mladih nježnih putnika pričao o ovoj

židovskoj otimačini?

Kolikom li je broju prijatelja, muhamedanskih Arapa

prenio tu ljutnju?

Upoznao sam mladog palestinskog pjesnika koji mi je preveo

recepcionarevu ljutnju

i poveo me svojoj obitelji izbjeglica u naselje straćara s limenim krovovima.

Bogata ljutnja širi višegodišnje uspomene na ljutnju
Siromašna ljutnja stvara pupoljke raznobojnog bola
Njegova kavana sada je tek sićušna emocionalna fotografija
u unutrašnjosti njegove lubanje.

On želi da mu vrate njegovu kavanu.
Vratite mu je što prije dok je odšteta još moguća.
Vratite mu njegovu kavanu i ispunite je kavom bez kofeina i mješavinom
cvjetnih pupoljaka
uzgojenih bez upotrebe umjetnih gnojiva.
Vratite mu njegovu staru kavanu ukrašenu s 1976 nasmijanih cvjetova
ubranih s vašeg zamišljenog lica.
Molim vas ispunite njegove stare šalice za kavu izraelskim
čajem od metvice.
Molim vas ispunite njegovu ljutitu glavu
svježom korom prirodno uzgojenog grejpfruta.
Vratite mu je kako njegov sin ne bi morao posvetiti ½ mozga
na ljutnje očiju i ušiju.

Kako li sam ga samo zaboravio upitati kako se zove i
zapisati adresu na kojoj se nalazi njegova kavana?
Kojeg dana, mjeseca, godine, i u koje doba dana se to dogodilo
(čini mi se da je rekao 1947. ili 1949.)
Koliko strojnica je vidio, koje vrste, i koliko je otimača sudjelovalo?
Zaboravio sam ga upitati je li on ili njegov otac bio vlasnik zemlje
na kojoj je sagrađena kavana?
i komu je pripadala zemlja oko kavane?
Koliko se godina unatrag proteže njihovo vlasništvo
možda još u vrijeme starih puteva za deve?
Zašto ga nisam pitao gdje je rođen, možda u blizini te kavane?
ili u samoj kavani?
Jesu li njegov otac i on sagradili kavanu?
Jesu li živjeli na katu iznad kavane ili u stražnjim prostorijama ili
u susjednoj kući?
Koliko im je vremena trebalo da je sagrađe, koliko novca

i tko im je sve pomogao u izgradnji?
Koliko je velika bila ta kavana? Koliko je prozora imala
i koliko su veliki bili ti prozori?
Koliko stolova su imali? Jesu li stolovi bili drveni?
Jesu li imali ijedan stol s bijelim mramornim pločama
ili su na vrh stolova bile postavljene
crnosive kamene ploče?
Koliko je kavana ukupno vrijedila?
Jesu li uputili pismenu tužbu i jesu li je podnijeli
službenoj osobi iz vlade?
Jesu li putujući beduinski glazbenici
s gudačima sa žicama od devinog repa
u crnim ogrtačima plesali i svirali za šalicu besplatne kave?
Koliko je kavana, kuća, seoskih imanja, vrtova, izvora pitke vode
oduzeto pomoću uperenog oružja?
Vratite mu je tako da njegova ljutnja može ispariti ispod molitvenog tepiha
Ima li ičega dragocjenijeg od darežljivosti lopova koji vraća ukradene stvari?
Vratite mu njegovu kavanu kako se ne bi morao svakodnevno
zaluđivati snovima o atomskoj prašini
i drugom dreku.

Ameriko, nije mi svejedno

Petere, moraš sjesti i dobro razmisliti o ovoj stvari –
Koliko nebrojenih kilograma fekalija moj grad svakog dana proizvede?
Kako da sve to sakupimo?

i razgradimo i pretvorimo u gnojivo i ponovno
vratimo na obradive površine
gdje sve skupa i pripada.

To je golemi posao i moja nagrada je ljudsko gnojivo,
želim pedeset kilograma na sat
jer ja sam marljiv
ili trebam tražiti još više?

Oduvijek sam želio kopati lopatom
ispred našeg stana na istočnom Manhattanu.
Znam da gnojivo koje proizvode gliste košta 15 dolara za pola kilograma.
Morat ću bolje proučiti plan gradske kanalizacije,
i uređaje za preradu otpadnih voda
sanjajući zahode u kojima će se umjesto vodokotlića
upotrebljavati vakuum-pumpe.

Sjećam se kako smo Allen i ja šetali uz Istočnu rijeku
oko Sedamnaeste ulice
gdje smo ugledali kanalizacijski odvod gotovo metar dubok
koji je izlazio iz tunela promjera dva metra
polako otječući i miješajući se s vodama Istočne rijeke.
Zanimljivog li iznenađenja pri pogledu na smeđu struju fekalija,
na svom putu prema zelenim površinama Istočne rijeke.

Čak se ni krave ne odriču svojih balega
nego puštaju da padnu
na brojne pašnjake s kojih pasu
i sljedeće godine gnojivo se pretvara
u još sočniju travu.

Časopis za vrtlarenje organskim gnojivom s uzbuđenjem izvještava
o kineskoj ingenioznosti u recikliranju 99 % ljudskog izmeta

14 milijuna stanovnika Šangaja
dok mlade kineske seljanke na poljima pjevaju
ode ljudskom gnojivu
dok grabljama po zemlji voćnjaka rasprostiru
osušeno ljudsko gnojivo oko stabala voća
dok njihove bebe sjede na zemlji u njihovoj blizini i gledaju
u plavo vedro nebo
osluškujući maminu pjesmu o ljudskom gnojivu.

(1977.)

DODACI

Jack Kerouac

OSNOVE SPONTANE PROZE

POSTAVKA. Određeni predmet se postavi, bilo u stvarnosti, kao prilikom skiciranja (u pozadini je krajolik ili šalica za čaj ili staro lice) ili jednako tako u memoriji, ali tada se radi o skiciranju po sjećanju na određeni prizor ili predmet.

POSTUPAK. Budući da je vrijeme od osnovne važnosti za čistoću izražajnosti, jezik kojim se opisuje mora predstavljati nepomućeni tok svijesti kojom prolaze osobne, tajanstvene ideje-riječi, jezik koji *odjekuje* (kao što jazz glazbenik puše) na zadatu temu.

METODA. Ne treba upotrebljavati pravopisne znakove kojima se odvajaju rečeničke tvorevine jer one su ionako samovoljno izrešetane lažnim dvotočkama i najčešće nepotrebnim zarezima – već jedino energične prostorne crtice kojima se razdvaja retoričko disanje (kao što jazz glazbenik uzima zrak između otpuhanih fraza) – “odmjerene stanke osnove su našeg govora” – “vrste zvukova koje čujemo” – “vrijeme i kako ga zabilježiti”.

DJELOKRUG. Ne valja “birati” izraz, već slobodno slijediti odstupanja (tj. asocijacije) svijesti i neumorno se predavši puhanju na zadatu temu zaplivati beskonačnim morem misli, plivajući morem engleskog jezika ne poštivajući nijedno pravilo osim ritmova retoričkog disanja ili protestnog iskaza, kao kad na kraju svake rečenice čovjek tresne šakom o stol, tres! (prostorna crtica) – Puši onoliko snažno koliko želiš – i jednako tako piši, zaroni onoliko duboko koliko želiš, ali prvo zadovolji sebe jer tada čitatelju zasigurno neće promaknuti telepatski šok i važnost uzbuđenja koji po istim zakonima djeluju u njegovoj vlastitoj ljudskoj svijesti.

USPORAVANJE POSTUPKA. Ne zaustavljaj se da bi se sjetio odgovarajuće riječi već djetinjasto gomilaj sve više prostih i bombastičnih riječi dok ne postigneš zadovoljstvo, za koje će se pokazati kako je sjajan dodatni ritam tvojim mislima i da je u skladu s Velikim Zakonom vremena.

VRIJEME. Ništa nije nejasno što *teče u vremenu* i prema zakonima *vremena* – poput Shakespearea naglasi dramatičnu potrebu da govoriš sada, na svoj nepomirljiv način ili zauvijek ušuti – *bez naknadnih preinaka* (osim ako nije riječ o očitim logičkim pogreškama kao što su imena ili *namjerna* umetanja ali koja nisu djelo naknadnog dopisivanja, već puko *umetanje*).

SREDIŠTE ZANIMANJA. Ne pribjegavaj unaprijed smišljenoj ideji o onome što ćeš napisati o pojedinom prizoru već započni iz dragocjenog središta zanimanja za temu prizora u *trenutku* pisanja, i piši, plivajući morem jezika prema perifernom olakšanju i iscrpljenosti – Nemoj naknadno razmišljati i dopisivati osim ako nemaš poetske ili Post Scriptum razloge. Nikada nemoj naknadno razmišljati u svrhu “poboljšanja” ili sređivanja dojmova, jer najbolje pisanje uvijek je djelo najbolnije osobne patnje izbačene iz tople kolijevke zaštitničke svijesti – izlij iz sebe pjesmu o sebi, *puši!* – *sada!* – *tvoj* osobni stil je tvoj jedini put – “dobar” – ili “loš” – ali uvijek budi iskren, (“smiješno”) spontan, “ispovjedno” zanimljiv, zato što nije “izvještačen”. Vještina je vještina lukavosti.

STRUKTURA DJELA. Suvremene bizarne strukture (znanstvena fantastika itd.) nastale su iz mrtvog jezika; “različite” teme stvaraju privid “novog” života. U glavnim crtama izloži obrise onoga o čemu pišeš približavajući mu se ili udaljavajući se; kao što rijeka teče preko stjenovitog korita, tako i tvoja svijest teče svojim dragocjenim putem (dopusti svojoj svijesti da proteče tim smjerom, ali samo *jednom*) dok ne stigne do ključne točke gdje se ono što je bilo maglovito oblikovan “početak” preobražava u jasan i željen “kraj” dok jezik traži najbrže rješenje u utrci s vremenom, slijedeći zakone Duboke Forme, sve do kraja, do završnih riječi, i posljednje kapi – Noć je Kraj.

DUŠEVNO STANJE. Ukoliko je to moguće, piši “nesvjesno, u polutransu” (kao što je Yeats “pisao u transu” u kasnoj fazi), i tako dopusti svojoj podsvijesti da iskaže vlastitu neposrednu i zanimljivu potrebu pa samim time i “suvremeni” jezik koji bi svjesna umjetnost cenzurirala, i piši uzbuđeno, dojmljivo, hitro sve zapisuj rukom ili tipkajući na pisaćem stroju, u skladu (od središta prema periferiji) sa zakonima orgazma, Reichovim “zamagljivanjem svijesti”. *Izađi iznutra vani* – opušten i dorečen.

Jack Kerouac

SHVAĆANJE I TEHNIKA ZA SUVREMENU PROZU

Popis onoga najbitnijeg

Naškrabane tajne bilježnice i mahnito otipkane stranice rukopisa, za tvoju vlastitu radost

Budi podložan svemu, otvoren, oslušuj

Pokušaj nikad se ne napiti izvan vlastitog doma

Voli svoj život

Ono što osjećaš samo će pronaći svoj vlastiti oblik

Budi ludi bedak i svetac svijesti

Puši onoliko snažno koliko želiš puhati

Piši ono što želiš nedokučivo iz dubine svijesti

Neizrecive vizije pojedinca

Nema vremena za poeziju osim za točno ono što jest

Vizionarski treptaji drhte u prsima

U zanosu fiksacije maštaj o predmetu pred tobom

Odbaci književne, gramatičke i sintaktičke inhibicije

Nalik Proustu budi stari ovisnik o vremenu

Pripovijedaj istinitu priču o svijetu unutrašnjim monologom

Dragocjeno središte zanimanja oko je unutar oka

Piši za sebe uživajući u svojim sjećanjima

Počni od onoga što tvoje središnje oko vidi, plivajući morem jezika

Zauvijek se pomiri s gubitkom

Vjeruj u sveti oblik života

Nastoj vjerno opisati tok svijesti koji već postoji netaknut u tvojoj svijesti

Kada zapneš ne razmišljaj o riječima već kako ćeš što bolje predočiti ono o čemu pišeš

Vodi računa o svakom danu čiji datum obilježava tvoje jutro

Budi bez straha ili srama u dostojanstvenosti vlastitog iskustva, jezika i znanja

Piši kako bi cijeli svijet mogao čitati i vidjeti tvoje točne slike njega

Knjiga je film izražen riječima, američki vizualni oblik

Slavi Lik u Pustoj neljudskoj Samoći

Stvaraj mahnito, neopterećeno, čisto, ono što izbija iz tebe, i to što luđe to bolje

Ti si Genij za sva vremena

Pisac i Redatelj Zemaljskih filmova čiji Sponzor i Pokrovitelj jest Nebo

Jack Kerouac

IZVORIŠTA RADOSTI U POEZIJI

Suvremena američka poezija označena kao Beat generacija ili kao “Pjesnička renesansa San Francisca” (a to valjda znači Ginsberg, ja, Kenneth Rexroth, Ferlinghetti, McClure, Corso, Gary Snyder, Philip Lamantia, Philip Whalen, barem tako pretpostavljam) vrsta je nove-stare budalaste Zen poezije, zapisivanje bilo čega što čovjeku padne na pamet, poezija vraćena svom praznovanju, ona je dijete bardova, i doista je USMENA kao što Ferlinghetti kaže, umjesto sumornih akademskih dvoličnosti. Poezija i proza dugo su vremena bile u izdajničkim rukama izvještačenosti. Ovi novi čisti pjesnici ispovijedaju se zbog iskrene radosti ispovjednog priznanja. Oni su DJECA. Oni su isto tako djetinjasti sjedobradi Homeri koji pjevaju na ulicama. Oni PJEVAJU, oni se IGRAJU. To je posve suprotno T. S. Eliotovom dometu, koji tako sumorno preporuča svoja dosadna pravila poput objektivnog suodnosa itd., a što zapravo predstavlja običnu zatvorenost i potpunu kastraciju čiste muževne težnje za slobodom pjevanja. Unatoč suhoparnim pravilima koja je postavio, njegova je poezija jako uzvišena. Mogao bih kazati još mnogo toga ali nemam ni vremena, a ni volje. Jer “Pjesnička renesansa San Francisca” poezija je nove Svete Budalaštine kao ona u drevna vremena (Li Poa, Han Shana, Toma O Bedlama, Kita Smarta, Blakea), štoviše, ona u sebi također uključuje i duhovnu disciplinu označenu kao haiku (Basho, Buson), koja zapravo predstavlja disciplinu prikazivanja svih stvari direktno, jasno, konkretno, bez apstrakcija ili objašnjenja, bla-bla, uistinu čovjekova sjetna pjesma.

Jack Kerouac

ZAPADNJAČKI HAIKU

Autorovo objašnjenje: “Haiku” su izumili i razvili u Japanu prije mnogo stotina godina kao potpunu, savršenu pjesmu od sedamnaest slogova, a koja obuhvaća cjelokupnu viziju života u tri kratka stiha. “Zapadnjački haiku” ne bi trebao inzistirati na sedamnaest slogova jednostavno zato što se zapadni jezici ne mogu prilagoditi mnogo elastičnijim japanskim slogovima. Zato predlažem da “zapadnjački haiku” jednostavno govori puno toga u tri kratka stiha na bilo kojem jeziku.

Haiku iznad svega mora biti sasvim jednostavan i oslobođen svih poetskih lukavosti, mora tvoriti malu sliku života i biti prozračan i dražestan kao Vivaldijeva “Pastorala”.

Haiku je duhovna disciplina koje je, zapravo, disciplina prikazivanja svih stvari direktno, jasno, konkretno, bez apstrakcija ili objašnjenja, bla-bla, uistinu čovjekova sjetna pjesma.

* * *

Ptice pjevaju

u mraku

– Kišni osvit

* * *

Uzalud, uzalud,

jaka kiša

Pada u more

* * *

Vrhovi mojih cipela
vlažni su
od pješačenja po kiši

* * *

Muk tišine
jedina je pouka
koju ćeš dobiti

* * *

Bezizražajna mačka
nepomična uz ogradu
Promatra mjesec

* * *

U ormariću za prvu pomoć
zimski muha
uginula od starosti

* * *

Mrak pada –
odveć je hladno i
tamno za čitanje

* * *

Ljetna ljuljačka
njiše se
Usred mećave

* * *

Neonke, kineski
restorani se nižu –
Djevojke izranjaju iz mraka

Allen Ginsberg

POEZIJA, NASILJE I UPLAŠENA JANJAD

Suvremena povijest nedvojbeno predstavlja posve očito svjedočanstvo o velikoj i rasprostranjenoj zavjeri da se čovječanstvu nametne jednoumlje mehaničke svijesti kao i da se unište svi oblici i izrazi onog jedinstvenog dijela ljudske osjećajnosti, jednake u svih ljudi, a koju pojedinac dijeli sa svojim Stvoriteljem. U današnjem društvu onemogućavanje i obuzdavanje pojedinca koji razmišlja vlastitom glavom gotovo je dovršeno.

Jedine neposredne činjenice koje možda možemo provjeriti, i u skladu s kojima se i ponašamo, jesu one kojima su naša osjetila bombardirana pomoću sustava masovnih komunikacija.

Ti mediji predstavljaju točno ona mjesta u kojima naši najdublji i najiskreniji osobni osjećaji i priznanja stvarnosti jesu najčešće i u najvećoj mogućoj mjeri zabranjivani, ismijavani i obuzdavani.

Istodobno se pojavila velika pukotina u američkoj kolektivnoj svijesti – dio društva iznenada je shvatio da postoji golemi državni podsvjesni pakao ispunjen živčanim bojnim plinovima, smrtonosnim bombama, zlonamjernim birokracijama, sustavima tajne policije, drogama koje omogućavaju brzi pristupu Bogu, svemirskim letjelicama koje napuštaju Zemlju, nepoznatim kemijskim užasima i zlim snovima na dohvat ruke.

S obzirom da sustavi masovne komunikacije mogu komunicirati jedino na zvanično prihvatljivim razinama stvarnosti, nitko zapravo ne zna stvarni opseg tajnog podsvjesnog života. Nitko u Americi ne zna što će se dogoditi. Nitko nema stvarnu vlast. Amerika već dugo doživljava slom živaca.

Poezija predstavlja dokument o dubokom osobnom pronicanju u tajnu dušu pojedinca, a budući da svi pojedinci jesu Jedan u očima Stvoritelja, onda je poezija zabilježka o dubokom pronicanju u dušu svijeta. Svijet ima dušu. Amerika doista već dugo doživljava

slom živaca. San Francisco je jedan od mnogih gradova u kojem je nekoliko pojedinaca, pjesnika, imalo sreću, hrabrost i takvu sudbinu da su u određenom trenutku uočili nešto novo u pukotini u kolektivnoj svijesti; imali su mogućnost pronicanja u vlastitu narav, a jednako tako i u narav vlada koje vladaju, kao i u Božju narav.

Otuda toliko ushićenosti, očajavanja, proricanja, napetosti, samoubojstava, zagonetnosti i javne radosti među pjesnicima toga grada.

Dakako, velika većina stanovništva koja uopće ne poznaje izraz "individualna moć zapažanja" niti što on uopće znači, na isti način nije shvatila da na nju u najvećoj mjeri utječu upravo stereotipi masovnih komunikacija. Umiješali su se policija i sredstva javnog informiranja, a čaknuti holivudski producenti filmova u ovom trenutku snimaju odvratne filmske stereotipe slabih i sumnjivih vrijednosti.

Pjesnici i oni koji dijele njihove stavove i pridružuju im se u njihovim aktivnostima, oni koji na svojoj odjeći ili u kosi nose neki simbol, oni koji se drukčije ponašaju ili razmišljaju izvrgnuti su poruzi i podsmijehu. One među nama koji su upotrebljavali blage droge (marihuanu) kako bi promjenom svijesti došli do daljnjih spoznaja policija proganja po ulicama. Pejotl, drevno povijesno sredstvo za izazivanje vizija, zabranjeno je pod prijetnjom uhićenja i zatvora. Onima koji su upotrebljavali opijate i teške droge prijeti doživotni zatvor i smrt u umobolnici. Biti narkoman u Americi isto je što i biti Židov u nacističkoj Njemačkoj.

Federalna vlada u svakoj saveznoj državi podupire golemi aparat policijske birokracije koja je stvorena da progoni one koji misle vlastitom glavom kao i da zvaničnim lažima o drogama ispire mozak javnosti i istodobno zastraši i potisne u još dublji mrak one ovisnike koje je njihovo duhovno traganje koštalo zdravlja.

Oni koji se u bilo čemu razlikuju od masovnog spolnog (seksualnog) stereotipa, kvijetisti, oni koji ne žele raditi za novac ili lagati, oni koji ne žele proizvoditi i prodavati oružje, ili se ne žele pridružiti vojsci u ubojstvima i prijetnjama, oni koji žele dangubiti, razmišljati, odmarati se u vizionarskim maštanjima, ponašati se prema vlastitim pravilima, govoriti istinu javnosti, nadahnuti demokracijom – kakva li je sada njihova sudbina u Americi?

Americi koja je glavninu svoje ekonomske moći usmjerila prema tehnološkim, mentalnim i mehaničkim pripremama za rat.

Književnost koja izražava ovakve bojazni i istine izvrgnuta je podsmijehu, zlonamjerno je interpretiraju ili prešućuju gomile državnih posrednika (uglavnom iz srednjeg staleža) budući da upravo takve tipove pripadnost organizacijama stereotipnih masovnih komunikacija onemogućava da suosjećaju – ne samo s vlastitom unutrašnjom prirodom već i sa svakim znakom i pojavom nesputane individualnosti. Tu mislim na novinare, komercijalne izdavače, književne kritičare, bezbrojne profesore književnosti itd. Takvi i mnogi drugi mrze poeziju. Čitave škole akademskih kritičara pojavile su se kako bi dokazale da je ljudska svijest o nesputanom duhu običan mit. Upravo takvi su na “pjesničku renesansu u San Franciscu” odgovorili ljutnjom, ljubomorom i grupnim izljevima mržnje.

Ali i pretjeranom uporabom sile policijskih, carinskih i poštanskih službenika kao i zlim namjerama pokrovitelja i rektora i velikih sveučilišta. Nasiljem svih onih koje je ljubav prema vlasti i vlastodršcima dovela na položaj s kojega mogu zlostavljati druge ljude zbog razlike u mišljenju – ili viziji.

Previše toga je na kocki – jedna Amerika poludjela od materijalizma, policijska država Amerika, bespolna i bezdušna Amerika spremna da se bori s cijelim svijetom samo da bi obranila lažnu sliku o svojoj autoritativnoj i neprikosnovenosti veličini. Ne divlja i lijepa Amerika Whitmanovih drugova i drugarstva, ne povijesna Amerika Williama Blakea i Henryja Davida Thoreaua kojima je duhovna nezavisnost svakog pojedinca predstavljala simbol Amerike, svemir veći i golemiji od cjelokupne i apstraktne birokracije i autoritativne administracije ovog svijeta.

Samo oni koji su zakoračili u svijet duhovnosti znaju koliko je beskrajno smiješna i nepostojeća pojava svjetskog autoriteta. A svi ljudi, prije ili poslije, zakorače u svijet duhovnosti, bilo za života ili u smrti.

Koliko ima licemjera u Americi? Koliko uplašene janjadi koja se boji otkrića? Kakav smo to autoritet izdignuli iznad nas samih, tvrdeći da nismo ono što zapravo jesmo? Tko će zabraniti bilo kojem obliku umjetnosti da se ne pojavi u javnosti? Koji to urotnici imaju

moć da mogu odlučivati o našoj svijesti i našim mislima, našim seksualnim uživanjima, našim različitim aktivnostima i našim ljubavima? Koji to neprijatelji određuju naše ratove?

Kada ćemo otkriti Ameriku koja neće poricati svoga Boga? Tko se upustio u trgovanje oružjem, u zgrtanje novca, u prekomjernu uporabu policijskih snaga i milijuna ruku da bi ubio svijest o Bogu? Tko pljuje u divno lice Poezije koja pjeva o slavi Božjoj i tužna plače odbačena u prašini svijeta?

(1959.)

William S. Burroughs

O KREATIVNOM PISANJU

Čuo sam da je jednom zgodom student pitao Anthonyja Burgessa dok je držao predavanje o kreativnom pisanju: "Zašto ste vi gore za katedrom i podučavate kreativno pisanje, a ne ja?" Dobro pitanje, i volio bih da mogu na njega jasno i određeno odgovoriti, kao što se može za druge predmete čija je tehnika učenja mnogo jasnije određena. Nitko živ, osim ako nije iskusan pilot, ne postavlja pitanje zašto je pilot zrakoplova u pilotskoj kabini, a ne on. Odgovor je jednostavan: on zna upravljati zrakoplovom, a vi ne znate. Isto tako, ni student kvantne mehanike, tehnike ili matematike ne postavlja takvo pitanje; učitelj je tu zato što o tom predmetu zna više od studenta. A to znači da predavač o dotičnom predmetu zna veći broj činjenica koje se u određenoj grani znanosti prihvaćaju kao definitivne. To isto tako znači da postoji tehnika podučavanja i da se može predavati za to osposobljenim studentima.

Koliki je broj pisaca pohađao predavanja iz kreativnog pisanja? Svega nekoliko. James Jones, na primjer, on je pohađao predavanje kod neke gospođe književnice koja je svoje studente tjerala da imitiraju stilove poznatih pisaca . . . pišite mjesec dana kao Hemingway, pa mjesec dana kao Graham Greene itd. Dobra vježba, pretpostavljam. Ali siguran sam da je mnogo veći broj pisaca koji nisu pohađali predavanja kreativnog pisanja od onih koji jesu. A koliko je pilota pohađalo lekcije pilotiranja? Svi, nadajmo se. Koliko je fizičara pohađalo studije fizike? Svi. A to nas navodi na pitanje koje želim postaviti: Postoji li tehnologija pisanja? Može li se kreativno pisanje učiti?

Onog trena kada postavimo ovo pitanje, shvaćamo da ne postoji jednostavan odgovor, da ili ne, budući da postoje mnoge tehnike pisanja, a tehnika kojom se služi jedan pisac može biti sasvim beskorisna drugom. Ne postoji jedinstven način pisanja. Zato se moramo potruditi naći *odgovore*, a ne samo jedan *odgovor*. Pilot mora imati određene sposobnosti prije no što započne s lekcijama letenja. Jednako tako i dobre reflekse, jake živce, određenu razinu inteligencije. Student fizike mora posjedovati sklonost i nadarenost za matematiku. Sposobnosti koje su potrebne da bi netko postao pisac nisu tako jasno odredive: ustrajnost u provođenju mnogih sati za pisačim strojem bez gubitka

koncentracije svakako je korisna. Ustrajnost u samoći također je korisna, ali nije prijeko potrebna. Sposobnost komuniciranja s drugim ljudima, osjećanje i naslućivanje onoga što im je u mislima, korisno je, međutim neki zbilja veliki pisci, na primjer Beckett, bavio se samo jednim likom dok su mu ostali likovi bili nepotrebni.

Uopćeno govoreći, što je pisac pronicljiviji u zapažanju to će više pronaći materijala za pisanje. Savjetujem vježbu koju sam godinama prakticirao: kad hodate ulicom, velikom ili malom, pokušajte uočiti svakoga na ulici prije no što on vas ugleda. Otkrit će te da drugi *neće* primijetiti vas, ako vi prvi ugledate njih, što vam daje vremena da promatrate, uočite određene detalje i kasnije ih iskoristite. Naučio sam tu vježbu od jednog starog mafijaškog dona u Columbusu, Ohio. Ako pisac dopusti da bude prvi primijećen, neće ga možda istog trena upucati, ali mu se može dogoditi da propusti određeni prizor ili neki zanimljiv lik. Nekoga koga ste trenutačno zapazili dok ste se mimoilazili na ulici možete godinama kasnije upotrijebiti kao lik; neki haustor ili izlog dućana mogu poslužiti kao scena. Jer, pisac odsutnog duha zatvara vrata percepcije.

Jean Genet je za jednog francuskog pisca (čije ime neću spomenuti) rekao: "On nema hrabrosti da bude pisac." O kakvoj to hrabrosti on govori? O hrabrosti unutrašnjeg istraživanja, o kozmonautu unutrašnjeg prostranstva. Pisac ne smije ustuknuti pred onim što otkriva samo zato jer ga to šokira ili uznemirava ili zato što se boji da će razočarati čitatelja. Srodne ovoj vrsti hrabrosti su upornost i vještina da se nadvladaju malodušnost i obeshrabrenost. Svaki pisac napiše priličan broj slabih stranica, a da toga u tom trenutku uopće nije svjestan. Piscu često nisu dobri kritičari svojih djela. Sinclair Lewis je rekao: "Ako ste upravo napisali nešto za što vjerujete da je više nego sjajno i ako ne možete dočekati trenutak da to nekome pokažete, potrgajte to, sigurno je jezivo." Često mi se događalo da sam napisao nešto za što sam u tom trenutku vjerovao da je izvanredno, ali pročitavši to nakon nekoliko dana, kazao bih si: "Pobogu čovječe, poderi to u komadiće i odmah baci među tuđe smeće." S druge strane, nešto o čemu nemamo odveć jasno mišljenje u trenutku kad ga napišemo može ispasti jako dobro kada ga ponovo pročitamo. Ono što želim istaknuti jest činjenica da pisac jednostavno mora biti sposoban nadživjeti nekvalitetno djelo koje bi u drugoj profesiji imalo katastrofalne posljedice. Neki glumac ili glazbenik mora dosegnuti određenu razinu kvalitete izvedbe, dok pisac uvijek ima vremena doraditi i odabrati ono što će na kraju predstaviti kao gotovo djelo.

Nikada nisam upoznao pisca koji u određenom razdoblju života nije bio nezasitan čitatelj. Čini mi se da je T. S. Eliot kazao da je uzrok pretencioznog književnog stila, koji imaju neki pisci, nedovoljan broj pročitanih knjiga. Vjerujem da je nužno određeno znanje o razvoju književnosti i poznavanje njezinih glavnih odrednica – baš kao što liječnik ili odvjetnik moraju biti upućeni u literaturu njihove profesije. Pisac kojem je svakodnevno pisanje profesija nema, po pravilu, previše vremena za čitanje, tako da je dobro da to obavi dok je mlađi.

Da ukratko ponovno navedem sposobnosti koje su korisne ali nisu nužne da bi netko postao pisac: ustrajnost u tjelesnoj disciplini pisanja, što znači – sjediti za pisaćim strojem i tipkati; sposobnost da ustrajete i prihvatite lošu kritiku i ono još pogubnije – malodušnost koja se javlja zbog toga što ste svjesni da slabo pišete; pronicljivost u odgonetanju motiva drugih osoba; sposobnost da razmišljate konkretnim, opisnim jezikom; temeljito znanje u općoj književnosti. Pretpostavimo da student posjeduje barem nekoliko ovih sposobnosti. Što doista može naučiti o kreativnom pisanju?

Naravno, lakše je nekome reći kako ne treba pisati nego kako treba pisati. Imajte na umu, na primjer, da slab naslov može upropastiti dobru knjigu, ili da dobar naslov može prodati slabu knjigu. Ali, slab naslov može još brže i još strašnije upropastiti film, i to zato jer film ima samo jednu šansu da uspije. Knjiga koja ima slab naslov ili slabu početnu prodaju može doživjeti *comeback* – dok film ima samo jednu priliku. Ni ovdje nema generalnih pravila, ali postoje određeni pokazatelji. Dobar naslov čitatelju predstavlja poziv na maštanje i pobuđuje njegovu maštu. Slabi naslovi izazivaju negativne slike stvarajući predodžbe koje publika ne uspijeva razumjeti sve dok ne vidi film, ili, što je još gore, ne pobuđuju bilo kakve slike. Naslove s više od tri riječi treba izbjegavati – takve odbojne naslove kao što je, recimo “Vjenčanje mladog burzovnog mešetara”. “Konformist” je odbojan naslov. Oni među vama koji su vidjeli taj film znaju da se radi o fašistu koji nakon Mussolinijevog pada prijavljuje svog slijepog prijatelja kao fašistu. Bolji bi naslov bio “Umjetnik preživljavanja”.

Postoji nešto što bismo mogli nazvati definitivnom tehnikom u negativnoj upotrebi riječi kojima se izaziva zbrka, stvaraju i pogoršavaju konflikti, i diskreditiraju protivnici. Ovo je suprotno onome što pisac radi. U ovom slučaju, što su riječi apstraktnije, a izjave besmislenije, to bolje. Ovu tehniku razvili su masovni mediji, usavršili časopisi *Life* i *Time*, a još više razradila CIA u dotiranim časopisima kakav je *Encounter*. Tehnika koja se

upotrebljava za pisanje loših osvrta i prikaza knjiga toliko je definitivna da će vam nakon jedne jedine rečenica biti jasno kada je upotrijebljena – a osim toga i mnogo je zamršenija od pukog kritiziranja dotične knjige. Za svakog je pisca od iznimne važnosti da bude u stanju smireno prihvatiti nepoštenu kritiku i, kad mu se ukaže prilika, odgovoriti na nju. Dakle, zanimljiva i korisna vježba, također je pisanje prikaza knjiga.

Da bismo se vratili na bit tehnologije, moramo prvo uzeti u obzir materijal kojim se bavimo: riječi. Knjiga Alfreda Korzybskog *Znanost i zdrav razum (Science and Sanity)* sjajan je primjer. Činjenica da riječ *nije* objekt koji ona predstavlja – da ovaj stol, ma kakav on bio, nije označavatelj “stola” – ako se valjano shvati može svakom studentu uštedjeti mnogo besmislenog verbalnog prepucavanja. Obratite pozornost na apstraktne riječi koje nemaju određeno izvorište – riječi kao što su komunizam, materijalizam, civilizacija, fašizam, reduktivizam, misticismizam. Postoji točno onoliko definicija ovih riječi koliko ima korisnika tih riječi. Prema Korzybskom, riječ koja nema svoje izvorište je riječ koju bi trebalo izbaciti iz jezika i, rekao bih, zasigurno, iz rječnika pisca. Uzmite, na primjer, riječ “fašizam”, što ona znači? Što joj je osnovno izvorište? Razmotrimo fenomen nacističke Njemačke – vojna ekspanzija industrijalizirane zemlje; potom uzmimo za primjer Južnu Afriku – ugnjetavanje kojim se pokušava zadržati *status quo*. Jesu li i jedno i drugo primjeri istog fašizma?

Ukratko, imamo toliko mnogo različitih pojava koje se kriju pod spomenutom riječi da upotrebe takve riječi mogu voditi jedino zbrki. Zato tu riječ možemo sasvim izbaciti iz upotrebe i jednostavno opisati raznolike i u priličnoj mjeri drukčije političke pojave. Već me dugo optužuju da sam veliki materijalist i buržujski mistik. Što znače te riječi? Zbilja ništa. Baš zato što ništa ne znače, možete se svađati oko njih čitavu vječnost. Ali zato, bilo koja riječ koja ima svoje izvorište ne može se pobijati, tu je, pred vama – bez obzira zove li se stolica, stolac, sjedalo, sjedalica, ili kako god hoćete, ali nema prepirke. Sve prepirke potječu iz zbrke, a sve prepirke su gubljenje vremena osim ako vam nije namjera stvaranje zbrke i gubljenje vremena.

Mnogo toga sam o pisanju naučio pišući filmske scenarije. Onog trenutka kada pisac počne pisati filmski scenarij – što znači pisati rečenice kojima predočava što se događa na ekranu – on više nije sveznalica. On ne može, na primjer, obavijestiti čitatelja da je “Vedar i jasan svibanjski dan, 1923, Saint Louis, Missouri.” Kako filmska publika zna da je mjesec svibanj, godina 1923, mjesto Saint Louis? Ova se informacija mora prikazati na ekranu,

osim ako pisac ne pribjegne nepopularnom glasu naratora. Ili: “Napustivši kuću i skrenuvši na Aveniju Euclid tog jutra, naježio se od predosjećaja.” Je li se zbilja naježio, i kako se to prikazuje na ekranu? Mora se prikazati neki događaj zbog kojeg se je naježio; možda netko tko mu prilazi na ulici i šapuće nešto što može, a i ne mora biti upereno protiv njega – ili zloban pogled biciklista koji prolazi. I takvi izrazi kao što su: “riječi ne mogu opisati”, “neopisivo”, “neizrecivo”, ne mogu se pokazati niti predočiti na ekranu. Ne možete pobjeći s nekim neopisivim čudovištem. Publika želi *vidjeti* čudovište. Zbog toga plaća ulaznicu. Sposobnost da se razmišlja konkretnim, vizualnim jezikom gotovo je nužna za pisca scenarija. Uopćeno govoreći, ako on to ne može vidjeti, čuti, omirisati, ne može ni opisati.

Utjecaj masovnih medija osjeća se mnogo više u filmovima nego u knjigama. Dvadesetih godina dvadesetog stoljeća rat gangsterskih bandi na filmu bio je hit iz godine u godinu, ali sjetite se da tada nije bilo televizijskog programa o ratu gangsterskih bandi. Postojale su jedino fotografije i novinski članci. Bile su to vijesti s naslovnica, i ljudi su se interesirali jer je to bilo nešto što se zbilja događalo, a nisu mogli gledati direktan prijenos. Da su to mogli gledati iz dana u dan, kao terorističke aktivnosti u Belfastu, izgubili bi zanimanje. Slika gubi utjecaj svojom prekomjernom upotrebom. Je li itko zainteresiran da napravi film o IRA u Belfastu? Ili da napiše knjigu na tu temu? Ljudi su više nego siti dokumentaraca na temu IRA u Belfastu. Što s arapskim teroristima za vrijeme Olimpijade? Hoćemo li taj događaj nazvati “Smrt u Münchenu”? Drugi svjetski rat – postoje mnogi filmovi o toj temi, ali ne previše, barem ne s uključenim TV kamerama. O toj je temi otada snimljeno mnogo uspješnih filmova i napisane barem dvije knjige: *Odavde do vječnosti* i *Goli i mrtvi*. Ali tko je napisao bestseler o Vijetnamskom ratu?

Snovi su plodno izvoriste materijala za pisanje. Prije mnogo godina pročitao sam knjigu Johna Dunnea koja se zove *Eksperiment s vremenom* (*An Experiment with Time*, 1924.). Dunne je bio engleski fizičar, i opazio je da se njegovi snovi ne odnose samo na prošle već i na buduće događaje. Naravno, materijal o događajima iz budućnosti, s obzirom da nam često izgleda trivijalan i irelevantan, nećemo lako zapamtiti ako ga ne zapišemo. Ovo me navelo u naviku zapisivanja snova, i činim to već 30 godina. Počeo sam zapisivati snove mnogo prije no što sam se počeo ozbiljno baviti pisanjem. Tijekom niza godina pojavljivao mi se određen broj događaja iz budućnosti, ali je meni osobno mnogo važniji broj likova i prizora koje sam crpio direktno iz snova, i mogu reći da barem 40 posto materijala u mojim djelima potječe izravno iz snova. Kada stupim u vezu s nekim likom, počinjem izgrađivati njegov identitet. Na primjer, sreo sam neki lik u snu; onda možda u novinama

pronađem fotografiju koja izgleda kao moj lik iz snova, ili možda čak sretnem nekoga tko izgleda kao on. Uglavnom, moji su likovi su sastavljeni od mnoštva ljudi – osoba koje potječu iz snova, s fotografija, također i ljudi koje poznajem i, prilično često, likova iz tuđih zapisa. Tijekom niza godina ispunio sam mnogobrojne bilježnice tim lelujavim likovima.

Vojo Šindolić

WILLIAM S. BURROUGHS U DUBROVNIKU

Unatoč desetak dosad objavljenih biografija o Williamu S. Burroughsu, u njegovu životopisu najmanje jasno i najslabije obrađeno razdoblje predstavljaju godine 1936. i 1937. koje je uglavnom proveo u Europi.

Tekst ovog istraživanja temelji se na Burroughsovim sjećanjima koja je prilikom čestih susreta iznosio autoru ovog teksta koji je za teško dostupnim podacima tragao po brojnim privatnim arhivima diljem Sjedinjenih Država i Europe, kao i u Dubrovačkom arhivu.*

* * *

Nakon što je u proljeće 1936. godine diplomirao na Harvardu, Burroughs se, zajedno s prijateljem sa studija, Robertom L. Millerom zaputio u Europu. Početkom ljeta stigli su u Pariz, potom su nekoliko tjedana proveli u Beču i Budimpešti i na nagovor zajedničkog prijatelja koji je još otprije poznao ljepote Dubrovnika, odlučili su posjetiti taj grad.

U Dubrovnik su stigli početkom kolovoza 1936. godine i odsjeli u Hotelu Lapad. Burroughs je sa sobom također nosio i pismenu preporuku za Ilse Herzfeld Klapper, Njemicu koja je već nekoliko godina živjela u Dubrovniku. Jedne večeri dok su se odmarali u vrtnoj restauraciji Hotela Imperial, pojavio se i engleski Kralj Edward VIII u pratnji nekolicine svojih prijatelja.

Edward, čija je jahta "Nahlin" (u pratnji dva razarača engleske mornarice, "Glowworm" i "Grafton"), bila usidrena ispred Lokruma i stare dubrovačke luke, prethodno je krstarilo Jadranom i posjetio otoke Rab i Korčulu. Tijekom svoga privatnog i neslužbenog posjeta Dubrovniku i trodnevnog boravka u kolovozu 1936. godine, Edward je u nekoliko navrata posjećivao tadašnje najpoznatije dubrovačke restorane i kavane: vrtnu restauraciju Hotela

Imperial, riblji restoran Šarić na Širokoj ulici i Gradsku kavanu, i o tome nam na zanimljiv način svjedoči ondašnji dubrovački tisak.

Naravno, ono što se u ondašnjem domaćem i inozemnom tisku nije moglo pročitati jest činjenica da je Edward na tom privatnom putovanju bio u društvu Wallis Simpson. (Edward, rođen 23. lipnja 1894. upravo je bio napunio četrdeset i dvije godine života kada je tog kolovoza stigao u Dubrovnik sa svojom voljenom Wallis. Jedva četiri mjeseca kasnije, 10. prosinca 1936. godine on se odrekao kraljevskog trona u korist svoga brata Vojvode od Yorka, Georga VI – kako bi mogao oženiti ovu već dva puta razvedenu Amerikanku. To je i učinio: 3. srpnja 1937. godine, u Toursu u Francuskoj, oženio je Wallis Simpson.)

Svega nekoliko tjedana nakon krstarenja Jadranom i osobito posjeta Dubrovniku, u najpoznatijim američkim i engleskim novinama i tjednicima mogli su se pronaći ovakvi komentari: “Jedna od najvećih ljubavnih priča stoljeća približila se svom raspletu upravo na Jadranu. Ljetovanje britanskog suverena Edwarda VIII i razvedene Amerikanke Wallis Simpson duž Jadranske obale izazvalo je veliko uzbuđenje i senzaciju u političkim i pomodnim krugovima širom zapadnog svijeta. Ljubav važnija od kraljevske krune privukla je pažnju britanskog i američkog tiska upravo zbog razloga zbog kojih su ljubavnici odlučili biti zajedno – u divnoj Dalmaciji, na otocima Rabu i Korčuli, i prije svega, u starom Dubrovniku, jednom od najljepših malih gradova na svijetu. Upravo nakon njihova posjeta Dubrovniku stilizirani dijelovi tradicionalne dalmatinske nošnje pojavili su se kao modni ukrasi na modnim šetnicama i ulicama New Yorka. Nesuđeni kralj koji je ubrzo ‘sjahao s konja na magarca’ i prihvatio titulu Vojvode od Windsora, naučio je igrati popularnu dalmatinsku igru ‘balote’, koja je vrlo slična našem kuglanju. Ali, par je iznad svega uživao u ljepotama tog područja.”

Vrativši se u Beč, Burroughs je počeo pohađati predavanja iz medicine na *Konsularakademie*, ali je nakon upale slijepog crijeva u proljeće 1937. godine napustio predavanja i odlučio se vratiti u Dubrovnik. U nekoliko naših susreta, Burroughs se prisjećao kako se odmah nakon operacije poželio oporaviti u Dubrovniku i kako je već boravio u Dubrovniku kad je cepelin Hindenburg eksplodirao iznad Lakehursta, New Jersey, 6. svibnja 1937.

Nakon višegodišnjeg boravka u Dubrovniku, Ilse Herzfeld je upravo u to vrijeme istjecala jugoslavenska viza, a isto tako i valjanost njemačke putovnice, a ona se, kao njemačka Židovka, bojala vratiti u Njemačku obnoviti je. (Kada je Burroughs upoznao Ilse, ona je bila 37-godišnja razvedena Židovka. Njezina obitelj je pripadala imućnim židovskim veletrgovcima iz Hamburga, a ona je izvjesno vrijeme živjela u Berlinu i poznavala je mnoge umjetnike poput Kurta Weilla i Ernsta Tollera.) Ilse Herzfeld je tada zamolila Burroughsa da pokuša pronaći nekog Amerikanca koji bi je oženio kako bi postala američka državljanka, a Burroughs joj se osobno ponudio.

U lipnju 1937. godine, Burroughs i Ilse Herzfeld su brodom *Prestolonasljednik Petar* koji je plovio na liniji Rijeka – Dubrovnik – Pirej, otputovali za Atenu, gdje je tadašnji američki konzul Henry C. Beck posvjedočio njihovom vjenčanju upravo u zgradi konzulata.

Nakon što je Ilse Herzfeld uspjela emigrirati u New York potkraj 1937. godine, prvo zaposlenje koje je u Americi dobila bilo je kao tajnica njemačkog pisca Ernsta Tollera (1893.–1939.). Toller je također bio njemački Židov koji je kao dobrovoljac sudjelovao na Zapadnoj fronti u Prvom svjetskom ratu i bio je poznati pjesnik i pisac kazališnih komada. Po uvjerenju je bio socijalist, a rat u kojem je sudjelovao učinio ga je i pacifistom. U studenome 1918. godine, Toller se pridružio Kurtu Eisneru u pokušaju da nagovore vojnike i radnike u Münchenu da im pomognu u osnivanju Bavarske republike.

Kurta Eisnera su ubili njemački nacionalisti 21. veljače 1919. Zaprepašteni zbog ubojstva njihovog vođe, Toller i drugi socijalisti su 7. travnja 1919. godine u Münchenu objavili osnutak Bavarske sovjetske republike. Kada je *Freikorps*, udruga bivših vojnika, nakon teških borbi, zauzela München i krvavo ugušila revoluciju, Toller je osuđen na zatvor zbog izdaje. Tijekom petogodišnjeg boravka u zatvoru, Toller je napisao nekoliko drama koje su ga svrstale među najznačajnije njemačke pisce tog doba.

Nakon Hitlerovog *Machtergreifunga* 30. siječnja 1933. godine, Tollerovi dani u Njemačkoj bili su odbrojani. Kada ga je 1. travnja iste godine Goebbels javno proglasio za jednog od državnih neprijatelja, Toller je bio prisiljen početi se skrivati. Nacističko spaljivanje knjiga, *Bücherverbrennung*, 10. svibnja 1933. godine šokiralo je slobodoumne građane cijelog svijeta, a svega dva tjedna kasnije PEN je održao svoj jedanaesti internacionalni kongres u Dubrovniku.

U svakom slučaju, Ernst Toller se pojavio u Dubrovniku u svibnju 1933. godine i to kao isključeni član njemačkog PEN kluba. Već se prije kongresa govorilo o borbama koje bi mogle nastati povodom zasjedanja svjetskih književnika. Delegati francuskog kluba na čelu s Julesom Romainsom došli su u Dubrovnik s namjerom da u potpunosti isključe Nijemce iz organizacije i to radi poznatog spaljivanja knjiga kao i zbog njihovih stavova prema Židovima. Ali zvanična njemačka delegacija PEN-a bila je većim dijelom sastavljena od predstavnika koji su dijelili nacističke stavove i svi su se zdušno usprotivili Tollerovom javnom istupu. Predsjedavajući, H. G. Wells, pozvao je prisutne da glasanjem odluče o tome. Nakon što je Toller dobio pravo javnog istupa, njemačka delegacija je napustila skup. U svom govoru Toller je pročitao imena 60 njemačkih autora (uglavnom Židova) koji su se našli na nacističkoj crnoj listi. Bio je to dramatičan trenutak u povijesti svjetske književnosti, premda ga ondašnji dubrovački tisak nije prepoznao u tom smislu i otvoreno se stavio na stranu zvanične delegacije Nijemaca i njihovog stava. "...U odsustvu Nijemaca to je jutro govorio Židov Šalom Asch kao i Toller, tako da se ovaj klub na kraju izrodio u cionističku propagandu... Toller je govorio u obranu slobode misli... Iza ta dva govora svršio je ovaj kongres, koji može da se ponosi time što se je izrodio u apologiju agresivnog židovskog masonstva. Istina je doduše, da svi članovi pojedinih centara nijesu židovsko-masonskog mentaliteta, ali se je na kongresu pokazalo da ovaj mentalitet ima pretežnu većinu i vodeću ulogu. Ovo mora ozbiljno zabrinuti članove PEN klubova kršćanskog nazora o svijetu." ("Narodna Svijest", Dubrovnik, 14. lipnja 1933.)

Budući da je Toller bio u Dubrovniku u svibnju 1933. godine gotovo je sasvim sigurno da se sreo s Ilse Herzfeld. Toller se u rujnu 1933. godine preselio u London i ondje je živio tri iduće godine. U listopadu 1936. zaputio se na književnu turneju po Sjedinjenim Državama i trajno se naselio u New Yorku, iznajmivši apartman u jednom od hotela.

Nakon što je 30. travnja 1939. godine u New Yorku otvoren veliki Svjetski sajam, PEN klub je organizirao svoj godišnji kongres upravo u New Yorku, a Ernst Toller je održao zapažen govor i na tom skupu.

Svega dva tjedna kasnije Toller je bio mrtav. 22. svibnja 1939. godine objesio se u kupaonici svog hotelskog apartmana. Njegova tajnica, Ilse Herzfeld prva je pronašla Tollera nakon što se vratila s pauze za ručak. Prema riječima Williama S. Burroughsa, Ilse Herzfeld bila je vrlo pedantna i savjesna žena i uvijek se vraćala s pauze za ručak točno u jedan sat poslijepodne. Da se kojim slučajem i tog dana vratila u točno određeno vrijeme

možda je i mogla spasiti Tollera. Ali baš toga dana netko ju je na ulici zadržao u kraćem razgovoru i kad se desetak minuta poslije jedan vratio u ured, zatekla je Tollerovo nepokretno tijelo.

* Ovaj tekst originalno je napisan na engleskom jeziku i objavljen u ponešto drugačijoj varijanti u književnom časopisu *Long Shot*, br. 26., Hoboken, New Jersey, 2003.

Vojo Šindolić

ALLEN GINSBERG U DUBROVNIKU

Allen Ginsberg, jedan od najznamenitijih svjetskih pjesnika druge polovine dvadesetog stoljeća, boravio je u Dubrovniku petnaestak dana početkom listopada 1980. Zajedno sa svojim dugogodišnjim prijateljem Peterom Orlovskim i mlađim suradnikom i glazbenikom Stevenom Taylorom (članom poznatog rock sastava The Fugs u kojem su potkraj šezdesetih godina najpoznatiji članovi i osnivači grupe bili pjesnici Ed Sanders i Tuli Kupferberg). Ginsberg je posjetio Dubrovnik iz nekoliko osobnih razloga. (Mnoštvo dokaza o tom vrlo značajnom i nadahnutom boravku nalazimo i u Ginsbergovim "Dnevnici" iz 1980., zasada još uvijek neobjavljenim.) Ginsberg je godinama slušao o ljepotama Dubrovnika pa se kao neumorni svjetski putnik u to i sam želio uvjeriti, tim prije što je imao nekoliko slobodnih dana prije početka iscrpljujuće europske turneje koja je potrajala gotovo sve do Božića iste godine. Osim toga, Ginsberg je svakako želio posjetiti i autora ovog prijateljskog sjećanja i priloga, budući da smo se još od ranije poznavali, dopisivali i radili na prijevodima njegovih pjesama.

Ginsberg je odsjeo u centru samog starog grada, u Hotelu Dubravka, odmah pokraj stare gradske tržnice, popularno zvane Placa. Pod dubokim dojmom starog Dubrovnika – za koji je kasnije često govorio da je uz Veneciju najljepši grad na svijetu – Ginsberg je u jednom dahu, u jednom jedinom danu napisao dvije relativno duge i vrlo karakteristične i tipične "ginsbergovske" pjesme koje spadaju među njegove najbolje pjesme iz drugog, kasnog razdoblja. Ginsberg (koji je desetljećima uredno vodio svoj dnevnik) tada je u svoju bilježnicu zapisao i ove riječi koje objašnjavaju nastanak pjesme "Ptičji mozak": "Prolazeći carinu na ulazu u (bivšu) Jugoslaviju, stekao sam dojam duhovne birokracije, koja je, kada se ogoli, čisto ludilo. I tako sam počeo kopati po smeću komunizma, zapravo po svjetskom smeću... Te vrele noći u Dubrovniku, rastavši se od Voje Šindolića, probudio sam se poslije ponoći i počeo popravljati plahte na svom krevetu, pomislivši 'Ja sam Ptičji mozak', i napisao sam cijelu pjesmu u jednom dahu, osim posljednjeg stiha. Da bih uravnotežio američke i crvene ptičje mozgove, potražio sam pomoć u stihu Andreja Voznesenskog: 'Ptičji mozak, šef ruske birokracije, zijeva'."

Uvečer 14. listopada 1980. Allen Ginsberg i ja prisustvovali smo koncertu Dubrovačkog simfonijskog orkestra u Kneževom dvoru. Te večeri na programu je bila Beethovenova *Eroica* čiju je izvedbu, nažalost, prekinulo nevrijeme – događaj o kojem je Ginsberg napisao svoju “*Eroicu*”. Kasnije, za vrijeme jednoga od naših mnogobrojnih razgovora, kazao je: “Razlika među pjesmama ‘Ptičji mozak’ i ‘Eroica’ nije u metodi kompozicije, nego u *različitim pristupima govornim stankama*. Cijelu pjesmu ‘Ptičji mozak’ napisao sam u jednom dahu osim posljednjeg stiha, kao i cijelu ‘Eroicu’. Moja osnovna mjera je jedinica misli, da tako kažem. Tako da u mojem slučaju nije od tolike važnosti jedinica zvuka koliko jedinica misli. Napetost koja se gradi u ‘Ptičjem mozgu’ ekspresionistička je u tom smislu što se temelji na narativnom ali vrlo ritmičnom stihu; dok u pjesmi ‘Eroica’ svakim sljedećim stihom pokušavam ispriopovjediti logičan slijed događaja za vrijeme koncerta Beethovenove ‘Eroice’ u atriju Kneževog dvora u Dubrovniku.”

Nekoliko dana kasnije zajedno smo iz Dubrovnika krenuli na gotovo jednomjesečnu turneju tadašnjom Jugoslavijom (Zagreb, Beograd, Skopje, Priština) a potom i u Mađarsku, Austriju i Njemačku, gdje smo se, nakon nešto manje od tri mjeseca druženja i zajedničkih pjesničkih nastupa, rastali 15. prosinca. Ginsberg se iz Frankfurta vratio u New York a ja u rodni Dubrovnik.

Godine 1981. Ginsberg je uz glazbenu pratnju punk grupe The Gluons u Denveru, u Koloradu, snimio pjesmu “Birdbrain!”, koja je ubrzo postala veliki hit i mogla se čuti na radiostanicama od New Yorka do San Francisca.

Allen Ginsberg

PTIČJI MOZAK!

Ptičji mozak vlada svijetom!

Ptičji mozak je konačni proizvod Kapitalizma

Ptičji mozak šefuje ruskom birokracijom, zijevajući

Ptičji mozak je 30 godina vladao FBI-jem ukazom F. D. Roosevelta i nikad
nije progonio Cosa Nostru!

Ptičji mozak savjetuje da se pšenica spali, kako bi održao visoke cijene na
svjetskom tržištu!

Ptičji mozak pozajmljuje novac policijskim državama u razvoju pomoću
Internacionalnog novčanog Zajma!

Ptičji mozak nikad ne popušta jer se oslanja na svodnike koji rade za njega

Ptičji mozak nudi transplantaciju mozga u Švicarskoj

Ptičji mozak se budi usred noći i razmješta svoje plahte

Ja sam Ptičji Mozak!

Ja vladam Rusijom Jugoslavijom Engleskom Poljskom Argentinom
Sjedinjenim Državama El Salvadorom

Ptičji mozak se množi u Kini!

Ptičji mozak prebiva u Staljinovom truplu u Kremlju

Ptičji mozak zapovijeda petrokemijsku zemljoradnju u pustinjским predjelima
Afrike!

Ptičji mozak smanjuje podzemne vode u Sjevernoj Kaliforniji ispušavajući
je poslovnim zemljoradničkim bankama u kotaru Naranača

Ptičji mozak harpunima ubija kitove i žvaće kitovo salo u tropima

Ptičji mozak toljagama ubija mladunce tuljana i njihove kože prodaje u Parizu

Ptičji mozak vlada Pentagonom a njegov brat CIA-om, Debeloguzim
Zelembaćima!

Ptičji mozak piše i uređuje *Time Newsweek Wall Street Journal Pravdu Izvestiju*

Ptičji mozak je Papa, Premijer, Predsjednik, Komesar, Predsjedavajući,
Senator!

Ptičji mozak je izabrao Reagana za Predsjednika Sjedinjenih Država!

Ptičji mozak priprema Čarobni kruh od obogaćenog bijelog brašna!
 Ptičji mozak je prodavao robove, šećer, duhan, alkohol
 Ptičji mozak je pokorio Novi svijet i ubio čudotvornog boga Xochopiliya u
 Popocatepetlu!
 Ptičji mozak je bio Predsjednik kada je u Tlatelulcu iz strojnica pobijeno tisuću
 tajanstvenih studenata
 Ptičji mozak je poslao 20.000.000 intelektualaca i Židova u Sibir, njih
 15.000.000 nije se nikada vratilo u kavanu Pas Lutalica
 Ptičji mozak je nosio brčiće i vladao Njemačkom pomoću amfetamina
 posljednje godine II. svjetskog rata
 Ptičji mozak je smislio Konačno Rješenje židovskog Problema u Europi
 Ptičji mozak je to izveo u plinskim komorama
 Ptičji mozak je od Mafije unajmio Lucky Lucianoa i izvukao ga iz zatvora da
 bi osvojio Siciliju za američki Ptičji mozak prije Crvenih
 Ptičji mozak je proizvodio oružje u Svetoj Zemlji i prodavao ga bijelim
 nežidovima u Južnoj Africi
 Ptičji mozak je helikopterima opskrbljivao generale u Srednjoj Americi ubivši
 mnoštvo nemirnih Indijanaca, stvorivši tako povoljne uvjete za posao
 Ptičji mozak je započeo ratni teror protiv izraelskih Židova
 Ptičji mozak je poslao zionističke avione da bombardiraju palestinske stračare
 oko Bejruta
 Ptičji mozak je Opijate proglasio protuzakonitima na svjetskom Tržištu
 Ptičji mozak je osnovao Crno tržište za Opij
 Otac Ptičjeg mozga je pogodio skag u hodnicima Lower East Sidea
 Ptičji mozak je organizirao operaciju Kondor da bi raspršio otrovne plinove
 po poljima marihuane u Sonori
 Ptičjem mozgu je pozlilo na Trgu Harvard od pušenja meksičke trave
 Ptičji mozak je stigao u Europu da bi Propagandom pokorio žohare
 Ptičji mozak je postao poznati Internacionalni Pjesnik koji putuje svijetom
 veličajući sjaj Ptičjeg mozga
 Proglašavam Ptičji mozak za pobjednika Pjesničkog Nadmetanja
 On je sagradio svjetski Trgovački centar u newyorškoj luci ne obzirući se na to
 gdje kanalizacija istječe –
 Ptičji mozak je započeo sa sječom amazonske prašume da bi na obali rijeke
 sagradio tvornicu papira

Ptičji mozak iz Iraka napao je Ptičji mozak u Iranu
Ptičji mozak u Belfastu baca bombe na guzicu svoje majke
Ptičji mozak je napisao *Kapital!* stvorio *Bibliju!* sastavio *Blagostanje naroda!*
Ptičji mozak je human, sagradio je Duginu sobu na vrhu Rockefellerovog
centra kako bismo mogli plesati
On je izumio Teoriju relativnosti kako bi korporacija Rockwell mogla praviti
Neutronske bombe u Rocky Flatsu, Kolorado
Ptičji mozak pokušava utvrditi koliko dugo može izdržati a da ne svrši
Ptičji mozak se nada da će njegov pimpek tako narasti
Ptičji mozak kroz Staklene Oči hotela vidi novog Špijuna na Placi u
Dubrovniku –
Ptičji mozak želi ga popušiti u Europi, on život shvaća vrlo ozbiljno, jer
slomljenog srca nećete surađivati –
Ptičji mozak ide u komunističke države s velikim porezima kako bi maznuo
KGB-ove ljubavnice dok na nebu grmi –
Ptičji mozak je shvatio da je postao Buddha meditirajući
Ptičji mozak se boji da će raznijeti planet stoga je napisao ovu pjesmu da bi
postao besmrtn –

Hotel Dubravka, Dubrovnik, 14. listopada 1980. u 4.30 ujutro

Allen Ginsberg

EROICA

Bijeli mramorni stupovi u atriju Kneževog dvora
na kraju mramorno bijele ulice u zidinama okruženom gradu Dubrovniku –
Cijela flota potonula, Republika propala, duždevi se pretvorili u kosture a
Turci u prah i pepeo
Svjetski ratovi prošli uz topovsku paljbu, iperit i Führere ovisne o
amfetaminima –
Beethovenova koračnica ponovno odzvanja u kamenom domu
U bijelim sakoima i Crnim kravatama tvorci Disonantne grmljavine
koncentriraju se na note
Nagnuvši se, Timpanist osluškuje herojsku vibraciju s Timpana –
Gudači s rožnatim naočalama i bradama, mladi i stari zajedno srednjim
prstom prebiru po tankim životinjskim strunama –
Fagotisti prislanjaju usne na šuplje drvene puhaljke,
Violinisti uzbuđeno prebiru po violinama – Prvi Violinist
kratke brade (pred stalkom za note uz mladu djevojku u crnoj večernjoj
haljini) strpljivo čeka da orkestar naštимуje notu C –
Dirigent maše svojom palicom i laktovima predajući se Beethovenovom
djelu
Znojeći se na hladnom jadranskom zraku u 10 i 15 uvečer u bijelom
ovratniku, crnom dugom fraku i celuloidnim manšetama, u crnim cipelama
visokih potpetica – okreće izlizanu stranicu Prvog stavka –
Limena glazbala odjekuju, trube ječe, francuski rogovi slave Napoleona!
Dirigent dirigira Bam Bam bamb.

Ali Beethoven se zgrozio Napoleonom i izbrisao ime svog heroja sa stranice
za Posvetu –

Započinje Posmrtna koračnica! Običavao sam je slušati na radiju u Patersonu
tijekom građanskog rata u Španjolskoj –

Napokon znam da to fagoti Predvode jecaje uzvišene elegije
 napokon vidim čeliste kako sjede na stolicama, violiniste što se njišu naprijed-
 natrag, gudače što stoje i tužno gledaju
 dok svi zajedno izvode sjetnu tužaljku i posmrtnu koračnicu Europi,
 Kraj Dubrovačke republike, idiotski vrisak Marša na Moskvu!
 Dubrovački glazbenici osvećuju se Napoleonu,
 svirajući Beethovenove herojske akorde u Kneževom dvoru pokraj mora
 Noću –
 Električne svjetiljke u obliku kugli na postoljima od kovanog željeza
 osvjetljavaju 1980. godinu (Car Napoleon i Car Beethoven nalik lubanjama
 što hrču)
 u Kneževom dvoru preuređenom u koncertnu dvoranu za Turiste
 Beethovenovo srce odjekuje u bubnjevima, a on ljutito uzdiše, dok u crno
 odjevena violinistica i bradati Maestro zamahuju rukama.
 Posmrtna fuga Započinje! Smrti Kraljeva, vrisak Revolucionarnih masa
 dok Srednji vijek nestaje pred Industrijskom revolucijom
 Tajanstvena truba! duga mjedena budnica!
 veseli izleti na otočka mjesta izraženi violinskim jezikom,
 glazba struji od violina prema fagotima –
 Bujanj oponaša odjek koraka Nosača Lijesa –
 ritam tužne melodije diže se iznad krovova,
 nalik šutljivim mačkama na crvenim crepovima, žice odjekuju sve tužnije –
 cijev za vodu u gubici lava strši iz bijelog kamena zidne Fontane u atriju
 Sada štakori i lavovi progone jedni druge oko orkestra od violinske strune do
 hrabrog stakata kontrabasa –
 Lovački rogovi razigrano odzvanjaju odbijajući se o mramorne blokove
 stubišta –
 Napoleon je u ime Pape samog sebe okrunio za Cara!
 Nevjerojatno! Atomske bombe padaju na Japan! Hitler napada Poljsku!
 Saveznici zapaljivim bombama bombardiraju sve živo u Dresdenu!
 Amerika ulazi u rat –
 Sada Violine i Rogovi dižu Kontrapunkt do gromoglasnog bombardiranja!
 Timpani ratuju! Bam Bamb! Kraj Scherza!

Finale – šuljajući se kroz historiju, Pizzicato na Kontrbasu Čelu i Violinama
 dok Vrijeme neumoljivo napreduje.
 Strujeći venama, radost pobjede, Oslobođenje čovjeka od Države!
 Veliki ples, festival, svi instrumenti združeni jednoglasno objavljuju Tako je!
 Tko ne bi bio sretan sresti Beethovena u Jeni 1812. ili 1980! Malen je svijet,
 ustaje zapjevati poput velikog hrabrog srca!
 Bliži se Zanosni Europski Ples! Oslušujemo na jedno, potom na drugo
 uho, Koraci Titana odzvanjaju Srednjom Europom –
 Tu je valcer da stiša veselje, Ali vratit će se veliki ples poput Vječnosti poput
 Boga poput
 oluje poput Potresa poput Beethovenove Tvorevine
 nova Europa! Slobodni novi svijet kojeg je prije gotovo 200. godina
 Prerekao kroz limene instrumente i gudačka glazbala,
 Gigantski Otkucaji srca Beethovenove Gluhe Čežnje –
 Proročanstvo Čvrste sretne miroljubive Pravedne Europe –
 Veliko poput Truba Treće simfonije.
 Ujedinjenje Svijeta! Trijumf Mjeseca! Ljudska rasa slobodna za Glazbu!
 Dovoljno da zaplačete usred Kneževog dvora, pomislivši na Einsteinovu
 Atomsku bombu koja je eksplodirala iz njegove glave –
 Usred note, prekid! Prolom oblaka!
 Dirigent briše svoju glavu i bježi,
 gudači i čelisti nose svoja drvena glazbala i nestaju u garderobi,
 Puhači francuskih rogova Violinisti i Fagotisti dižu poglede k nebu iz kojeg
 pljušti i bježe ispod balkona
 usred note, usred velike Satirične Koračnice,
 Pljus! Kiša pljušti s neba!
 Glazbenici i slušatelji bježe po kamenom popločanom
 Atriju Kneževog dvora u Dubrovniku 14. listopada 1980. u 10 i 45 uvečer.

Razgovor Voja Šindolića s Lawrenceom Ferlinghettijem

Šindolić: Danas, kad su najpoznatija djela beat pisaca uvrštena u mnogobrojne antologije suvremene američke i svjetske književnosti, i kad se ta djela i njihovi pisci izučavaju na najuglednijim sveučilištima kako u Sjedinjenim Državama tako i diljem svijeta, često se čuje misao kako je beat generacija nešto već prošlo i nadiđeno, da ne kažem “staromodno”?

Ferlinghetti: Beat književnost nije pokret s kojim je gotovo samo zato što su njegovi najznačajniji predstavnici umrli; naprotiv, to je književni tok koji i dalje nepresušno teče. Mnogi od preživjelih beat pjesnika i srodnih pisaca u posljednjih nekoliko godina stvorili su ili objavili neka od svojih najznačajnijih djela – Gary Snyder (dobitnik Pulitzerove nagrade za poeziju za 1974.) i Michael McClure ... Ipak, na većinu beat pisaca još uvijek se gleda kao na društvene odmetnike i buntovnike.

Šindolić: Možemo li u svemu tome vidjeti i ponovno zanimanje za nekadašnji beat stil, nažalost u komercijaliziranim uvjetima, u različitim zabavnim medijima: igranom filmu, nastupima pjesnika na MTV-u, glazbenim spotovima grupe U2, Patti Smith, brojnim dokumentarnim filmovima o stvaralaštvu Williama S. Burroughsa, Jacka Kerouaca ili Jima Morrisona, itd?

Ferlinghetti: To je samo nastavak, istina mnogo komercijaliziraniji, onoga što su beatnici započeli spojem poezije i jazza – potkraj četrdesetih godina dvadesetog stoljeća. Ne vidim veliku razliku osim što su sadašnji sudionici mnogo više otuđeni nego što su bili ondašnji.

Šindolić: Tvoje ime je postalo i sinonim za izdavačku kuću City Lights u San Franciscu, prvu knjižaru u Americi i svijetu za džepna izdanja knjiga, i epicentar beat pokreta ne samo na Zapadnoj obali nego i diljem Sjedinjenih Država još od sredine pedesetih godina.

Ferlinghetti: Ja sam prvotno bio povezivan s beatnicima kao njihov nakladnik. Tek kasnije, nakon što sam objavio svoju poeziju, postao sam njihovim neformalnim članom.

Šindolić: Ondašnji mediji bili su izrazito neskloni i nenakloni beat piscima, nazivajući ih skitnicama, komunističkim agitatorima, anarhistima, književnim neznalicama, subverzivnim elementom, itd. Sve ovo zvuči prilično pogrdno za nekoga tko je, poput tebe, doktorirao na Sveučilištu na Sorbonni, i to s temom...

Ferlinghetti: Jedan dosadni francuski profesor žarko je želio napisati knjigu o beatnicima, i jednom me upitao kako se zvala moja doktorska disertacija, premda je i sâm bio profesor na Sorbonni i mogao je potražiti moj rad u njihovoj knjižnici. Odgovorio sam mu da je naziv mojeg doktorskog rada "Uloga pisoara u francuskoj književnosti". Brzopleto je prihvatio moju šalu i tako je to izišlo u njegovoj knjizi. Ali pravi naslov moje doktorske disertacije bio je "Grad kao simbol u modernoj poeziji".

Šindolić: Ljudi te uglavnom poznaju i cijene kao pjesnika, uvjerenog anarhista, ikonu knjižare i nakladničke kuće City Lights, ali volio bih da se ovaj put dotaknemo i tvog slikarstva, budući da si u posljednjih dvadesetak godina napisao značajan broj pjesama koje se bave slikarstvom i svjetlošću u slikarskom smislu. Znam da kada govoriš o svom slikarstvu najradije koristiš riječi eros i svjetlost. A i tvoja knjižara i izdavačka kuća sadrže riječ svjetlost u svome nazivu...

Ferlinghetti: Svjetlost je simbol plodnosti, kao što se može pročitati u Frazerovoj *Zlatnoj grani*, a mislim da se slobodno može reći kako Chaplinova mala figura simbolizira i svjetlost i eros i traganje za čistoćom i istinom. Zato mi se svidjela ideja da knjižaru nazovem City Lights, što izravno potječe od naziva Chaplinova filma *Svjetlosti velegrada*. Svi Chaplinovi filmovi su, zapravo, priča o pojedincu koji se bori protiv države. Chaplinov lik je lik nepatvorenog anarhista i čistog revolucionara, pa samim time i nevinog revolucionara i nevinog erosa. On uistinu predstavlja ono subjektivno u svima nama, drugu vrstu stvarnosti, jedan drugačiji pogled na stvari, na čitav svijet. Chaplinov je mali čovjek suprotstavljen golemom, okrutnom svijetu, pa samim time ima i negativan odnos spram autoritarizma, policije i države.

Šindolić: Promatrao si svjetlosti mnogih velegradova, širom svijeta. Imao sam veliku čast i rijetku priliku pročitati u tvojim još neobjavljenim dnevnicima da si otišavši u Pariz 1948. godine zapravo slijedio primjer američke izgubljene generacije i da si, u izvjesnom smislu, iznova pokušavao proživjeti Hemingwayev mit.

Ferlinghetti: Otišao sam u Pariz s Wolfeovim romanom *Pogledaj dom svoj anđele* u jednom džepu i Hemingwayevim *Sunce se ponovno rađa* u drugome. To su bile moje biblije, zato sam otišao u Pariz, da bih doživio Hemingwayev mit, koji, naravno, već tada nije više postojao. Odlazio sam u književne kavane na Montparnasseu krajem četrdesetih, tada još nisu bile odveć zaražene masovnim turizmom, i čovjek je mogao vidjeti francuske slikare kako slikaju za stražnjim stolovima. Živio sam jednu iluziju, pokušavajući oživjeti roman *Sunce se ponovno rađa*. O svemu tome iscrpno pjevam u mojoj dugoj pjesmi "Adieu à Charlot" (Charlot je francusko ime Charlesa Chaplina). U njoj se osvrćem na sve te mitove koje je moja generacija nadživjela, da bih na kraju završio idejom zbog čega je Chaplin toliko važan i zašto i dalje nastavlja biti važnim likom u našoj tehnokratskoj svijesti čak i danas.

Šindolić: Znači li to da je, prema tvom shvaćanju, Chaplin simbol potrage za erosom?

Ferlinghetti: Chaplin predstavlja malog čovjeka u svakome od nas. On predstavlja mit o svemu subjektivnom u suvremenom konzumnom društvu kakvo danas postoji u Americi i Europi. Čini se da je suvremeno potrošačko društvo danas posvećeno jedino uništenju i obuzdavanju svega subjektivnog u svakome od nas – čitava TV (ne)kultura, čitava elektronička zloupotreba kompjutorske industrije... Stoga možemo reći da je Chaplinov lik doista lik pjesnika, a pjesnik je po definiciji neprijatelj države, jer pjesnika možemo definirati kao prenositelja erosa. Sukladno tome, pjesnik se protivi svemu što ga guši i obuzdava, gušeći pritom i njegov nagon za erosom, gušeći njegovu potragu za svjetlošću, ljubavlju i ljepotom. Zato kažem da već po samoj definiciji pjesnik mora biti neprijatelj države.

Šindolić: Još je jedan američki otpadnik i Chaplinov imenjак proveo život tragajući za erosom: mislim, naravno, na Charlesa Bukowskog. Ti ne samo što si ga poznao, nego si objavio njegove dvije najznačajnije rane knjige proze, roman *Zabilješke starog pokvarenjaka* i *Erekcije, ejakulacije i druge priče o običnom ludilu*. Nedavno sam naišao na jedan tekst u kojem ugledni američki književni kritičar citira Sartrea koji hvali Bukowskog kao "najistaknutijega egzistencijalnog pjesnika". Ali, je li Bukowski ikada bio ozbiljno shvaćen?

Ferlinghetti: On se zbilja nije nikad vrzmao po pjesničkim krugovima niti im je ikada pripadao, umjesto toga odlazio je na konjske utrke ili u jeftine barove. On nije imao ni najmanju želju za druženjem s književnim kritičarima ili uopće književnim ljudima. Upravo zato mnogi ljudi iz akademskih krugova nikada nisu čuli za njega ili namjerno nisu htjeli čuti...

Šindolić: Kakav utjecaj ima danas poezija kad relativno mali broj ljudi posvećuje svoje vrijeme čitanju poezije, u usporedbi s filmom, videom, kompjutorskim igricama i svime ostalim?

Ferlinghetti: Naša knjižara City Lights drži jedan od najvećih izbora knjiga poezije na svijetu. Čitav inventar imamo u kompjutoru, čak i rijetka i bibliofilska izdanja, tako da svakog časa možemo reći koliko knjiga poezije prodamo mjesečno. To je enormna količina. Istina, danas se knjige mnogo više kupuju preko interneta nego u knjižari, to je paradoks današnjeg društva.

Šindolić: Kakav bi mogao biti tvoj savjet mladim pjesnicima?

Ferlinghetti: Neka prave filmove. Film ima i zvuk i sliku, što znači da može sažeti književnost, slikarstvo i glazbu. Mislim da se najpoetičniji talenti koji su se prije nekoliko desetljeća zanimali za poeziju danas mnogo ozbiljnije bave filmom.

Razgovor Voja Šindolića s Allenom Ginsbergom

Allen Ginsberg i ja bili smo bliski prijatelji dvadeset godina – od 1977. sve do Allenove smrti u travnju 1997. Tijekom ta dva desetljeća napravili smo petnaestak opširnih intervjua od kojih su neki u cijelosti objavljeni u raznim američkim i engleskim časopisima i zbornicima. Neke od njih osobno sam preveo i objavio u tjednicima i književnim časopisima u bivšoj Jugoslaviji, uglavnom tijekom osamdesetih prošloga stoljeća. Ovaj je razgovor vođen krajem kolovoza 1986. u Beogradu, tijekom vrućeg i sparnog popodneva i noći u mojoj nekadašnjoj kući na Neimaru, četvrti mirnih obiteljskih kuća i dvorišta. Okruženi crvenim ružama iz dvorišnog vrta sjedili smo u prizemlju pokraj otvorenih prozora koji gledaju na dvije ulice, iz daljine se čula galama djece koja su se smijala i igrala, lavež pasa iz okolnih dvorišta i buka automobila koji su tuda prolazili. Dan prije smo se vratili s Međunarodnog festivala poezije u Strugi (tj. Struških večeri poezije) gdje je Ginsbergu dodijeljen Zlatni vijenac za 1986. godinu. Među nekima od ranijih i kasnijih dobitnika te nagrade su Eugenio Montale, W. H. Auden, Pablo Neruda, Ted Hughes, Andrej Voznesenski, Hans Magnus Enzensberger, Josif Brodski itd. Ginsberg je u to vrijeme bio iznova veoma zaokupljen fotografiranjem i gotovo cijeloga dana fotografirao je mene ili nas dvojicu u odrazu zrcala (te se fotografije danas nalaze u Ginsbergovom arhivu pri Sveučilištu Stanford u Berkeleyju).

Na početku sam mu želio postaviti nekoliko pitanja o ritmičkim jedinicama kratkog i dugog daha, o pristupu, stilu i načinu izražavanja prilikom zapisivanja dugih ili kratkih stihova, ali naš je razgovor nekoliko puta skrenuo u drugom smjeru. Nakon razgovora koji je uz kraće stanke potrajao nekoliko sati Ginsberg je bio veoma zadovoljan, a to mi je kasnije i potvrdio jer je u moju radnu bilježnicu zapisao: "Sa zahvalnošću za koncizni i promišljeni razgovor o genijima američke poezije Dvadesetog stoljeća kao i na diskusiji o Teatralnosti Politike i Diktaturi Uma."

Šindolić: Kad smo zadnji put razgovarali obećao si mi kazati nešto više o najvažnijim pjesničkim utjecajima kako na tebe i tvoje stvaralaštvo, tako i na najpoznatije članove

Beat generacije. U tvom slučaju, griješim li ako spomenem utjecaj Walta Whitmana, W. C. Williamsa, Williama Blakea, Guillaumea Apollinairea, Federica Garcije Lorce?

Ginsberg: Da, u pravu si, ali tu je i Edgar Allan Poe. On je imao značajan utjecaj na moju poetiku. Promijenio sam mišljenje nakon što sam iznova pročitao njegova Sabrana djela (poeziju, priče, eseje itd.). Negdje 1976. ili 1977. još jednom sam pročitao njegovu poeziju – dok sam radio na poemi “Contest of Bards”. Ta je poema poput duge ritmične kadence koja malo po malo doseže svoj vrhunac. S druge strane – kad sam bio mlad pjesnik meni su Whitman ili W. C. Williams bili mnogo korisniji. Kao što se to danas jasno vidi, u Americi je bilo potrebno proći kroz dugo razdoblje promjene svijesti – od Whitmana i Melvillea do Ezre Pounda i Williamsa prije no što smo bili u stanju osvrnuti se i pozabaviti djelima Poea ili Emily Dickinson ili Carla Sandburga ili čak Roberta Frosta. U tome vidim problem koji nikada nije riješen do kraja.

Naravno, nužno je vratiti se pojedincu, krenuti od društva da bi se stiglo do pojedinca. Na način na koji je o tome govorio Jack London... Prije no što se odlučite za javno djelovanje, morate otkriti tko ste vi, tko je vaša ličnost. A to opet znači otkriti različite oblike ljudske savjesti i svjesnosti, recimo one Petera Orlovskog u usporedbi s onom Gregoryja Corsoa (poduži smijeh), različite oblike seksualnosti poput one Philipa Whalena u usporedbi s onom Garyja Snydera (opet poduži smijeh), različite pristupe ljudskoj osobnosti poput Jacka Kerouaca u usporedbi s Nealom Cassadyjem; na kraju, to znači istraživati samu narav savjesti i svjesnosti...

Šindolić: Čini mi se da su umjesto Pounda ili W. C. Williamsa ili čak W. Blakea ili P. B. Shelleyja, pa čak i E. A. Poea – pisci, filozofi i pjesnici kao što su Herman Melville ili H. D. Thoreau ili R. W. Emerson, a osobito Whitman i Aldous Huxley bili puno “prikkladniji” djeci cvijeća i hippy generaciji, rock and roll generaciji.

Ginsberg: To ovisi o mnogo čemu. Na primjer, kad je blues bio u usponu dvadesetih godina, gotovo nitko nije na njega obraćao pozornost kao na vrstu poetike. Hoću reći, pjesništvo koje se u Blakeovo vrijeme smatralo pjesništvom nije imalo nikakve veze s onim što se tada stvarno događalo, kao što mi to danas znamo naknadnim dubokim uvidom u tadašnju situaciju.

S druge strane, to je stara tradicija Walta Whitmana. U svemu tome najvažnije je to što ako vi osobno nešto ne učinite postajete zatočenik robotizirane države, električne kompanije, transportne kompanije, monopolista hrane, trgovačkih lanaca. Ono što je najpozitivnije i najbitnije u samom pokretu djece cvijeća bila je, u ekološkom smislu, briga za snagu prirode i zelenila koji iz sezone u sezonu preporođuju zemlju. Mnogi ljudi nisu uzeli u obzir ovu značajku tzv. generacije djece cvijeća. Mislili su da to jedino znači zadjenuti cvijet u cijev puške pred Pentagonom, ali to je isto tako, i mnogo više, očuvanje slijeva Amazonije kao najvećih pluća planeta Zemlje.

Još jednu stvar trebamo imati na umu. Razmišljanje o divljoj zemlji kao nedirnutom prirodnom staništu vuče nas u zamku zamišljanja drevnog, netaknutog, praiskonskog stanja. Kao što Gary Snyder kaže: "...divlja priroda u današnje vrijeme ne može biti netaknuta." Nikada ništa ne može biti kao što je nekoć bilo. Priroda, prirodno stanište i nedirnuto tlo doživjeli su brojne mijene tijekom milijuna godina beskrajnih promjena i seoba naroda. Odvijao se nezaustavljiv proces obnavljanja života pomoću križanja biljnih i životinjskih vrsta, ponovnog uspostavljanja novih staništa pod utjecajem samog života na zemlji – to je priroda divljine. Mi jedino trebamo dozvoliti tom procesu da se odvija spontano i omogućiti povratak tog stanja.

Pjesnici i mislioci poput Thoreaua ili Whitmana ili Vachela Lindsayja pružaju nam vrstu materijalne osnove svemu tome kroz niz djela kao što su "Atlantis" Harta Cranea, ili "Congo" Vachela Lindsayja ili čak eseja "Democratic Vistas" Walta Whitmana, koje i dalje smatram za veoma značajna i korisna djela, a koja su i danas posve primjerena i primjenjiva.

Šindolić: Pokušaj mi objasniti kako vidiš utjecaj Beat pokreta iz četrdesetih i pedesetih na hippy pokret iz šezdesetih godina. Po tvom mišljenju jesu li uopće utjecali na današnje događaje. Na primjer, meni se čini da pisci Beat generacije uopće nisu imali bilo kakav društvenopolitički utjecaj, osim možda Burroughsa, ali mislim da je jedno sigurno – vizija Amerike Jacka Kerouaca ili Neala Cassadyja nije bila ta o kojoj su punkeri pjevali...

Ginsberg: Postoji puno različitih tema koje su bile prihvaćene, inaugurirane, transformirane ili započete od strane književnog pokreta iz pedesetih i društva prijatelja iz četrdesetih godina. Centralna tema je bila transformacija svjesnosti i kako je vrijeme

protjecalo, iskustva koja su Kerouac, Burroughs, Neal Cassady, Herbert Huncke (kojega je Kerouac već 1948.-1949. opisao u romanu *Town and the City*), Carl Solomon, Lucien Carr i ja imali s tim u vezi u mnogome su doprinijela našim ranim djelima ali i prihvaćanju stvarnosti koja nas je okruživala.

Mislim da su Kerouac i Burroughs imali najuočljivije domete u tome i to već krajem pedesetih. Trebat će proći još puno vremena da bismo se uvjerali je li to bio Burroughs sa svojim istraživanjima svijeta kriminala i potkupljive policije ili Kerouac sa svojim istraživanjem uma ili raznolikih oblika svjesnosti. Tijekom četrdesetih i pedesetih barem je postojala kakva-takva nada da bi se mogle dogoditi dovoljno velike promjene da spasimo planet. Barem je postojala želja za tim, nada da će se ljudi boriti za neku vrstu ljepših ideala Amerike bez obzira potječu li ti ideali od demokrata, konzervativaca ili onih koji se zalažu za seksualne slobode. Nitko nije bio bliži takvom idealu Amerike od Kerouaca. Ali, malo je njih to prepoznalo. I sada smo možda u većem škripcu nego što smo bili u vrijeme četrdesetih i pedesetih.

Šindolić: Često se sjetim da si mi kasnih sedamdesetih kad sam te tek upoznao i pitao što je po tvojem mišljenju Beat generacija, odlučno odgovarao i ponavljao da su Kerouac i Burroughs u razdoblju 1945.-1955. predstavljali oličenje Beat generacije. Misliš li i dalje tako?

Ginsberg: Dakako. Jer od 1955. ili tu negdje pojavila se Književna renesansa u San Franciscu s novim prijateljima kao što su Lawrence Ferlinghetti, Gary Snyder, Philip Whalen, Michael McClure, Kenneth Rexroth, Peter Orlovsky itd... Ali tijekom šezdesetih sve je postalo pretjerano politizirano i osjećaj starog prijateljstva, zajedništva, iskrenosti i otvorenosti je nestao. Ili je možda bio preoblikovan.

Mislim da su šezdesete, politički gledano, bile u velikoj mjeri jalove zbog neprijateljskog raspoloženja svih sukobljenih strana. Znaš i sam, ideje pobune i izražavanja ljutnje, gdje se ljutnja i gnjev koriste kao motiv. Stvari su se zakomplicirale i otišle u pogrešnom smjeru onoga trena kad su ljudi počeli poduzimati razne akcije i prosvjede vođeni isključivo vlastitim gnjevnim ponosom. Početkom 1969. više od 50% Amerikanaca bilo je mišljenja da je rat u Vijetnamu velika pogreška. Ali umjesto da ljude izvuku iz rata, uvjeravajući ih u besmisao ratovanja, ljudi su izašli na ulice i počeli pokazivati svoj bijes.

Šindolić: Kad si me prvi put posjetio u mojem domu u rodnom Dubrovniku početkom listopada 1980. bio si uistinu očaran njegovom ljepotom pa si umjesto dva-tri dana odlučio ostati puna dva tjedna. Tijekom tog vremena proveli smo mnoge lijepe trenutke razgovarajući o svemu i svačemu, praveći planove za prvu knjigu tvojih pjesama u mojem prijevodu (*Urlik uma*, Dob, Beograd, 1983.). Upravo u Dubrovniku napisao si dvije pjesme koje spadaju među tvoje najbolje kasne pjesme – “Ptičji mozak” i “Eroicu”. Potom si u pratnji punk grupe Gluons snimio pjesmu “Ptičji mozak” i to je bio prilično velik hit. Po mojem mišljenju “Eroica” je jednako dobra pjesma. Možeš li mi reći nešto više o njihovom nastanku kao i razlikama među njima, budući da su obje napisane istog dana?

Ginsberg: Da, bili su to lijepi dani. Obje pjesme o kojima govoriš imaju prirodni ritam govora. *To je veoma važna odrednica!* Zapravo su stanke u umu dok razmišljaš što ćeš i kojim slijedom zapisati posve prirodne stanke u govoru. Razlika između dvije spomenute pjesme nije u načinu njihova nastanka već u drukčijoj upotrebi govornih stanki. Cijelu pjesmu “Ptičji mozak” napisao sam u jednom dugom dahu osim zadnjeg stiha, baš kao i cijelu “Eroicu”. U svakom slučaju, moje osnovno polazište je misao. U mojem slučaju ona ima prednost nad zvučnošću. Tenzija koja nastaje u “Ptičjem mozgu” je ekspresionistička jer se njezin nastanak temelji na narativnim ali veoma ritmičnim stihovima, dok u “Eroici” slijedim logičan niz događaja tijekom izvedbe Beethovenove “Eroice” na koncertu u Kneževom dvoru u Dubrovniku.

Šindolić: Kako iz današnje perspektive gledaš na ulogu Sjedinjenih Država u unutrašnjoj i vanjskoj politici? Zapravo, kako doživljavaš i objašnjavaš razvoj Amerike od Građanskog rata do svjetske velesile broj jedan? Ili, još točnije, kako vidiš Kerouacovu Ameriku danas?

Ginsberg: Ne znam ti dati pravi i potpun odgovor. Razgovarati na taj način može biti prilično banalno i pojednostavljeno. Hoću reći, kad govorimo o izvjesnim razdobljima u povijesti čovječanstva, o čemu mi zapravo govorimo? Ali jedno je sigurno, ekološko uništenje je ogromno, a naoružanje veoma skupo i to je stvorilo bezdan iz kojeg se, po mojem mišljenju, Amerika neće nikada uspjeti izvući. Oduvijek sam se zanimao za razne oblike cenzure. Jer, svaka cenzura uključuje i podrazumijeva kontrolu misli. Svrha toga obično je održavanje određenog oblika državne ili vojne nadmoći koja postaje sve čvršća i sve gora.

Volio bih da se možemo vratiti na građansku svijest koja je bila prisutna u ranom američkom političkom razmišljanju i barem pokušati ostvariti projekte koji doprinose društvu i okolišu radije no sjediti prekrštenih ruku i dopustiti da pohlepni pojedinci i korporacije dominiraju cijelim svijetom kao da je njihovo privatno vlasništvo. Samodisciplina, samopožrtvovnost, samokontrola i stare obiteljske vrijednosti važne su svakoj obitelji, društvu i novim naraštajima. Zašto ne bismo govorili o njima kao osnovnim vrijednostima u našem društvu? Što se dogodilo s osobnom odgovornošću na društvenoj i političkoj razini?

Šindolić: Kerouac je još 1951. godine izrekao vrlo značajnu stvar: “Zemlja pripada Indijancima”. Čini mi se da se taj njegov stav savršeno uklapa u njegovu viziju Amerike, one Amerike koju je na svojim fotografijama zabilježio Robert Frank, a za čiju je monografiju Kerouac napisao uvodni tekst. O meksičkim seljacima kako ih je opisao u knjizi putopisa *Osamljeni putnik (Lonesome Traveler)*, o životu ne samo na cesti nego i u malim gradovima i selima. Vrlo je zanimljivo to što je Kerouac još od rane mladosti bio zaokupljen različitostima življenja u malom gradu i velegradu. Monstruoznost velikoga grada i humanost maloga grada i propast maloga grada zbog masovne proizvodnje, kapitalizma i bezdušne eksploatacije. Zanima me da baš od tebe čujem – je li Kerouac prije smrti bio razočaran Amerikom?

Ginsberg: Da, bio je. Do ranih šezdesetih Kerouac je već bio doživio mnoštvo napada i pogrda sa svih strana, a imao je i osobne probleme sa svojom majkom. Najgore od svega je što je postao ovisan o alkoholu pa se nije mnogo ni pojavljivao u javnosti. Problem je što je on bio veoma otvorena osoba, a kao takav je bio posve bespomoćan. S druge strane, njegova je majka u velikoj mjeri bila francuskokanadska seljanka, suženih vidika, strogih katoličkih svjetonazora, sebična, naivna, bezosjećajna, obiteljski orijentirana žena. Željela je zadržati Kerouaca za sebe, a i doista joj je bio potreban. On je bio vezan za nju na isti način na koji je bio vezan za svoju posljednju ženu Stellu. Osjećao se odgovornim i vodio je brigu o svojoj majci i živio s njom i svojom ženom Stellom koja je bila starija od njega, i morao je podnositi njihove nazadne stavove, a to je rješavao pićem. U tom smislu Jack je uvijek bio veliki Amerikanac, uvijek zainteresiran za američke arhetipove – i na smiješan ali i na tužan način nije imao bilo kakav utjecaj u društvu, bio je to što je bio, svoj vlastiti lik.

Šindolić: Tko su najveći književni utjecaji sa Starog kontinenta? Ne mislim samo na tebe nego i na sve značajnije predstavnike Beat generacije? Ako ispravno razmišljam, na primjer, čini mi se da je William Blake imao veliki utjecaj na tebe, Michaela McClurea i Garyja Snydera; Milton na tebe i Snydera; P. B. Shelley na tebe, McClurea i osobito na Gregoryja Corsoa, F. G. Lorca na tebe i Jacka Spicera itd.

Ginsberg: Da, imaš pravo. Sva naša rana ali dobrim dijelom i kasnija djela temelje se na veoma dobrom poznavanju književnih djela devetnaestog i dvadesetog stoljeća, od Balzaca i Baudelairea preko francuskih nadrealista čije smo znanje duboko uvažavali i potom usvajali i razvijali preobražavajući ga u kontekstu američkog jezika početkom druge polovine dvadesetog stoljeća kada se dogodilo i postalo očigledno otvaranje prema novoj svjesnosti. Vjerojatno je na sve nas najviše utjecao Rimbaud. Veliki prozni pisci kao što su Jean Cocteau, Antonin Artaud, L. F. Celine, Jean Genet, dakako stara grčka poezija, Sapfo, Anakreont. Frank O'Hara i Philip Lamantia pa čak i Ferlinghetti bili su pod velikim utjecajem francuskih nadrealista. U našim ranim godinama Dostojevski je najviše utjecao na sve nas – mene, Kerouaca, Neala Cassadyja, Williama Burroughsa.

Šindolić: Također te želim pitati o velikom francuskom pjesniku Guillaumeu Apollinaireu i njegovom utjecaju na tebe, osobito njegovom dugom stihu, recimo u zbirci *Zone*. Jednu od svojih pjesama posvetio si Apollinaireu. Zove se "Na Apollinaireovom grobu". Jesi li je ikada govorio na svojim nastupima?

Ginsberg: Peter Orlovsky i ja otišli smo 1957. na pariško groblje Père Lachaise posjetiti Apollinaireov grob. Pjesma o kojoj govoriš je vrsta mojeg poetskog opisa našeg posjeta njegovu grobu. Cijela pjesma je veoma fokusirana i sve prožima ista emocija. I u ovom slučaju govorimo o dahu kao o kontroli i mjeri stiha. Ali glavna vodilja takve poezije je dah, ne oblik stranice ili izgled pjesme na stranici. Rijetko je govorim uživo, osim ako nije neka osobita prigoda.

Šindolić: Čini mi se prikladnim da ti upravo sada postavim jedno posve specifično pitanje. Znaš, vrlo je čudnovato, ali znam priličan broj europskih i srednjoeuropskih pjesnika koji smatraju da dugi stih (uz brojne zareze u stihovima) u poeziji znači lošu poeziju ili lošeg pjesnika. S druge strane možemo reći da je u američkoj poeziji dugi stih bio dugo vremena glavni oblik poetskog izraza. Da spomenem cijeli niz najutjecajnijih američkih pjesnika

dugog stiha, a koji se povijesno nadovezuju: od Melvillea, Whitmana, Charlesa Reznikoffa, Delmorea Schwartza, W. C. Williamsa u *Patersonu*, čak i Pounda u najvećem dijelu *Cantos*a, sve do tebe, Charlesa Olsona, Roberta Duncana, Johna Ashberyja, Kennetha Kocha itd.

Ginsberg: Važno je podsjetiti se, kako kaže T. S. Eliot u jednom od svojih eseja, umjetnost nikad nije savršena. Nema napretka u umjetnosti. Ili je dobra ili nije. Umjetnost koja nas danas uzbuđuje može dolaziti iz bilo kojeg područja svijeta, ali i iz bilo kojeg razdoblja. Poput Apollinaireove sjajne zbirke pjesama *Alcools*. Hart Crane je napisao veoma zanimljivu pjesmu koju svatko treba pročitati "Havana Rose", a koja zapravo predstavlja njegovu oproštajnu poruku zabilježenu malo prije no što je počinio samoubojstvo. To je bila jedna od pjesama koja me je usmjerila prema sirovom, otvorenom razmišljanju u poeziji.

Šindolić: Također sam te želio pitati o sve većoj popularnosti Williama Burroughsa. Čini mi se da nove generacije čitatelja koji danas vole djela Billa Burroughsa sve lakše prepoznaju glavne teme njegovih romana koje su ujedno i glavni problemi našeg društva danas.

Ginsberg: Moralna pouka u kontekstu ovoga o čemu sada razgovaramo jest ta što su vječna budnost i oprez cijena slobode. Uglavnom je svrha svega toga zadržati neki oblik militarističkog nepromijenjenog stanja koje postaje sve gore i sve opasnije. Sada govorim poput Billa Burroughsa (dug smijeh) ali on je bio u pravu. A to je i pokazao – čak i u svojim ranim romanima kao što su *Junkie* i *Naked Lunch* – borba protiv droge je prijevarena i prenapuhana je. To je sada već svugdje problem – u Europi, u Južnoj Americi, u Sjedinjenim Državama, baš svugdje. To moralističko razmetljivo trubljenje policije i političara da je nemoralno dozvoliti ljudima posjedovanje droge nema nikakve veze s njihovim pravim razlozima: oni su robovi vlastite političke moći. Njihovo ponašanje je potpuno neodgovorno, nemoralno i čak protuustavno.

Šindolić: Na kraju, što je tvoja poruka čitateljima diljem svijeta?

Ginsberg: Svakog jutra se budim shvaćajući da nema pobjede.

Razgovor Voja Šindolića s Gregoryjem Corsom

Gregoryja Corsoa upoznao sam 1977. Kao i u svim drugim slučajevima kada su u pitanju bili pjesnici i književnici Beat generacije, s Corsom me upoznao “dobri duh” i dragovoljni svjetski ambasador beatnika Allen Ginsberg. Otada smo se Corso i ja često sretali i viđali, kako u domovima koje je ubrzanim ritmom mijenjao, vodeći se, uglavnom, burnim reakcijama ali i željama i nemogućnostima suživota s brojnim ženama od kojih su mu neke od njih rodile petero djece: Sheri, Mirandu, Cybelle, Maxa i Nilea (u razdoblju u kojem je živio u San Franciscu do 1985., a potom uglavnom u New Yorku sve do nekoliko mjeseci prije smrti). Isto tako smo se sastajali i u mnogim drugim mjestima diljem Sjedinjenih Država, a povremeno i u Europi. Nekoliko smo puta zajedno i nastupili (danas legendarni festivali poezije u Rimu i Amsterdamu početkom osamdesetih). Neki od naših razgovora objavljeni su na engleskom jeziku u različitim američkim, engleskim i japanskim novinama i časopisima. Ovaj razgovor vođen je 1998. u Veneciji kada je Corso po posljednji put boravio nekoliko mjeseci u Europi. Razlog boravka bio je film o njegovu životu i djelu, a koji je redatelj Gustave Reininger snimao desetak godina, nadopunjavajući svoju priču o Corsou koja je na kraju objavljena kao dugometražni dokumentarni film: *Corso, The Last Beat* (2009.) Na to zadnje putovanje u Europu, i jedva nepunih godinu poslije smrti voljenih prijatelja Allena Ginsberga i Williama S. Burroughsa, Corso se odlučio nakon ponude redatelja G. Reiningera koji je u svoj film želio uvrstiti i posebnu priču o najsretnijem razdoblju njegova života (1957.-1962.), a koje je Corso proživio u Veneciji, Tangeru, Parizu, Londonu, Berlinu, Ateni itd. Corso i ja našli smo se u venecijanskom Hotelu Sofitel (omiljenom hotelskom smještaju još jednog mog beatničkog prijatelja, pjesnika Lawrencea Ferlinghettija u kojem smo devedesetih godina vodili duge i zanimljive razgovore), a koji je u međuvremenu promijenio ime u Hotel Papadopoli. Nažalost, Corsu je malo prije dolaska u Europu dijagnosticiran rak bubrega, i on je doista na krilima “milih vila i njihovih sila” s radošću doputovao u Europu želeći po posljednji put posjetiti mjesta u kojima je napisao svoje ponajbolje pjesme. Sjećam se sada s nostalgijom kako je znameniti beatnički pjesnik Michael McClure (pjesnički učitelj Jimu Morrissonu, autor pjesme “Mercedes Benz” koja je postala svjetski popularna u izvedbi Janis Joplin, ali i sjajan pjesnik, pisac dramskih komada koji su izvođeni u Americi i Europi, književnik o kojem je Francis Crick, dobitnik Nobelove nagrade za kemiju 1962. za otkriće strukture molekule DNK napisao sjajan književni esej) još ranih osamdesetih prošloga stoljeća, a

prilikom posjeta mojem domu u Dubrovniku, bio i doslovno osupnut kad je ugledao pisma koja mi je pisao i slao Gregory Corso. Jer, prema svemu što znamo (vidjeti knjigu Corsovih izabranih pisama, *An Accidental Autobiography*, New Directions, 2003.), Corso je prestao pisati pisma svojim prijateljima još sredinom šezdesetih! Kako sam i čime zaslužio njegovu ljubav, strpljenje i dugogodišnje prijateljstvo možda čitatelji mogu naslutiti iz ovog razgovora, ali i cijele ove knjige.

Šindolić: Prije no što si počeo pisati poeziju, tri godine si proveo u zatvoru, od svoje sedamnaeste do dvadesete. Što bi mogao reći o tom vremenu?

Corso: Moram reći da tijekom tri godine provedene u zatvoru nisam bio ograničen i obuzdavan nerazumijevanjem čuvara, ali isto tako nisam želio mučiti i progoniti samoga sebe glupom spoznajom o promašenoj mladosti. U zatvoru sam se jednostavno morao družiti sa zatvorenicima, ali i znati izaći na kraj s muškarcima, jezivim primjerima ljudskih otpadnika i grubijana, a svi smo dijelili istu sudbinu, sudbinu izdržavanja vremenske kazne. Za to vrijeme pročitao sam mnoštvo sjajnih knjiga i razgovarao s mnogim zadivljujućim umovima – čovjek jednostavno ne može zaboraviti takve zatvorske frajere. Jedan od njih kazao mi je: “Dečko, nemoj dopustiti da ti služiš vremenu, neka vrijeme služi tebi.” Tako sam i učinio. Vrijeme, koje je u takvim situacijama veoma okrutno prema ljudima, prema meni je bilo dobro i na mene je djelovalo blagotvorno. Kad sam izašao iz zatvora bio sam mlad i samouk muškarac spreman za sve ružno i za sve dobro. Zbog toga ne mogu reći ništa ružno o zatvoru. Dakako, ne kažem da je to ugodno i zabavno mjesto, daleko od toga, jer za sredovječne i starije ljude to je mrtvački sanduk u kojem još jedino mogu disati... Sva vrata koja su zaključana protivno čovjekovoj slobodnoj volji doista su vrlo tužna. Ali ja sam onaj koji jesam i za razliku od nekih ljudi kojima institucionalne kazne i zakoni teško padaju, moram priznati da je ta ista stvar na čudan način na mene djelovala blagotvorno.

Šindolić: A što s poezijom iz tog vremena? Tvog ranog pjesništva do 1956?

Corso: Nisam pisao pjesme o vremenu provedenom u zatvoru, a ni o zatvorenicima. Pisao sam o vanjskom svijetu, jer kad sam izašao iz zatvora, opet sam bio na slobodi tj. u

vanjskom svijetu. Ako se čovjek mora popeti ljestvama da bi stigao do određene visine kako bi odatle mogao bolje vidjeti, onda je najbolje pisati o onome što vidiš, a ne o tome kakvim ljestvama i na kakav način si se popeo. Za mene je zatvor predstavljao te spasonosne ljestve.

Svoje prve pjesme sjećam se jako slabo, nemam njen zapisani primjerak. Izgubio sam je zajedno sa stotinama drugih. Sve sam ih držao u jednom kovčegu kojeg sam stalno nosio sa sobom tijekom čestih putovanja i selidbi. Bio je to kovčeg u kojem sam nosio nekoliko zgužvanih košulja, jedno odijelo i hrpu pjesama. Taj sam kovčeg izgubio na autobusnom kolodvoru u Miamiu, Florida. Ali nisam se osjećao loše zbog toga. Jedino sam se bio zabrinuo, ali možda ni to osobito puno, da ne izgubim pjesnika u sebi. Mislio sam: sve dok je pjesnik u meni, lako ću za pjesme. A i danas tako mislim.

Čak i kad sam proveo pet godina neprekidno putujući Europom jednako sam sa sobom nosio jedan jedini kovčeg, i u njemu imao isti sadržaj: debeli svežanj pjesama i nekoliko pari donjeg rublja i čarapa. S obzirom da je pedesetih i šezdesetih godina doista postojala željezna zavjesa između Istoka i Zapada, mnogi su na pjesnike gledali kao na špijune, ali ne toliko u političkom smislu koliko u onom najbjednijem, doušničkom. Često sam na graničnim prijelazima morao otvoriti taj kovčeg. Veliki pjesnik Keats govorio je za sebe da je Božji špijun.

Nikada nisam imao većih problema na graničnim prijelazima osim što je najveću poteškoću predstavljao tek otvoreni kovčeg kojeg sam trebao ponovno čvrsto zatvoriti jer je uvijek bio prepun papira pa kad bih ga morao otvoriti u skućenom kupeu vlaka drugog razreda pjesme bi poispadale i razletjele se posvuda ispod sjedala i kojekuda drugdje. Pokušao sam putovati bez pjesama, ali pokazalo se da ni to nije dobra ideja jer bih ih tako izgubio na drukčiji način. Mislim da sam tako izgubio više pjesama no što ih sada imam objavljenih i sakupljenih u sabраним pjesmama. Kao rješenje, najbolje što sam mogao učiniti bilo je da onoga trena kad bih dovršio određeni ciklus pjesama smjesta ga pošaljem izdavaču. Jedino tako sam uspijevaо spasiti svoje pjesme. I dan-danas držim se tog pravila.

Kad sam bio dijete i dok sam boravio u zatvoru uopće nisam pisao. Tek nakon što sam izašao iz zatvora, 1950., počeo sam pisati i to puno, ali možda te pjesme uopće nisu bile

dobre. Vjerujem da je to bio razlog zbog kojeg sam ih izgubio. Sada pišem puno manje i trudim se da te pjesme ne izgubim.

Šindolić: Što bi mogao reći o vremenu Drugog svjetskog rata, vrijeme koje si kao dječak i beskućnik proveo po ulicama New Yorka, a potom o pedesetima i američkom lovu na vještice, šezdesetima i prvoj “djeci cvijeća”, kubanskoj krizi i Zaljevu svinja, ratu u Vijetnamu, premda znam da si dobar dio vremena potkraj pedesetih i početkom šezdesetih proveo u Europi, primjerice, radeći u Njemačkoj na njemačkoj dvojezičnoj antologiji američkih Beat književnika, a za koju si ti napravio cjelokupni izbor i uredio je zajedno s Walterom Höllererom, *Junge Amerikanische Lyrik* (Carl Hanser Verlag, München, 1961.). Sve ovo pitam te s jednim ciljem, što misliš o ulozi pjesnika u današnjem društvu?

Corso: Doista ne mislim da su pjesnici iz prijašnjih razdoblja živjeli toliko teško i nesigurno kao što to današnji pjesnik živi, a isto tako sumnjam da će pjesnik današnjice živjeti u toliko teškom i nesigurnom vremenu kao što će ga živjeti budući pjesnici. Ja mislim da je u današnje vrijeme pjesnik taj koji mora postati djelo umjetnosti, a ne pjesma. Današnje vrijeme zahtijeva da pjesnik, a to znači čovjek, bude istinit koliko i pjesma. A to se u zadnje vrijeme doista i događa.

Još bih mogao reći da se pjesnici današnjice veoma razlikuju od pjesnika iz prošlosti, prije svega zbog toga što današnji pjesnici puno više pate od stresa i psihičkih smetnji, a samim time njihova opterećenost puno više djeluje na njihovu psihu nego na pjesmu – jer oni duboko vjeruju da ako je pjesnikovo biće u dobrom zdravstvenom i psihičkom stanju, to isto će i pjesma odražavati.

Isto tako, pjesnik se danas mora nositi sa svijetom koji se mijenja strahovitom brzinom, ali i ljudskom sviješću o današnjem društvu koja se isto tako mijenja jednako velikom brzinom; pjesnik danas mora imati puno više posla sa samim sobom nego pjesničkim temama; dakle, i pjesnik mora mijenjati samoga sebe ili će biti nedjelotvoran, a njegov pjesnički glas će zamrijeti ili će biti nedovoljno artikuliran – drugim riječima – on vidi da se svijet mijenja i shvaća da se i on mora mijenjati zajedno sa svijetom ako želi preživjeti. Taj proces je sasvim jasan i očit: svijet se mijenja jer ga čovjek mijenja, a pjesnik koji je toga mnogo više svjestan od velike većine ljudi koji ga okružuju, mora o tome pisati.

Svijet se neprestano mijenja, a ono što ga čini neizvjesnim jest upravo spoznaja da se stalno mijenja. Ne biti svjestan činjenice da se svijet mijenja, znači vjerovati u poznati i stari svijet, svijet kakav više ne postoji – jer prošlost nam se uvijek čini sigurnijom od budućnosti – poznamo prošlost ali ne i budućnost. A budućnost čovječanstva čini mi se nikad neizvjesnijom.

Pjesnik svoje misli i stihove daruje ljudima i samom životu. Ali pjesnički nazori, um i misli imaju posla s mnogim opasnim, ludim, bolesnim i odvratnim stvarima, jer pjesnik sve svoje daje čudesnom energijom poput lososa koji stremlji uzvodno, premda zna da će ga to ubiti. Baviti se istinom u velikoj je mjeri riskantna stvar. Svijet, premda je u današnje vrijeme sve manji, zapravo je sve veći – svijet je sve manji zbog brzine rakete koja leti, a sve veći je zahvaljujući ljudskom umu – nema više zemalja koje se moraju istražiti i pokoriti. Današnji Kristofor Kolumbo mora ploviti morima i oceanima uma ako želi otkriti neko novo tlo.

Šindolić: Što misliš o ideji Dylana Thomasa koji kaže da poezija počinje “sa supstancijalnim riječima” radije nego jasno izraženim mislima? U zbirci tvojih pjesama *Happy Birthday of Death* na jednom mjestu kažeš: “Nije u pitanju struktura stiha ili metrike ili dugog i kratkog stiha u kontekstu muzikalnosti, nego taj čudesni spoj vidljivih i zvučnih odjeka stvarnosti nadahnuto izloženih u svojoj ideji.” U svojim pjesmama uočljivo se trudiš spajati zvučnost pojedinih riječi, stvarajući tako iznimno muzikalne stihove.

Corso: Sve ovisi o kutu gledanja. Ako uzmeš riječi kao što su „dorski“, „korintski“, „jonski“ – u svima njima to „i“ divno odjekuje.

Šindolić: Neke od tvojih ranih pjesama posvećene su poznatim jazz glazbenicima kao što su Miles Davis i Charlie Bird Parker. Takve pjesme više ne pišeš?

Corso: Ne, obojica su mrtvi. Kad su Bird Parker ili Miles Davis svirali neki standardnu jazz skladbu, oni bi je tijekom svirke razvijali do maksimuma i tako bi proizveli neke sebi svojstvene i ne baš standardne zvukove – e pa slično je i s mojom poezijom. Mnogi ljudi će reći da pjesma napisana na taj i takav način nije dovršena ili uglađena – ali ja je želim na taj i baš na takav način – jer predstavlja mene – a kao i u dobrom, spontanom jazzu, svježina i novina su poželjni i očekivani.

Šindolić: Je li pisanje poezije izbor, ili sudbina?

Corso: Dakako, svatko ima mogućnost izbora. Pjesnikova sudbina također je stvar izbora. Kao što biraš i ono o čemu ćeš pisati. Moraš znati i biti siguran da si pjesnik. Naravno, zaboravi na veliku lovu. Osim toga, moraš se nositi s mnogim ne baš ugodnim stvarima. Ljudi gledaju u tebe kao u čudaka, ili nešto još gore, a meni je svejedno ima li netko dugu kosu ili je kratko ošišan. Naravno, pjesnik može izabrati rad na sveučilištu, ali na takvim mjestima gotovo redovito vlada zagušljiva atmosfera, a to onda nije dobro za tvoje pjesme. Ili možda možeš uočiti nešto što je novo, a videći i znajući da je to novo i da to nitko drugi nije prije tebe vidio na takav način, ti zapravo oplemenjuješ i prosvjetljuješ ljude, a to znači da si uspio u namjeri. Zadovoljan sam što sam pjesnik jer vjerujem da sam vidio nešto što drugi ljudi nisu vidjeli – baš kao i Ginsberg, Kerouac i Burroughs – i o tome sam pisao pjesme. A baš zbog toga Beat generaciju zovu fenomenom. Kužiš?

Razgovor Voja Šindolića s Garyjem Snyderom

Garyja Snydera poznajem još od 1978. godine. Baš kao i u svim drugim slučajevima kada su u pitanju bili pjesnici i književnici Beat generacije, sa Snyderom me upoznao Allen Ginsberg. Otada smo se Snyder i ja često sretali i viđali, kako u njegovu domu na San Juan Ridgeu, tako i u mnogim drugim mjestima diljem Sjedinjenih Država i u Europi. Nekoliko smo puta zajedno i nastupili. Kada zbog različitih okolnosti nismo bili u stanju putovati, putovala su naša pisma. Kadikad kratka poput haikua, ponekad i nekoliko stranica duga. O našem prijateljstvu rječito govore pojedina pisma objavljena u knjizi izabranih pisama tj. u prepisci između Allena Ginsberga i Garyja Snydera (*The Selected Letters of Allen Ginsberg and Gary Snyder*, Counterpoint, Berkeley, 2009.). Ovaj je razgovor vođen u nekoliko navrata i tijekom nekoliko dana u Parizu u Hotelu Mercure u prosincu 2002., a prilikom predstavljanja francuskog izdanja Snyderove zbirke *Mountains And Rivers Without End*.

Šindolić: Premda si rođeni Kalifornijac, rođen u San Franciscu 1930., djetinjstvo si proveo u Portlandu, savezna država Oregon, i nakon što si diplomirao na Reed koledžu 1951., nekoliko sljedećih godina proboravio si na različitim lokacijama radeći kao mornar, protupožarni promatrač na planinskim promatračnicama, drvosječa, itd. Razdoblje između 1956. i 1968. proveo si najvećim dijelom u Japanu. Nakon toga si se odlučio zauvijek vratiti u Kaliforniju, točnije u blizinu Nevada Cityja i ondje izgraditi vlastiti dom gdje živiš gotovo trideset i pet punih godina. Kaži nam nešto više o tom mjestu na kojem si se “skrasio” premda i dalje neumorno putuješ diljem svijeta, o kući koju si izgradio vlastitim rukama, o obližnjoj rijeci Yuba i dolini Sacramento na zapadnim padinama Sierra Nevade, točnije o području San Juan Ridge, a koje je postalo poznato upravo stoga što ti već duže vremena živiš ondje.

Snyder: Živim u podnožju planina Sierra Nevada u Kaliforniji na nadmorskoj visini od oko 750 metara, u području koje je najvećim dijelom pokriveno šumama, a koje nastanjuje oko osam stotina ljudi na prilično velikoj površini. Nažalost, zemlja nije dobra za zemljoradnju, povrtnjaci su mali i služe isključivo za privatne potrebe, ali teren je idealan za šumarstvo

tako da su u gospodarskom smislu najveći potencijal velike i brojne šume, ponajprije *pinus ponderosa* tj. vrsta zapadnoameričkog bora od kojeg se dobiva drvo vrhunske kvalitete. Svi mi koji živimo u tom području svjesni smo da su šume naš osnovni izvor blagostanja. Vode ima malo, a i obilne kiše su relativno rijetke. Ljeta su veoma vruća i suha, a klima je mediteranska.

Obitelji žive raštrkane na svojim imanjima i među šumama. Svatko od njih za život zarađuje na drugačiji način. Mnogi od njih raspolažu s veoma malo novca, ali njihov smisao života je dobar i sadržajan, premda nije jednostavan. Polovica stanovnika tog područja ni dan-danas nema električnu energiju. Na našem imanju koristimo se solarnim panelima i generatorima, drugi još uvijek upotrebljavaju jednostavne petrolejke. I ja sam ih upotrebljavao prvih petnaest godina nakon čega sam instalirao solarne panele. Za kuhanje i grijanje upotrebljavamo drva, najčešće staru hrastovinu, ali osjećam potrebu istaknuti kako ona potječe od stabala koja su se osušila ili pala tijekom godine. Doista nemamo potrebu sjeći živa i zdrava stabla. Više od trideset godina upotrebljavam isključivo stabla koja su se osušila ili pala, i još mi se nijednom nije dogodilo da ostanem bez dostatne zalihe ogrjevnog drva. Naravno, čovjek mora imati dovoljno veliko imanje i šumu kako bi mogao živjeti na takav način. U tom pogledu doista smo blagoslovljeni prostranim imanjem i velikim šumama.

Ljudi žive na svojim posjedima na udaljenosti između jednoga ili dva kilometra jedni od drugih. Osim poneke prirodne livade, sve ostalo prekrivaju borove i hrastove šume.

Svakodnevno vidimo jato od tridesetak divljih gusaka i gotovo svakoga dana desetak jelena. Svako nekoliko naiđemo na tragove medvjeda, a ponekad i pume. Često nabasamo i na tragove lisica, rakuna i divljih svinja. U našem okrugu živi pedesetak različitih ptičjih vrsta.

Stanovništvo iz našega kraja može se podijeliti u dvije grupe, ali koje nisu suprotne. Manju grupu čine ostarjeli starosjedioci čije su obitelji stigle u brda Sierra Nevade prije mnogo desetljeća, a koji su se bavili rudarstvom u obližnjim malim rudnicima, šumarstvom i uzgojem stoke. Potom je, počevši od ranih 1970-ih, stigla skupina tada mladih ljudi koji su pripadali raznim kontrakturnim pokretima. Danas, poslije nepunih četrdesetak godina, svi su se jako dobro snašli i uklopili u našu zajednicu. Njihovoj djeci, koja sada imaju

između dvadeset i trideset godina, stoje na raspolaganju mnoge mogućnosti zahvaljujući kojima mogu voditi valjan i dobar život među brdima i planinama Sierra Nevade.

U okružnoj smo školi prije mnogo godina osnovali kulturni centar. Na programu imamo raznolike i zanimljive priredbe i susrete – glazbene večeri, kazališne predstave, pjesničke večeri, predavanja o gljivama ili kukcima, konferencije o regionalnoj ekologiji itd. Doista ne osjećamo potrebu da zbog kulture odlazimo u velike gradove. Štoviše, mnogi ljudi iz velikih gradova dolaze k nama zbog naših brojnih i raznovrsnih kulturnih događaja.

Šindolić: U usporedbi s Europom ili Kinom, Sjeverna Amerika ima veoma kratku povijest. Unatoč bogatoj europskoj povijesti i kulturnoj baštini, Europljani su u priličnoj mjeri zagadili ili uništili izvornu prirodu – recimo rijeke kao što su Rajna, Majna ili Dunav, prašume poput Schwarzwalda u Njemačkoj ili Bjelovješke u Poljskoj itd. Mogu li regionalna ekologija i biološka raznolikost u današnje vrijeme kad je sve očitija, sve veća i sve ubrzanija globalizacija biti primjenljive na brojne europske regije, a čijih zagovornika u Europi ima sve više?

Snyder: Pogrešno je razmišljanje po kojem su stanovnici Europe ili Kine uništili prirodu, jer priroda se ne može uništiti. Brojne pogreške koje su tijekom stoljeća ljudi u Europi i drugdje činili ponajviše su utjecale na promjenu smjera djelovanja same prirode. Nažalost, svojim sve većim brojem, ljudi svjesno i ne poznavajući činjenice izazivaju brojne promjene na zemlji, a priroda se prilagođava takvim okolnostima, ona svejedno nastavlja djelovati na vlastite različite načine. Sve i ako čovjek posječe sva stabla u jednoj dolini – ta dolina će se u dogledno vrijeme pretvoriti u čistinu iz koje će opet nešto niknuti i izrasti. Priroda se ne može uništiti ali je možemo usmjeriti u drugom smjeru. Mi ljudi imamo moć kojom možemo preoblikovati prirodu u ovom ili onom smjeru, i stalno to činimo iz neznanja i naše sebičnosti. Produktivnost plodnog tla i biološka raznolikost vremenom mogu biti smanjene, ali nikada ne smijemo zaboraviti da moramo poštivati energiju i stvaralački duh same prirode i na taj je način voljeti. Moramo poštivati prirodu u njezinoj sveukupnosti.

Šindolić: Možemo li naše višetisućljetno znanje o odnosu s prirodom upotrijebiti na kreativniji način i na nas same?

Snyder: Naravno. Dovoljno je prelistati udžbenike iz povijesti i vidjeti i uvjeriti se kako su zanesenosti nacionalističkim programima i promjene političkih moći i utjecaja, ratovi i migracije cijelih naroda diljem Europe postale osnovni problemi u svijesti i savjesti ljudi jer to je ono što učimo iz povijesnih knjiga. Još od Križarskih ratova pa do nedavnih i po narode tragičnih promjena u tvojoj domovini, bivšoj Jugoslaviji. Sada se ljudi nalaze pred sasvim drugačijim izazovom – nadvladati sve to znanjem i iznova se vratiti ljepoti krajolika, porječjima i dolinama, ekološkoj svijesti i biološkoj raznolikosti kao osnovnim temeljima i preduvjetima za ljudski život na zemlji.

Šindolić: Pjesnici i uopće umjetnici u današnjem svijetu imaju mnoge uloge. Osnovno je pitanje koja je uloga pjesnika u aktualnoj situaciji u suvremenom društvu koje je očito sve više globalizacijsko, s naglaskom na visokorazvijeno kapitalističko profiterstvo, bez obzira govorimo li o Dalekom istoku, Južnoj Americi ili Novom Zelandu?

Snyder: Jedan dio pjesnikova današnjeg djelovanja jest biti svjedok. Mi smo svjedoci onoga što se danas događa. Osim što cijelome svijetu može kazati što se sve događa, jedan svjedok (dakle pjesnik svojim djelima i pjesmama) možda može promijeniti neke stvari, možda može zaustaviti ono loše, možda može ponuditi neko alternativno rješenje. Svjedoci smo destruktivne vladavine svjetske globalizacije, dakle visokorazvijenog kapitalizma koji i dalje nesmiljeno napreduje, i nečasnog saveza između najmodernije tehnologije i sebičnosti najbogatijih. Svjedoci smo neiskrenog intelektualnog i akademskog idealizma koji je sve više totalitaran. Europski umjetnici doista su bili glavni svjedoci cijeloga dvadesetoga stoljeća.

Osim te, postoji još jedna uloga koja je mnogo starija, uloga pjesnika iscjelitelja, uloga šamana, a ona podrazumijeva korak dalje osim biti samo običan svjedok, a to je postati glas koji je u vezi i dosluhu s drugim živim stvorenjima i oblicima života, to je uloga pjesnika koji diže glas u ime prirode, ali i u ime svih obespravljenih i potlačenih i siromašnih ljudi koji žive na zemlji i od zemlje. Pjesnikova je dužnost govoriti u ime drugih koji nemaju pravo glasa.

Također postoje i neki specifični, gotovo arhetipski obrasci u kojima umjetnik pomaže svojim voljenima i zajednici u kojoj živi. Na primjer, kad se dijete rodi, kad djevojka postane žena, kad se mladić odluči oženiti, a osim toga pjesnik treba dati i svoju pomoć u

trenutku kad netko umire, kao i povremeno se sjetiti svih dragih koji su već mrtvi, itd. Eto, po mojem mišljenju ovo su još od davnina zadaci jednoga umjetnika i to je ono što bih uistinu volio ostvariti, kao pjesnik i još više kao čovjek. Ali s obzirom da živimo u nemirnim i nemilosrdnim vremenima, prije svega trebamo biti ratnici u ime duhovnosti, a ne tek puki svjedoci.

Šindolić: Jutros prije ovoga razgovora razgovarali smo o svojevrsnom političkom pritisku na pisce diljem svijeta da prihvate ideološke pozicije za koje se u društvu redovito govori da su “politički napredne”. Možeš li ponoviti ono što si mi jutros rekao?

Snyder: Meni se čini, ako u obzir uzmemo izvjesne (još uvijek nedovoljno istražene) povijesne činjenice da se pridavanjem važnosti pojedinim tzv. naprednim, domoljubnim, obiteljski ispravnim i drugim učenjima dogmatski svjetonazor regenerira u najvećoj mjeri u zapadnom svijetu i kulturi ponajviše zahvaljujući rimokatoličkoj crkvi i njezinim raznim koncilima na kojima su doneseni zaključci o određenim pitanjima i društvenim problemima, a koji su proglašeni krivovjernima ili lažnima. Važnost koju oni u katoličkoj crkvi pridaju tim zaključcima kao i njihova nemogućnost da prihvate neke druge, gledano pjesničkom slobodom, drugačije stavove ili drugačije poglede na istu istinu, i neprekidno uvjeravanje u neoborivu dogmatsku doktrinu vjeronauka, najvećim su dijelom dominirali mislima kršćanskih mislilaca. Sve ovo znači da vladavina domoljubnog i “politički naprednog” demokršćanskog mišljenja sada uvelike ima prednost pred razumnim djelovanjem, meditacijom ili molitvom. Vidim to u neprestanom i golemom strahu Crkve od crvenih, od “komunjara”, ali, isto tako, i u starim paranoičnim opsesijama Komunističke partije s “partijskim stavovima”, kao i u današnjoj nespremnosti radikalnih pokreta koji ne priznaju mogućnost drugačijeg mišljenja.

Šindolić: Može li pjesma biti krajnji cilj meditacije? Dakako, kada kažem meditacije, ne mislim samo u zen budističkom smislu?

Snyder: Prije svega, meditacija je veoma širok pojam. Meditacija u sebi uključuje izvjestan broj duhovnih vježbi koje se mogu postići jedino kada onaj koji meditira dospije u određeno stanje svijesti kojom eliminira informacije iz vanjskog svijeta.

Poezija se isprepliće s meditacijom na mnogim duhovnim razinama. Poezija *postoji* i prije no što je u izvjesnom smislu *nastala*. Kao kad se neka osoba iznenada zaustavi zbog pjesme koju je u tom trenutku slučajno čula ili pročitala, i potom se usred gužve zaboravila popeti na autobus gradskog prijevoza, nego je pogledala oko sebe i pomislila: “Ja doista živim u svijetu! I ja sam dio tog svijeta!” Ili kao veliki prosvijećeni pjesnici i sveci kao što je Milarepa ili neki zen učitelji koji su pisali poeziju. Oni su pisali poeziju na vrhuncu radosti, u čistoj igri postojanja. Ili su, kao dovoljno mudri ljudi, jedan drugom slali pjesme koje su drugi veliki ljudi napisali. Tako da pjesma uvijek postoji kao bitan pogled na svijet. A njezina je ljepota u tome što je i na početku i na kraju jednaka. Pjesma bi trebala biti podjednako djelotvorna, kako za zen učitelja koji promatra svijet kroz nju, tako i za prolaznika na ulici koji je iznenada postao svjestan da je proljeće samo zato što mu je pjesma skrenula pozornost s njegovih svakodnevnih briga i problema. To je jedan od načina na koji možemo razmišljati o poeziji i vrednovati je. Drugi je način da poeziju jednostavno vidimo kao raznolike vrste pjesama koje djeluju na različite načine. To je čak i povijesno gledano posve točno. Postoje radne pjesme, ljubavne pjesme, ratne pjesme ili pjesme za pjevanje. Naravno, postoje i pjesme za prosvjetljenje kao i one za ozdravljenje. Na izvjestan način, poezija je zapravo ples na kraju cijeloga procesa, jer ona izlazi u prazninu i zalazi u bezoblično, a to je priroda čiste radosti. Radujući se, što li bi drugo čovjek činio nego pjevao? Drugi tip poezije je sjajna kineska poezija iz razdoblja dinastije T'ang koja je, tijekom jednog ili najviše dva stoljeća, iz nekog veoma čudnog razloga bila na nevjerojatno visokoj razini. Ti pjesnici uglavnom nisu bili zen redovnici, premda su pripadali istoj sredini i istom obrascu razmišljanja. Veliki kineski pjesnici bili su suvremenici svih velikih kineskih učitelja i filozofa, premda možda nisu osobno poznavali jedni druge, jer je Kina već u to vrijeme imala ogroman broj stanovnika i golem teritorij. To je doista bio pravi kulturni vrhunac, poezija i zen tada su istodobno bili na stvaralačkom vrhuncu u Kini.

Šindolić: Ponekad mi se čini, promatrajući mačke, pse ili magarce, da su pojedine životinjske vrste sisavaca mnogo sklonije, spremnije za meditiranje od današnjih ljudi.

Snyder: U meditiranju ne postoji ništa egzotično. Meditiranje pripada svakome već samim rođenjem. Životinje znaju baš sve o meditiranju. One posjeduju sposobnost da mogu mirno sjediti na jednom mjestu i istodobno uključiti dio svoje svijesti za unutrašnju meditaciju kao i drugi dio svijesti za vanjske događaje, i to tijekom dugih vremenskih perioda. One tako obnavljaju svoju unutrašnju snagu, zapravo se, zahvaljujući meditaciji,

samoobnavljaju. Smirenost jelena pri poćunku u podne pripada redu meditiranja. Čudno je što je Zapadnjak postao toliko nervozno znatiželjan oko svega toga: usput je čak zaboravio što to doista jest, pa stoga gleda poprijeko na svakoga tko se time bavi.

Veliki je propust, rekao bih čak ozbiljna pogreška, ne odvojiti svakodnevno barem malo vremena za promatranje onoga što se odvija u vašem umu, u vašem duhu, i onoga što vaše tijelo uistinu predstavlja, kao i onoga što se pretvara u govor kada se unutar tijela nešto dogodi. Meditiranje je zapravo mirno sjedenje i svjesno odbijanje svih onih trivijalnih stvari koje vam odvrćaju pozornost. Meditiranje je najvažniji i najdublji oblik promatranja vlastite svijesti upravo stoga jer je savršeno prirodna stvar.

Šindolić: Kako gledaš na goleme razlike u poimanju svega religioznog između Dalekog istoka i Zapada?

Snyder: Daleki istok posjeduje znatno veću tradiciju ućenja koje je ostalo netaknuto već tisućljećima. Ondje postoji nekoliko velikih tradicija mudrosti s učiteljima i školama. Ima ih čak i u Sjevernoj Americi, ali ako nisi rođen kao Indijanac i nisi član nekog puebla, nemaš pravo stupiti u kivu, pa ne možeš ni ući u tu školu. Pristup svemu tome u kršćanstvu je sasvim razlićit, a i kršćanski simbolizam i uporaba jezika su posve drugaćiji i često nisu lako razumljivi...

Šindolić: U današnje vrijeme sve je izrazitije svestrano razmatranje u ime ili protiv vegetarijanstva, a, ćini mi se, i broj vegetarijanaca se stalno povećava u svijetu. Zanima me tvoj osobni pogled na taj problem i to iz više razloga – zbog tvoje doživotne posvećenosti budizmu, filozofskoantropološkog pristupa tom problemu i starim tekstovima, tvog bavljenja poljoprivredom i šumarstvom, itd.

Snyder: Nažalost, tvoje kratko pitanje zahtijeva opsežan odgovor, cijeli jedan esej, ali ja ću pokušati biti što kraći i što sažetiji. Postoji nekoliko kratkih stihova koje pjevaju zen budisti, a koji se zovu “Ćetiri velika zavjeta”. Prvi stih glasi: “Osjećajna bića su bezbrojna, zavjetujem se da ću ih braniti i spašavati.” Prilićno je zastrašujuće javno davati ovakvu izjavu – i to glasno i svakodnevno. Ovaj me je zavjet nekoliko godina neprestano mućio i na kraju sam se morao odlučiti i riješiti ga: shvatio sam da sam se zavjetovao osjećajnim bićima da ona *mene* spasu. Na slićan naćin, ućenje protiv oduzimanja života i protiv

činjenja zla, ne zaustavlja nijekanje i pobijanje ovog učenja. Štoviše, potiče nas da *dajemo* život i da se suprotstavljamo činjenju zla.

Tko god je ikad živio na zemlji, uzimao je živote raznim životinjama, obarao stabla, vadio i čupao biljke, trgao voće i jeo ih i upotrebljavao na razne načine. Prvobitni ljudi imali su vlastite pristupe kojima su pokušavali razumjeti i shvatiti učenje protiv činjenja zla. Oni su jako dobro znali da oduzimanje života zahtijeva zahvalnost i obzirnost. Nema smrti koja nije nečija hrana, nema života koji nije nečija smrt. Neki bi ovakav stav mogli uzeti kao objašnjenje da je i sam svemir bitno manjkav. Ovakvo razmišljanje nužno vodi do osjećaja gađenja prema samome sebi, čovječanstvu i prirodi. Filozofije koje se bave onostranim svijetom završavaju tako što naprave mnogo veću štetu planetu (i ljudskim dušama) od bola i patnje koji postoje u egzistencijalnim životnim uvjetima, a koje oni pokušavaju nadmašiti.

Ljudi u suvremenom društvu ne moraju loviti, mnogi si ne mogu priuštiti kupnju mesa, a u visokorazvijenom svijetu raznolikost dostupne hrane omogućava nam prehranu u kojoj se s velikom lakoćom možemo odreći konzumiranja mesa. Velike šume u tropima sijeku se kako bi se tlo na kojem su stotinama godina rasle prenamijenilo u pašnjake na kojima će se uzgajati goveda za američko mesno tržište. Naša (američka) udaljenost od izvora hrane koju jedemo omogućuje nam da se tek prividno osjećamo opušteno, lagodno i zadovoljno, ali baš zato nas čini izrazito nemarnima i neosjetljivima.

U našoj kući kadikad izgovaramo budističku molitvu prije jela:

“Iskazujemo štovanje Trima dobrima
(učiteljima, divljini i prijateljima)
I zahvalni smo na ovoj hrani
Radu mnogih ljudi
Kao i drugim oblicima života koje dijelimo.”

Šindolić: A što bi mogao reći o svojoj poeziji? Kako bi mogao definirati svoje pjesme?

Snyder: Moja poezija, barem kako je ja vidim, može se podijeliti u dvije kategorije. S jedne strane pišem lirske pjesme koje su kraće i koje se u priličnoj mjeri mogu lako razumjeti na

jednoj razini. Volim pisati pjesme koje imaju barem jednu razinu u koju čitatelji mogu odmah prodrijeti, kao što je najveći dio pjesama koje si ti izabrao za ovaj izbor. Druga vrsta pjesama su one u kojima se puno više bavim mitovima, simbolima i idejama, kao i starim tradicijama, instinktivnim i intuitivnim. Nažalost, to su mnogo kompleksnije pjesme, u prijevodu su često nerazumljive jer govore o mitovima i tradicijama sjevernoameričkih Indijanaca, i doista se ne uklapaju u izbor kakav je tvoj.

Šindolić: Volio bih naglasiti da se tvoja poezija, bez obzira je li riječ o onoj prvoga ili drugoga tipa, redovito bavi elementarnim odnosom između pojedinca i njegove životne sredine, za razliku od većine američkih pjesnika koji su u posljednjih pedesetak godina gotovo opsjednuti društvenim temama srednje klase.

Snyder: Ja u svojoj poeziji ne upotrebljavam prirodne ili životinjske simbole osim ako ih nisam vidio vlastitim očima ili dodirnuo rukama. Moj pristup poeziji je veoma realističan, za razliku od starog pojma pjesničke maštovitosti. Možda taj moj realistički pristup označava moju nemaštovitost, jer ako u biti ne mogu stajati iza stvarnog fizičkog i tjelesnog iskustva, onda se na njega ne mogu niti pozivati, a to važi za sve oblasti znanosti i književnosti kojima se još od mladosti bavim. Ja ne izmišljam stvari, ne smišljam ih u svojoj glavi, osim ako u pitanju nije stvarno iskustvo – kao kad sanjate da ste sreli vuka, jer tada je to već pravi način doživljaja vuka.

Šindolić: Može li se to “stvarno iskustvo” primijeniti na sve što postoji na Zemlji? I, isto tako, nije li to “stvarno iskustvo” spoznaja svijeta koji se ne može izraziti riječima? Ili se do njega uopće ne može prodrijeti?

Snyder: Ne, nije stvar u tome može li se do njega doprijeti ili se ne može. O njemu se jednostavno ne može govoriti. To je unutrašnji red iskustva koji nije dostupan jeziku. Jezik (bilo koji jezik na Zemlji) ne posjeduje riječi kojima bi o njemu mogao pričati. Hoću reći, kada ga pokušate izraziti riječima, gubite ga. Stoga je pametnije uopće ne govoriti o njemu.

Šindolić: Kako se onda pjesma uklapa u taj “unutrašnji red iskustva”?

Snyder: Prava pjesma, to je hodanje granicom između onoga što se može izreći i onoga što se ne može izreći. Ta granica je slična oštrici britve. Pjesma koja u potpunosti pripada onome što se može izreći može biti veoma uzbudljiva, ali što je udaljenija od te oštrice u njoj sve manje ima te magije. Ona može biti veoma dobra, privlačna, ali naježit ćete se samo od onih pjesama koje se nalaze na samoj granici. Osim toga, u današnje vrijeme ima previše pjesama koje pripadaju onome što se ne može izreći.

Šindolić: Ne mogu odoljeti, a da ne upadnem u iskušenje i pitam te ne odnosi li se to na suvremene metafizičke pjesnike?

Snyder: Da, dobrim dijelom. Ali ja sam mnogo više mislio na dobre pjesme koje su oblik ozbiljne meditacije, to nema nikakve veze s metafizičkim trabunjanjem. Dobre pjesme su poput *koana*, ili su to magijski napjevi ili pak *mantr*e. Mantre ili koani ili magijski napjevi zapravo su višestruko eliptične pjesme koje čitatelji ne mogu valjano razumjeti osim ako nisu proveli nekoliko stotina sati više u meditiranju nego što to moraju učiniti da bi dospjeli do poruke iz obične, lirske pjesme.

Haiku pjesma posjeduje nešto od tog kvaliteta. Haiku pjesme Bashoa i njegovih neposrednih učenika imaju kvalitetu pjesme pomjerene koliko god ju je čovjek mogao pomjeriti. "Riječi prestaju, ali smisao se nastavlja."

Šindolić: Poruka za kraj?

Snyder: Ne bih bio iskren ako bih kazao da sam veliki optimist na planetarnoj razini. Ali baš zbog toga trudim se biti što učinkovitiji usred civiliziranog društva. Ljudi uglavnom i još uvijek žele živjeti izražajan, pun, radostan i duhovan život. Ali živjeti u okruženju biološke raznolikosti umjetnost je življenja na mnogo većoj razini od one osobne.

Razgovor Voja Šindolića s Michaelom McClureom

Michaela McClurea upoznao sam 1978. zahvaljujući Allenu Ginsbergu koji mi je dao McClureovu adresu s napomenom da će mi se McClure svidjeti i kao pjesnik i kao čovjek. Otada smo se McClure i ja često sretali i viđali, kako u njegovu prvom domu (i sa prvom ženom Joannom) u ulici Downey Street 262 u podnožju brda Mt. Tamalpais s druge strane mosta Golden Gate (do 1986.), a potom i u stanu u Oaklandu gdje od 1988. živi sa svojom drugom ženom, skulptoricom Amy Evans McClure. Za svojih kraćih i dužih boravaka u San Franciscu često sam živio bilo u jednom ili drugom McClureovom stanu. Nekoliko smo puta zajedno i nastupili (danas legendarni festivali poezije u Rimu i Amsterdamu početkom osamdesetih). Kada zbog različitih okolnosti jedan od nas dvojice nije bio u stanju putovati, putovala su naša pisma.

U lipnju 2008. godine pjesnici Michael McClure, Jack Hirschman i ja nastupili smo u talijanskom gradu Salernu gdje smo govorili svoju poeziju. Družili smo se nepunih tjedan dana i tom prilikom je nastao ovaj razgovor.

Desetljećima već pozornost književne kritike ali i publike bila je usmjerena na McClureovu osnovnu pjesničku poruku, a za koju se zalagao još od svojih prvih objavljenih pjesama 1955. Zapravo, McClureova trajna poruka je da se ljudska bića moraju truditi kako bi ponovno zadobila biološki identitet kao sisavci. Brojne njegove pjesme bave se upravo tom temom i to na raznolike načine, ali u nekima od njegovih ponajboljih pjesama također je posve očita i politička, tj. antipolitička aktivnost. Po McClureovom mišljenju, politika, biologija i ekologija čvrsto su isprepletene i bilo kakav ozbiljniji razgovor o njegovim političkim stavovima – kao što se svojedobno žestoko suprotstavljao ratu u Vijetnamu, ili ne tako davno američkoj upletenosti u rat u Iraku – neizostavno je utemeljen u njegovom duboko ekološkom svjetonazoru.

Šindolić: Svojedobno su neki kritičari i književni povjesničari govorili i pisali o pripadnicima Beat generacije kao o krajnje apolitičnim pjesnicima i književnicima, a

atkada kao i o politički krajnje naivnima. Volio bih da naš razgovor započnemo temom hladnog rata kao svojevrsnim oblikom američke vanjske politike s kraja pedesetih i početka šezdesetih godina dvadesetog stoljeća, ali i općem utjecaju takve hladnoratovske atmosfere i politike na stanovnike Sjedinjenih Država ali i na pripadnike Beat generacije.

McClure: Pjesnička večer koja se najčešće spominje kao prvo zajedničko pojavljivanje Beat pjesnika u San Franciscu jest ona u listopadu 1955. u Six Gallery kad je Ginsberg prvi put u životu pročitao svoju poemu "Urlik", Gary Snyder čitao je neke od svojih duboko ekoloških pjesama, a ja sam pročitao pjesmu "Za 100 ubijenih kitova" (koja se nalazi u ovoj knjizi). Dakako, Ginsbergov "Urlik" bio je radikalno otvoren i iskren, i u biti veoma političan.

U to vrijeme ja bih za sebe bio najradije kazao da sam anarhist i to kakav je svojedobno bio Kropotkin. Gary Snyder je u to vrijeme bio budist i anarhist, s izravnim emocionalnim, političkim i osobnim nasljeđem radničkog pokreta poznatog kao Wobblies (Industrial Workers of the World). Ginsbergovi politički nazori potjecali su iz njujorškog socijalističkog pokreta gdje je još kao dječak odlazio na sastanke socijalističke partije. Voditelj programa te večeri u Six Gallery bio je Kenneth Rexroth – uvjereni anarhist, pacifist, pjesnik i nadareni naturalist.

Dakako, kritičare i književne povjesničare koji su o pripadnicima Beat generacije pisali kao o apolitičnim pjesnicima i književnicima danas bismo lako, i to s razlogom, mogli svrstati u predstavnike ekstremne američke desnice kakav je novinar i književni kritičar Norman Podhoretz koji je i prije pedeset godina pisao jednako loše o književnim djelima beatnika.

Šindolić: Među najznačajnijim piscima Beat generacije po političkom opredjeljenju, daleko najteže je svrstati (bilo gdje) Jacka Kerouaca. Isprva je djelovao posve apolitično i zanimao se za ragbi i jazz glazbu i pisce kao što su Jack London ili Melville, ali s protokom godina i što je bio sve stariji i povučeniji, naglo je postao konzervativan. Često sam o tome razgovarao s Ginsbergom koji ga je jako dobro poznao iz tih posve različitih životnih razdoblja. Pitam se, kako ti danas gledaš na Kerouacove političke stavove?

McClure: Bilo mi je jako puno stalo do Jacka. On je bio glavni predstavnik onoga što bismo mogli nazvati najranijom njujorškom Beat scenom, koja uopće nije bila politizirana. On je tada puno veću pozornost pridavao ritmu svojih rečenica. Govorim o razdoblju od 1944. do

1952. Ali oko 1954. ili 1955. Ginsberg mi je pokazao Jackova pisma koja mu je Kerouac pisao iz Meksika jer je upravo u to vrijeme radio na zbirci pjesama *Mexico City Blues*. Bilo je posve očito da je doživio brojne duhovne i životne preobrazbe, i kao čovjek i kao književnik. Tada je jako puno pisao o budizmu (roman *Dharmine skitnice*, opsežna knjiga misli *Some of the Dharma*). Po mojem mišljenju *Mexico City Blues* je najsajjnija religiozna poema dvadesetog stoljeća. A pouzdano znam da i Bob Dylan jednako misli. Međutim, kad je Jackov roman *Na putu* početkom šezdesetih postao svjetski poznat, Jack se doslovce prepao utjecaja kojeg je kao pisac imao na čitatelje. To je jedan od osnovnih razloga njegova alkoholizma pred kraj života.

Doista je čudno i zanimljivo što se stvarnim genijima tijekom života može dogoditi. Rimbaud je bio jedan od najsajjnjih francuskih pjesnika devetnaestog stoljeća, ali je već poslije sedamnaeste godine života odustao od pisanja poezije, otišao u Afriku i postao krijumčar oružja, a neki govore i trgovac robljem, i poslije toga je napisao tek nekoliko proznih priloga za časopise iz geografije i znanosti. Salvador Dalí, sjajan slikar mašte, jednog trena počeo se baviti reklamama za parfeme, i svoje ime je potpisivao pri dnu bočice parfema. Philip Guston bio je jedan od najsajjnjih apstraktnih ekspresionističkih slikara, a potom je u njemu došlo do goleme promjene i jednog dana je postao herojski i veličanstveni društveni kritičar. U Gustonovu slučaju posve mi je jasno kako je do toga došlo. Rimbaudov slučaj mi je zanimljiv, ali ništa više od toga. Dalijev nije vrijedan spomena. A u Kerouacovu slučaju strašno mi je žao. Naravno, njegovi krajnje konzervativni politički stavovi tijekom šezdesetih ipak ne utječu na sve ono sjajno što je napisao. Baš kao ni u slučaju Knuta Hamsuna.

Šindolić: Na kakav se sve način ogledaju tvoji politički stavovi, ali i oni glavnih pripadnika Beat generacije?

McClure: Mogao bih o tome nadugo i naširoko. Zajedno s Lawrenceom Ferlinghettijem bio sam urednik tada tek osnovanog časopisa "Journal for the Protection of All Beings: A Visionary and Revolutionary Review", a čiji je prvi broj objavljen 1961. u izdanju izdavačke kuće City Lights. Kontaktirali smo i doslovce svakoga koga smo poznavali ili do koga nam je bilo stalo ili koga smo cijenili, od glumca Maxa Harpoa do Linusa Paulinga, kemičara, dvostrukog dobitnika Nobelove nagrade: 1954. za kemiju, i 1962. za mir. Također smo objavili sjajan tekst Garyja Snydera "O budističkom anarhizmu", a isto tako i jedan od najboljih, vizionarskih i političkih tekstova sa sredine dvadesetog stoljeća, Artaudov

“Svršimo s Božjim sudom”. Također smo objavili iskaze Alberta Camusa “Umjetnik kao simbol slobode”, i tekst Normana Mailera “Otvoreno pismo Johnu F. Kennedyju i Castru” i mnoge druge priloge poznatih svjetskih pisaca i pjesnika pisane posebno za taj broj časopisa.

Zanimljivo, nedavno sam dobio priliku biti urednik i izbornik beatničke antologije o prirodi, i vrlo lako sam uspio odabrati podesne pjesme i značajne eseje i druge tekstove. Međutim, našao sam se u neprilici kad sam trebao odabrati nekoliko pjesama o prirodi, a koje je napisao Gregory Corso. On takvih pjesama gotovo i nema. A onda sam se, u trenu, odlučio za njegovu veličanstvenu poemu “Bomba”. Ta njegova poema zapravo je duga pjesnička izjava o tome što nam bomba može učiniti, što može učiniti planetu Zemlji, civilizaciji, prirodi, filmskim zvijezdama (smijeh), pingvinima... Ono što je meni najzanimljivije u cijeloj toj pjesmi jest to što ju je Corso napisao sa stanovišta neustrašivog nemanja krivnje, a većina današnjih stanovnika Zemlje ponaša se upravo tako.

Šindolić: Što bi mogao reći o propasti ideja komunizma i kapitalizma, onih iz šezdesetih i sedamdesetih, ali i sve očitijem i sve bližem finalnom stadiju globalizacijskog kapitalizma?

McClure: Tko god je tijekom šezdesetih, čak i početkom sedamdesetih malo bolje mućnuo glavom mogao je to predvidjeti. Mislim da će već u dogledno vrijeme osnovni svjetski problem biti masovno gladovanje, a genocid koji se u zadnjih pedeset godina događa na raznim područjima svijeta tek je dio nečega što ćemo uskoro morati nazvati pretjeranom populacijom, pretjeranom ljudskom napućenošću. Stoga rado čitam što je moguće više dobrih knjiga iz biologije. Još je 1964. bilo jasno da je komunizam sasvim promašio, baš kao što je i kapitalizam promašio, a najveća prijetnja današnjim političkim sustavima (na istoku i zapadu, lijevima i desnima) definitivno je pretjerana napućenost.

Kad je u Sjedinjenim Državama, ali i drugdje, u tzv. naprednijim društvima započela “Zelena revolucija” bilo je jasno da će uskoro biti sve gore, i što je najzanimljivije, ljudi i dalje kupuju baš te proizvode.

Šindolić: U jednom od eseja iz tvoje knjige *Osvjetljavajući kutove* (*Lightning the Corners*, University of New Mexico College of Arts and Sciences, 1993.) kažeš: “Funkcija poezije je

stvarati bezbroj raznolikih sklonosti i nazora". Što bi bila tvoja osnovna pjesnička poruka braći i sestrama sisavcima?

McClure: Još uvijek znamo jako malo o MATERIJI – premda mi se čini da bi bilo ispravnije reći o MATERIJAMA. Riječima bi se to moglo izraziti na ovaj način: STVORENJE / STANICA / UNUTRAŠNJOST STANICE / GEN / POVRŠINA PLANETA / PLANET / SUNCE I SUNČEV SUSTAV / GALAKSIJA / SVEMIR / SVEMIRI. I sve ovo se odnosi na jedno jedino biće! Ne mogu niti zamisliti da je to biće ograničeno zakonitostima koje naše tijelo doživljava kao vrijeme, prostor, objektivnu stvarnost. Možemo pretpostaviti da još uvijek i jedino vidimo materijalno podrijetlo naših tijela, ali i da postoje drukčiji oblici materije i raznolikih međusobnih veza koje se šire na nama još nepoznate načine, a koji ih nevidljivo spajaju sa svime.

Bilješka o prevoditelju i priređivaču

Vojo Šindolić rodio se 14. rujna 1955. u Dubrovniku. Osnovnu školu i gimnaziju pohađao je u Dubrovniku, a Filološki fakultet (grupa za komparativnu književnost) u Beogradu i Naropa University u Boulderu, Colorado.

U razdoblju od 1975. do 1979. bio je jedan od urednika tada jedinog jugoslavenskog časopisa za rock glazbu *Džuboks*. U tom periodu, a i poslije, napravio je brojne razgovore s članovima rock & roll grupa kao što su Grateful Dead, Pink Floyd, Led Zeppelin, The Who, The Allman Brothers Band, The Band i pojedincima kao što su Leonard Cohen, John Lennon, Mick Jagger, Keith Richards, Van Morrison, Neil Young, Joni Mitchell, Kris Kristofferson, Patti Smith, Bob Dylan itd.

Bio je gostujući predavač suvremene američke književnosti na University of California u San Franciscu i Berkeleyju.

Počasni je član Američke akademije umjetnosti i književnosti. Također je počasni član američkog PEN centra. Član je hrvatskog PEN centra, HDP-a i DHKP-a.

Od 1982. sve do danas suradnik je Trećeg programa Hrvatskog radija (emisije "Poezija naglas" i "Dnevnici i pisma") za koji je priredio preko šest stotina polusatnih emisija s prijevodima najznačajnijih američkih i svjetskih pjesnika i književnika.

Od 1979. bavi se likovnom umjetnošću kao drugim oblikom svog umjetničkog izražavanja. (Slike i crteži nalaze se u muzejima i privatnim zbirkama u San Franciscu, Los Angelesu, New Yorku, Leedsu, Amsterdamu, Veneciji, Trstu itd.)

Od 1975. naizmjenično je živio u Beogradu, San Franciscu, Veneciji, Trstu, Kopru, a 2008. godine vratio se u rodni Dubrovnik gdje živi kao slobodni umjetnik.

Prvu knjigu pjesama pod naslovom *Prelazni prizor* objavio je u Dubrovniku 1979. Za knjigu *Svakodnevnica*, objavljenu na Cetinju 1985. dobio je Nagradu Aleksandar Leso Ivanović. *Sredozemna medvjedica* objavljena je u Dubrovniku 1987. kao bibliofilsko izdanje. Pjesme nastale od 1980. do 1984. tiskane su 1988. u zbirci *Dekompresija*. Biblioteka Feral Tribune objavila je 2002. Šindolićeve opsežne izabrane pjesme pod naslovom *Poziv na crninu*, a drugi dio izabranih pjesama objavila je nakladnička kuća Vuković & Runjić 2010. pod nazivom *Povijest bolesti: rane, neobjavljene i nove pjesme, 1973.-2008.* Ista nakladnička kuća objavila je 2013. njegove nove izabrane pjesme pod naslovom *Smrt i druge ljubavi*. Potkraj 2020. u nakladi Vuković & Runjić objavljene su mu nove pjesme pod naslovom *Više lica jednine: nove pjesme 2014-2019.*, a 2025. ista nakladnička kuća objavila je Šindolićeve sabrane pjesme pod nazivom *Rezalište uspomena, sabrane pjesme 1973. 2023.*

U Srbiji su mu objavljene izabrane pjesme pod nazivom *Nevidljivi bjegunac* (2013.), a u Crnoj Gori pod nazivom *Točka otpora* (2019.).

Na stranim jezicima izabrane pjesme objavljene su mu na engleskom *Behind the Darkness* (Butcher Shop Press, 2005.) i *Memory Scars* (HDP, 2021.), japanskom *Yami no Haigade* (Blue Jacket Press, 2008.) i talijanskom *Il Punto della Resistenza* (Casa della Poesia, 2015.).

Objavio je i prijevode sedamdesetak knjiga iz suvremene američke književnosti: Lawrence Ferlinghetti, Jack Kerouac, Allen Ginsberg, Gary Snyder, Gregory Corso, Michael McClure, Charles Bukowski, Ezra Pound, Sam Shepard, John Fante, Patti Smith, Jim Morrison, Bob Dylan, Nick Cave, Thomas Merton, Tennessee Williams, William Carlos Williams itd., a s japanskog jezika preveo je djela pisaca kao što su Yukio Mishima, Haruki Murakami, Mieko Kawakami, Shusaku Endo, Junichiro Tanizaki, Yoko Ogawa, Ryunosuke Akutagawa itd.

SADRŽAJ

UVOD.....	3
LAWRENCE FERLINGHETTI	8
Svijet je krasno mjesto... ..	10
Pas.....	13
Rublje	16
Pozdrav	19
Izgubljeni roditelji.....	21
Pravi šah.....	23
Život u divljini, rano ujutro	25
Stari Talijani na umoru	27
Dva smetlara na kamionu, dvoje zgodnih mladih ljudi u Mercedesu.....	31
Moderna poezija je proza (ali nam mnogo toga govori)	33
Groblje Queens, sunce na zalazu	35
Rimsko jutro	37
Mačka	39
Usta.....	41
Turist usred revolucije.....	44
Izjasnite se!	46
JACK KEROUAC	48
Meksička osamljenost.....	50
Vino beskućnika.....	52
Žena	54
Slavopojka.....	55
Pjesma.....	57
55. pjevanje	58
56. pjevanje.....	59
64. pjevanje.....	60
80. pjevanje	61
104. pjevanje.....	62
120. pjevanje.....	63

143. pjevanje.....	64
149. pjevanje.....	65
175. pjevanje	66
195. pjevanje.....	67
204. pjevanje	68
239. pjevanje.....	69
240. pjevanje	70
241. pjevanje.....	71
Pjesma: 16. rujna 1961.	72
ALLEN GINSBERG.....	74
Pjesma.....	76
Urlik	79
Suncokretova sutra.....	89
Amerika.....	91
Za tetku Rose.....	94
Kavana u Varšavi	96
Kral Majales	98
Litanija ratnog profita.....	101
Manifest.....	103
Tko vlada Amerikom?	104
Kozmopolitski pozdravi	105
Mir u Bosni i Hercegovini	108
Navalite svinje zapadne civilizacije i žderite još više masne hrane	110
Stvari koje neću ostvariti (nostalgija).....	113
GREGORY CORSO.....	115
Samoubojstvo na Greenwich Villageu	117
Talijanska ekstravagancija.....	118
Kosa	119
Ženidba.....	122
Park.....	126
Prijatelj	128
Dan gradskog dječaka.....	129

Pjesme iz Berlina	132
Unutrašnje zrcalo	135
Duh.....	136
Čitavo društvo... zamalo	137
Osjećajući da starim	139
GARY SNYDER	143
Tanak led.....	145
Cartagena	146
Nafta	147
Što sve trebaš znati da bi bio pjesnik.....	148
Lešine pokraj puta	150
Ušao sam u Maverick bar	152
Paljevina iz predostrožnosti.....	153
Na sljemenu planine San Gabriel	155
Pjesma sutrašnjice.....	156
Što se pjesnika tiče.....	158
O pjesmi "Što se pjesnika tiče"	161
Na grobnici obitelji Ibaru, selo Tagami, veliki Loo Choo: pradjedovi mojih sinova	164
Dillingham, Aljaska, Vrbín bar	165
Za sve	166
Zašto Kalifornija nikada neće izgledati kao Toskana	167
Priče koje se pričaju noću.....	168
Ovdje	171
MICHAEL MCCLURE.....	172
Za 100 ubijenih kitova.....	174
Ludi sonet	176
Nismo dovoljno strastveni.....	177
American Airlines	178
Šivine riječi	179
Ne mladost.....	181
Slatkorječivosti	182
Za zlatnosmeđeg bjelouhog svilaša	185

Dah	187
Prirodna pjesma zapisana u robnoj kući I. Magnin	188
Pjesma s poklonom	189
Poetika	190
Himna Kwannon	191
Pjev	193
Filozofija akcije	194
Shakespeareova ruža	195
PETER ORLOVSKY	197
Pisanje pjesama je sveta stvar	199
I čaj će izgledati zlatniji	200
Pjesme o odlasku na posao podzemnom željeznicom	201
Državna duševna bolnica Creedmore, noćna smjena za njegu i čistoću	203
Dajući sve od sebe da vidim što više pariških znamenitosti	204
Netko me je volio kad mi je bilo dvanaest	205
Plać gubavaca	206
Ne grizi molim	211
Zapiši to – rekao je Allen	214
Ameriko, nije mi svejedno	217
DODACI	219
Jack Kerouac OSNOVE SPONTANE PROZE	220
Jack Kerouac SHVAĆANJE I TEHNIKA ZA SUVREMENU PROZU	222
Jack Kerouac IZVORIŠTA RADOSTI U POEZIJI	225
Jack Kerouac ZAPADNJAČKI HAIKU	226
Allen Ginsberg POEZIJA, NASILJE I UPLAŠENA JANJAD	229
William S. Burroughs O KREATIVNOM PISANJU	233
Vojo Šindolić WILLIAM S. BURROUGHS U DUBROVNIKU	239
Vojo Šindolić ALLEN GINSBERG U DUBROVNIKU	244
Allen Ginsberg PTIČJI MOZAK!	246
Allen Ginsberg EROICA	249
Razgovor Voja Šindolića s Lawrenceom Ferlinghettijem	252
Razgovor Voja Šindolića s Allenom Ginsbergom	256

Razgovor Voja Šindolića s Gregoryjem Corsom.....	264
Razgovor Voja Šindolića s Garyjem Snyderom	270
Razgovor Voja Šindolića s Michaelom McClureom	280
Bilješka o prevoditelju i priređivaču	285

Biblioteka samoPDF

knjiga 1

BEAT**antologija pjesnika Beat generacije**

prvo izdanje

© 2026 Vojo Šindolić

© za elektroničko izdanje: Vojo Šindolić i

Društvo za promicanje književnosti

na novim medijima, 2026

Izdavač

Društvo za promicanje književnosti

na novim medijima, Zagreb

Za izdavača

Krešimir Pintarić

Glavni urednik

Krešimir Pintarić

Urednik

Krešimir Pintarić

Izabrao, preveo s engleskoga i priredio

Vojo Šindolić

Fotografija

Pimii / Pixabay.com

Objavljeno

26. srpnja 2026.

ISBN 978-953-374-459-9

Knjiga je objavljena uz financijsku podršku Ministarstva kulture i medija Republike Hrvatske i Grada Zagreba. Mišljenja izražena u ovoj knjizi odražavaju isključivo mišljenja autora i ne izražavaju nužno stajališta ustanova koje pružaju financijsku podršku.